

EESTI

S

25

SPORDILEHT

Nr. 9

SEPTEMBER

1937

AR EESTI RAHVUS- SAAMATÄKSI

0/Ü. **E. SPORLEDER**

TALLINNAS

(end. B. Whishaw)

Asut. 1880. a.

Telegrammide aadress: „SPORLEDER-TALLINN“

Telef. 457-16 ja 457-17

Speditsioon • Süte ja koksi import
Laevaagentuur • Avarii komissariaat

K.Ü. MINERAAL'i

autoõlid ja bensiin

on kõrgeväärtuslikud ja hinnalt odavad

Tallinn, Inseneri tän. 3

Telefon 462-65

TEADAANNE!

Paljude suitsetajate soovile vastu tulles lasime müügile peenemaitselised erisegu järgi valmistatud paberossid

MOKKA-EKSTRA

25 TK. - 35 SENTI

TUBAKAVABRIK H. ANTON & Ko

Ostan piiramata arvul

7- ja 8-jalalisi

propse

ja koorimata kuuselatte, 22 ja 28 jalga pikad ning 2 ja 2½ tolli ladvaotsast jämedad

G. Malkov-Panin

Tallinn, Piiskopi t. 2. Tel. 465-02

*Ostke ainult kodumaa
kalasse ja botikuid
selle märgiga*

KAUBAMÄRK
IGAL KANGAL

*Inglise
villast ja lõngast*

**MANTLI-
PALITU-JA
ÜLIKONNA-
RIIDEID**

valmistab
KALDEVIVABRIK A/S

REINHOLD TOFER
TALLINNAS

Müügil riidekauplustes üle maa!

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

18. AASTAKÄIK

Nr. 9

SEPTEMBER

1937

Toimetaja: A. ADORF.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Harju 48—6, tel. 444-28.

M. Pampel ja teiste järgi

A. KOLMPERE

Taiiku-Kenkyu-Jo —

riiklik kehalse kasvatusse instituut Tokios

Nii nagu põllumajanduses, tehnikas ja kaubanduses Jaapan on viimastel aastatel teinud eriti silmapaistvaid edusamme, jõudnud järele vanale kui ka uuele maailmale, on Jaapan ka sportlikus tegevuses suutnud küllalt väärikalt esineda teiste kultuurriikide peres, viimast korduvalt üllatades oma sportlaste fenomenaalsete saavutustega.

Võiduloorberite püüdmisel olümpiamängudel ning üldise rahva kehalse kasvatusse arendamise kõrval, mille töö tulemusi võime näha Jaapani sportlaste viimase-aegsest üldiselt kõrge tasemest, ei ole praktilise tegevuse kõrval unustuse jäetud ka spordialade teaduslike uurimiste edasiarendamist.

Tõsiste teaduslike uurimiste kaudu püütakse leida üldrahuslikke spordialasid, millised vastaksid rahvuslikule omapärale ning sporditeaduse viimase-aegsetele uurimustele tulemustele.

Rahvusliku sporditeaduse uurimiseks tegutseb Jaapanis Riiklik kehalse kasvatusse instituut Tokios.

Hooned, millistes eelpool tähendatud õppeasutus, asetsevad kõrval pealinna keskusest. Peahoone on kahekordne, maavärisemise- ja tulekindel raudbetoonist ehitus, mis võtab enda alla ilma keldriruumideta umbes 2500 m² ruumala.

Temas leiavad aset ajanõuete kohased moodsate tehniliste seadeldistega varustatud laboratooriumid anatoomia, füsioloogia, psühholoogia, patoloogia, keemia, hügieeni, bakterioloogia, pedagoogika ja filosoofia jaoks, samuti röntgenikabinetid, kaalumisruumid, lugemisruumid jne. Peale selle sisaldab peahoone veel auditooriumi loengute jaoks, administratsiooniruumid ja eluruumid direktorile ning õppejõududele. Peahoone on vahetult ühendatud lääne pool asetseva võimlaga, milline enda alla võtab umbes 500 m² pindala, sellest võimlemissaal 300 m² põrandapinnaga ja kõrgusega 6 m. Saali lae, akende, soojenduse ning valgustuse seadistele on juhitud erilist tähelepanu ning saal on varustatud kõigi mõeldavate võimlemiseriistade ning vahenditega. Võimlemisegaalil kõrval asetsevad arvukad riist-, pesemis- ning dušširuumid meestele ja naistele. Edasi kuuluvad instituudi valdusse veel mitmesugused

vajalised kõrvalehitused, nagu katlamaja, tallid, laduruumid jne., vabaõhu-spordiväljakud tennis, jalgpall, korvpalli, basepalli ja veeremängu harjutamiseks, jooksurajad ja kergejõustiku treeningväljakud.

Loomulikult kuulub siia hulka ka jaapanlaste üldtuntustatud spordiala — ujumine, milleks basseinid alles ehitamisel.

Instituudi käsutuses on igakülgseid teaduslikke ja moodsad kehalse kasvatusse õppevahendid, sest instituudi ülesandeks on edasi arendada ning leiutada uusi, ajakohasemaid teid rahva üldtervishoiuks ja tema vaimseks ning kehalseks kasvatusseks.

Märkimiseväärne on eriti lähedane koostöö ja tihe kontakt instituudi kui teadusliku uurimiseasutuse ning kehalse kasvatusse alalise tegevuse tegelikkude elluviijate vahel üle kogu riigi.

Sarnane tihe ühendus teooria ja praktika vahel on eriti tervitatav, kuna ta võimaldab mitte ainult kehalse kasvatusse ja spordialade teaduslike uurimustele tulemuste kiiremat kasutamist praktikas, vaid praktika oma poolt pakub huviküllast ning laialdast materjali teaduslikeks selgitus- ning uurimustöödeks.

Instituudi õppekava kuuluvad: 1) üldised teadmised, 2) anatoomia, 3) füsioloogia, 4) hügieen — rahva tervishoid, 5) keemia, 6) psühholoogia ja kasvatusseadus, 7) võimlemine, 8) sportlikud mängud, 9) raskejõustik.

See õppekava jaotus kujutab endast:

1) organisatsiooni mõistet, 2—6) teaduslikku endakasvatamist, 7—9) praktilisi nõudeid kehalisteks harjutusteks.

Teaduslike alade juures on erilist tähelepanu osutud arstiteaduslikele küsimustele, milleks õppeasutuse direktor peab omama arsti kutsehariduse. Sellele järgnevat tähtsusele teised alad.

Instituudi õppetegevus on võrdlemisi mitmekülgne. Esimajoones endastmõistetavalt igakülgseid teaduslikke uurimused kehalse kasvatusse ja sporditeaduse aladel ja nende tulemuste praktiline rakendamine.

Instituudi esimesist tegevusaastaist alates ilmub instituudi väljaandena eriline arstiteaduse ajakiri, mille veergudel leiavad käsitamist ka teised kehalse kasvatusse puutuvad küsimused. 1933. a. juulikuust alates ilmub instituudi toimetatuna paralleelselt eelmisega veel eriline kehalse kasvatusse uurimise sisaldav väljaanne. See kahe kuu järele ilmuv ajakiri on lähedases ühendu-

E. Spordilehe käesoleva numbriga kaanepildiks on pallimoment Balti turniiril. Meie Kuremaa on aksioonilis leedulaste vastu.

ses välismaiste teaduslike asutustega, jälgides pidevalt kõiki teaduslike saavutusi kehakultuuri aladel, millest järjekindlalt informeerib oma lugejaskonda.

Välismaiste teaduslike uurimustega lähemalt tutvumiseks ning mitmekülgsema täiendava hariduse omandamiseks saadab instituut igal aastal teatava arvu stipendiaate välismaale, peamiselt Euroopasse.

Edasi kuulub instituudi tegevusse mitmesuguste pedagoogiliste kursuste korraldamine õpetajatele, üliõpilastele, kui ka teistele mitmesugustel ametialadel tegutsevatele isikutele. Kursuste kestvus kõigub 4–14 päevani, pikemaajalised kursused aga kuni 10 nädalat.

Kursandid on kohustatud osa võtma kõigist loengutest kui ka praktilistest harjutustest. Ühtlasi peavad nad kord kuus esinema vastavate teaduslike ettekannetega. Teemad ettekanneteks on väga mitmekülgsed, käsitledes kõiki võimalikke küsimusi teaduslike aladelt.

Üliõpilased mitmesugustest fakultetidest on kohustatud läbi tegema instituudi juures pikemaajalised kursused. Õppetöö algul katsetatakse nende võimeid ning suutelisust teaduslikuks uurimistöoks kehalise kasvatusel alal ja määratakse kursantide hulgast tööjuht, kes jääb tegutsema ühtlasi instruktoriga. Üliõpilased töötavad nende poolt vabatahtlikult valitud aladel kuus kuud. Kursuse lõpul peavad nad esitama vastavateadusliku kirjatöö oma uurimise tulemusist, mille järele nende välja antakse vastavad tunnistused.

Instituudi peaülesanne on kehakultuuri küsimuste teaduslik-süsteemaatiline jälgimine ning uurimine ja nende uurimise tulemuste elluviimine rahva üldise kehakultuuri tõstmiseks.

Instituut töötab juba 10 aastat ja võib suurimal määral õigustatult uhkusega ning rahuldustundega tagasi vaadata tehtud tööle.

Tema tugev tsentralisatsioon ja sidemed valitsusasutustega (haridusministeeriumiga) loovad kindla eelduse edukaks tegutsemiseks.

Juba 1916. a. algatati mõte kehakasvatuse õppeasutuse ellukutsumiseks, milline kava 1922. a. leidis

parlamendi poolt üldist heakskiitmist. Kõlavaid ning lootusrikkaid sõnu pühendati temale asutuse pidulikult nurgakivi panekul: „Kui kasvav ning arenev liige maailma rahvaste peres on ka Jaapan kohustatud inimkonna kultuurivarade arendamiseks ja süvendamiseks kaasa aitama. Selleks on vajaline rahva üldise tervishoiu ja kehakultuuri taseme tõstmine, milline on eelduseks rahva vaimse ning füüsilise tööjõu suurenemiseks.“

Jaapanis on riik kui ka seltskond alati tunnustanud ja kõigiti toetanud üldkasulikke rahvuslikke üritusi.

Tokio tuntud ärimees Mochizuki annetas asutatava instituudi jaoks vajalise maa-ala ning haridusministeeriumi arhitektid ja insenerid võisid asuda ehitusplaanide väljatöötamisele ja hoonete püstitamisele. Novembrikuul 1923. a. Jaapanit tabanud kohutav maavärise mine pani esialgselt seisma kavatsetava plaani teostamise.

Jaapanlastele omase visaduse ja energiaga peagu täieliselt varemeiks purunenud Tokio uuesti ülesehitamine nõudis esialgselt endale kõik riiklikud jõudtagavarad ja tähelepanu, nii et instituudi ehitamine, milline kava kohaselt pidi teostuma 1924. aastaks, jäi ootama järjekorda. Imekspandav on aga, et kavatsus teostati siiski juba kahe aasta pärast.

Käesoleval ajal juhib instituudi tegevust direktorina prof. I w a h a r a, kes ühtlasi ka instituudi poolt väljaantava teaduslike uurimusi käsitava ajakirja toimetajaks.

Jaapani kehalise kasvatusel tegevuse ja selle instituudi töötulemuste kohta on meil seni võrdlemisi puudulikud teated, kuna Jaapani keele ning kirja mittemundmine selle üksikasjalisemat jälgimist mitmeti raskendab.

Ehk küll suurem osa haritud jaapanlastest valdab küllaldaselt inglise keelt, samuti nagu arstiteadlased ka saksa keelt tunnevad, millised keeled võimaldavad rahvusvahelise teaduse arenemisega ning sellealaste saavutustega olla kursis, on nende endi teaduslike tööde ja uurimuste jälgimine eurooplastel raskendatud.

Võib aga kindlasti ütelda, et Jaapani kehalise kasvatusel instituut oma tegevuse kestes kehakultuuriliste uurimuste alal ning uute meetodite katsestamisel ja elluviimisel Jaapani rahva hulgas on teinud nimetamistväärt kultuuritööd, mille tulemused jäävad aga õhtumaalastele enamikus teadmatuks.

Et saada ülevaadet sellest mitmekülgsest ja viljarikkast teaduslikust tegevusest, mida eelpooltähendatud õppeasutus taotleb, toome lõpuks mõningaid näiteid 1934.–1935. a. jooksul instituudi poolt väljaantud teadusliku ajakirja veergudel käsitatud teemadest:

Biokeemilised uurimused lihaste tegevuse üle.

Südame funktsioonide katsemetodid.

Jalgpallimängu meeskonna juht.

Ülepingutatud õppetöö tagajärjed koolinoorsoo tervisele.

Ujumisetreeningu meetodid.

Kehaharjutused algkoolides.

Antropomeetrilised uurimused 20 parima Jaapani kergejõustiklase kohta ja tähelepanekud Jaapani sportlastüübi suhtes.

Võistluste mõjust moraali tasemele. Kõndimise rütmist.

Psüühilisi tähelepanekuid sportlastest.

Lampjalg ja kõnnak.

Sissejuhatus suusatamiseks.

OVOMALTINE

on kasulik igalpool, olgu spordi või kutsetöö alal tegutsejatele, kus edu suurel määral oleneb vastupidavusest. «Ovomaltine» aitab suurendada vaimlist ja kehalist võimet. Kas ei peaks Teiegi tähelepanu pöörama sellele oma võimete kindlustamisel?

Saadaval kõikides apteekides ja rohu kauplustes.

Pealadu: A/S «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

D^rA. WANDER A-G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE *terwendab ka Teid!*

Kui eestlased käisid Stokholmi olümpial

25 aastat tagasi

Oles tänava Eesti tõstemeeskonna esindajana Stokholmi's, meenusid mulle need päevad, millal ma 25 aastat tagasi viibisin 1912. a. olümpiamängudel Stokholmis Venemaa maadlejate esindajana koos L. Czaplinskiga.

Jõudsin Stokholmi mõni päev pärast meeskonna saabumist, kuna teenistuslikud kohustused olid pidanud mind kinni. Staadionile saabudes võistlused olid juba alanud. Võidumasti heisati parajasti kolm USA tähelippu ja ameeriklaste hästiorganiseeritud mitmesaja-pealine koor, tiivustatuna oma kaasmaalaste kolmikvõidust 100 m jooksus, paiskas õhku ikka ja ikka oma vaimustushüüdeid: „Rah, Rah, Ray; USA America; Craig, Craig, Craig; Meyer, Meyer, Meyer; Lipincott, Lipincott, Lipincott.“

100 m jooksus olid ameeriklased võitnud järgmiselt: 1. R. Craig 10,8; 2. A. Meyer $\frac{1}{2}$ m järel; 3. D. Lipincott.

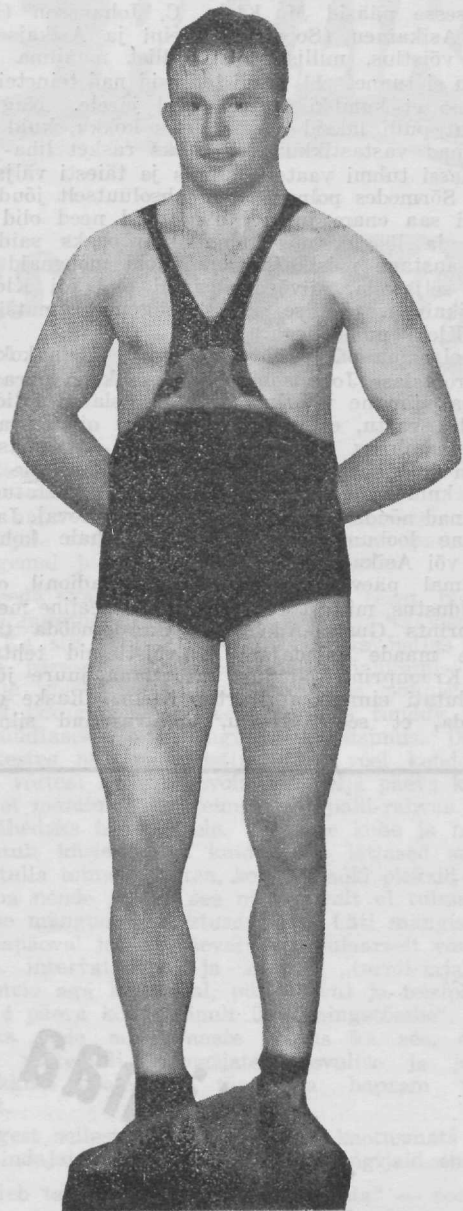
Mainimisväärne on veel, et R. Craig tuli võitjaks ka 200 m-is 21,7 sek. Seega kahekordne kuldmedalimees. Kolmekordseks olümpiavõitjaks tuli soomlane H. Kolehmainen — 5000 ja 1000 m jooksudes, mis muide olid esmakordselt olümpiakavas, püstitades mõlemas uued maailmarekordid vastavalt 14.36,6 ja 23.06,6 ja 8000 m takistusjooksus.

Pärast H. Kolehmaine esimest võitu nõudsid venelased kategooriliselt, et võidumasti heisataks Vene lipp ja et võidupunktid arvutataks juure Vene omadele. Soomlased protestisid ja hakkasid ärasõiduks juba kohvreid pakkima. Eestlased õhutasid omakorda soomlasi ja kihutasid neid mitte järele andma. Rahva sümpaatiat kaldus nähtavalt soomlastele. Rootslased, kartes kaotada selliseid häid võistlejaid nagu soomlased, katsusid igapidi luua kompromissi, mis lõppes sellega, et venelased olid sunnitud järele andma ja loobuma oma õigustamata nõudmistest.

Klass omaette oli maratoni jooks. Mitte sellepärast, et kuumus oli 45 kraadi C, ka mitte sellepärast, et 98 ülesantust startis ainult 68, vaid seepärast, et eestlane E. Reimann, jäänud viimseks, sai ühe Rootsi lehe poolt väljapandud karika viimasele lõpetajale. Pärast „Birmal“ — laev, millega vene sportlased viidi Stokholmi — pöörasin Reimanni poole küsimusega, kuis oli ta tunne jne. E. Reimann vastas, et kuumus olnud niivõrd tappev, mis polevat võimaldanud arendada mingisugust tempot. Ta sõrkinud siis niisama omaette. Näinud, et siin kraavipervel on üks maha jäänud, seal juba teine, käinud ta neid lohutamas, neile sanitaarpunktidest vett toomas, olles ühe sõnaga samariitlase kohustes. Kaebas ainult, et rootslased polevat talle heameelega tahtnud abi anda. Startis ju Reimann vene värvide all. Venelastest oli aga rootslastel halb mulje jäänud ülalkirjeldatud protsessist soomlastega. Oli siis palju tegemist, enne kui Reimann sai neile selgitada, et ta pole venelane, vaid eestlane. Siis oli jutt hoopis teine ja karastusvahendeid ei keelanud enam keegi.

Jooks oli tappev sõna tõsisem mõttes, kuna üks osavõtja, nimelt portugallane Lazaro, suri ränga jooksu tagajärjel. Jooksu võitis lõuna-aafriklane K. Mc Arthur, kes kohe pärast finišilindi purustamist sinnasamasse täiesti ärakurnatuna teadvusetult maha langes. Esimese eurooplaseks lõpetas rootslane Jacobsson, jäädes üldjärjekorras kuuendaks. Soomlane T. Kolehmainen katkestas jooksu 3 km enne lõppu.

Paralleelselt kergejõustikuga toimusid staadionil maadlusvõistlused. Üldiselt oli võistlejaid 180 — 17 rahvusest, kusjuures iga rahvus võis saata kuni

Eesti uema põlve maadlejaid — raskekaallane J. KOTKAS, kes nüüd siirdub Tartust Tallinna, lähemale teistele raskekaallastele

12 maadlejat! Maadeldi korraka kolmel matil iga päev hommikul kella 9 kuni kella 6 õhtul. Päike, mille all teisedki kannatasid, muutus maadlejatele täiesti väljakannatamatuks. Mõned olid täiesti nürinenud, maadelda suudeti vaevu poole energiaga. Matid olid päikesest nii kuumaks köetud, et niipea kui selle vastu puutusid õlanukid, tekkisid naha alla põletishaavad.

Iga võistlus võis kesta kuni üks tund, kui aga esimese poole tunni jooksul kummagi paremus ei ilm-

nenud, siis vääristati võtteid punktidega ja võitjaks tuli siis see, kes oli sooritanud enam võtteid. Kuid võistlused esimese kolme koha pärast pidid lõppema seljavõitudega. Maadeldi pidevalt 10 päeva.

Kaheksandal võistluspäeval oli võistlejate seas veel kaks eestlast — kergekaalus Oskar Kaplur, kes aga pärast välja langes, ja kergekeskkaalus meie esimene olümpiamedali-mees Martin Klein. Lõppvõistlusesse pääsid M. Klein, C. Johansson (Rootsi) ja A. Asikainen (Soome). Kleini ja Asikaise vahel tekkis võistlus, millist teist sellist maailma spordiajalugu ei tunne. 11 tundi töötasid nad teineteise kallal, ilma et kumbki oleks annud järele. Nagu kaks metsikut pulli läksid nad alguses kokku, kuid lõpuks seisid nad vastastikku nagu kaks rasket liha- ja liigete-massi tuhmi vaatega silmis ja täiesti väljakurnatuna. Sõrmedes põlnud enam absoluutselt jõudu, võtteid ei saa enam juttugi olla, vaid need olid ainult tõukeid ja löögid, mis teineteisele osaks said. Iga 14—15-aastane poisike võinuks neid mõlemaid kordamööda seljatada, niivõrd väsinud olid nii Klein kui ka Asikainen. Sellise pärast nägematu matši võitis siiski Klein punktidega.

Veel sama päeva õhtul pidanuks Klein kokku minema rootslase Johansoniga esimese koha pärast, sest oli juba viimane võistluspäev. Rootslased tulid siiski nii palju vastu, et andsid nõusoleku otsustava võistluse pidamiseks järgmisel päeval — esmaspäeval. Tahtsin küll, et Klein saaks vahele ka ühe puhkepäeva, kuid seda rootslased ei olnud kohustatud tegema ja nad nõudsid maadlust järgmisel päeval. Ja nii sai rootslane loobumiseõidu, tulles esikohale kohtamata Kleini või Asikaisega.

Samal päeval toimus õhtul staadionil olümpia lõpp-pidustus, millest võttis osa 4000-pealine meeskoor. Kroonprints Gustaf-Adolf käis kordamööda tänamas kõikide maade esindajaid ja võistlejaid tehtud töö eest. Kroonprints oli just meie laua juure jõudnud, kui talutati sinna ka Martin Klein. Raske oli ette kujutada, et see kahvatu, aukuvajunud silmadega,

rohkem kooljale kui elavale olevusele sarnanev ahervare on tõesti Klein. Tellisin talle piima ja paar muna. Olles need ära söönud, tahtis ta enne pidustuste lõppu ära minna, kuid nõrkus oli niivõrd suur, et ta seda omal jõul ei suutnud teha. Pidin ta laevale talutama. Kuid kõigele vaatamata tahtis Klein järgmisel päeval siiski kokku minna rootslase Johanssoniga. Arvestades aga tema ebatervet olekut keelati see talle kategooriliselt.

Nüüd, aastate järele, oma tollekordset märkmiikku lehitsees, leian palju ülestähendusi, millest on näha, et 1912. a. olümpiast Stokholmis võtsid osa veel järgmised eestlased:

Kol.-lt. G. Maser (tolleaegne leitnant, kes lõpetanud 1912. a. kevadel Peterburi ohvitseride võimlemise-vehklemise kooli, pärastine meie sõjaväe kehalise kasvatuse juhataja) — meeskonna-võimlemises.

Ltn. Vilkmann — modernses viievõistluses, mis koosnes: 1) duell-laskmine, 2) ujumine, 3) vehklemine, 4) takistusratsutamine ja 5) maastikratsutamine. Takistusratsutamises ltn. Vilkmann jäi 5-daks..

H. Blau — tuvidelaskmises tuli 91 tabamusega 3. kohale.

Mihkel Kuusik — üksikpaadisõidus. Esimeses eelvõistluses M. Kuusik võitis austerlase dr. A. Heinrichi ajaga 7.46,4 ja teises eelvõistluses ungarlase dr. K. v. Levizky ajaga 7.39,2. Järgmisel päeval, enne võistluse algust, sõitis üks võistlejatest M. Kuusiku paadile otsa, purustades selle täielikult. Korraldajate poolt anti kasutada uus paat, kuid sellega ei jõudnud M. Kuusik nii ruttu kohaneda ja seepärast tuli järgmises sõidus vastu võtta kaotus. Tema võitja P. Veirmann (Belgia) tuli teisele kohale, saades hõbedamedi. Sama aasta sügisel tuli M. Kuusik Pariisis euroopameistriks, võites ühtlasi 12 kg raskuse hõbekarika.

Johan Martin — praegusi spordijuhte Tartus — teivashüppes.

Eduard Herman — käimises.

Karl Lukk — käimises.

Joh. Kauba.

Eestimaa õlikonsortsium

Sillamäe

13 = PÄEVANE PALLIRETK

KOLMAS VAATUS:

Hapu kaotus Lätile

3 väravat kolme tunni, s. t. kahe matši kohta löi Läti Kaunases Tipneri väravasse. Meie meeskond suutis vastata ühega, jäädes viimasel matšil ahtrana nulli juure. See Balti 9. jalgpalli-turniiri finaali kaotus 0:2 Lätile tundub nüüd tagantjärelegi, kaks nädalat pärast 5 päeva kestnud turniiri lõppu, kibeda ootamatusena. Kuid tunduvalt kibedam oli pealt vaadata, kuidas see kaotus sündis.

Kahju, et meil kõigil veel täiesti ei ole omane kaotuste lähedamaks talumiseks nii hädavajaline „spirit of the game“. Seesama „spirit of the game“, mille omandamist mandrimeesed ikka nii soojalt soovitas Sir Charles Clegg, Inglise Football Associationi juunis siit maailmast lahkunud president. Ning uus president, 76-aastane Mr. W. Pickford, jätkab rõhutamast: tahta võita, osata kaotada — see on kõik, see ongi „spirit of the game“.

Kuid, inimlikult küsides, kuidas sa suudad selle „kaotada oskamisega“ toime tulla, kui meie meeskonnal üle mitme aasta on käsil tüsedasisulise hooaja lõpetamine, kui Eesti-Läti jalgpallikonkurents on tihke nagu Belgia-Hollandi oma, kui 16-me aasta kestes Lätiga peetud maavõistluste kohta meie lõunapoolne naaber seekordse turniiri alguseks oli meist ette jõudnud kolme võidu võrra, kui kõiki kodumaalasi teadsid nii väga ihkavat võitu seekordsel Balti turniiril!

13-päevase palliretke kolmas vaatus, milleks nimetame retke viimase osana toimunud kaotusmatschi Läti vastu, võis tunduda erilisemalt kibedapoolsena just seetõttu, et retke esimestes osades sooritatud võitluste põhjal oli eeldusi, asjalikke eeldusi kindlasti paremaks esinemiseks kui seepoolest lugu kujunes tõelikkuses.

Miks siis kaotati? Kui omatakse küllaldaseltki „spirit of the game“i, ka siis juureldakse kaotuse põhjuse üle, ka siis otsitakse vigu, et nende kordumist edaspidi võimalikult vältida, ka siis — ning veel rohkem ilma selletagi, ilma „kaotuse oskusega“, laialdastes hulkades asutakse otsima „patuoinast“. Kus ta on, kes ta on? — ning lahkesti soovitakse temalt — mitte autogramme...

„Kolmanda vaatuse“ alles mängimisel olles (0:2 seisuga poolaja järele) asuti viivitamatult otsima „autorit“. Kiirelt leiti ta „ennäe-inimesena“. Esiteks niioelda abstraktsena, s. o. koosseisuna, ning selle põhjal kohe loogiliselt edasi ka juba konkreetseks — treeneri näol. Peab küsima, kas liidutreener Ber-

nard Rein, 28-kordne internatsionaal ja 19-kordne rahvusmeeskonna-kapten, selle ühe korraga nii kibeda kui ka hapu kaotuse koju toonud meeskonna-koosseisu väljale saatjana on raskemal juhul „patuoinas“ või kergemal juhul „ohvritall“?

Ei seda ega teist. Jalgpalli-rahva seast moodustatud vannutatud meeste kohus mõistaks ta vist küll õigeks. Ka siis, kui 19. septembri maavõistlus Riias (peetuna pärast käesolevate ridade kirjutamist) annab meile võidu, jääb Kaunase kaotuse põhjuste selgitamisel ikkagi püsima see ainutõena tunduv väide, et peasüüdlaseks oli mängijate üleväsimus. Üheksa päeva kestes neli maavõistlust, või veel kondenseeritumalt võttes: kolm maavõistlust nelja päeva kestes. Ei usu, et maailma kangeimgi jalgpalli-rahvas seda peaks lähedaks normaalsele. Võidakse kohe ja natuke mõtlematult küsida: aga kuidas siis lätlased sellega suutsid tulla toime? Ei tea, kas nemadki oleksid suutnud, kuna nende juures see nii teravalt ei tulnud küsimusesse mängude järjestuse tõttu. Läti mängis reedel, pühapäeval ja teisipäeval — regulaarselt võrdsete päevaste intervallidega ja omades „turniirijaks“ 5 päeva, meie aga laupäeval, pühapäeval ja teisipäeval, omades 4 päeva kohta ainult ühe „hingetõmbe“. Lisamõnuseks meie meeskonnale osutus ka see, et ta füüsilise materjali, mängijate kasvulise ja jõulise hiiglaslikkuse poolest on taga ja hapram punasärkidest.

Kõigest sellest hoolimata üllatas kaotusmatsch treenerit, esindajaid, reportereid ja — mängijaid endidki.

„Tuleb taanduda, et paremini hüpata“ — see võis üks hea ja proovitud tõde olla, millega arvestades liidutreener koosseisu võttis ette kaks üldiselt teatud muudatust. Liidutreener kahtlematult taotles kõige paremat. Ei tulnud aga paremat välja, kuid selle peapõhjuseks ei olnud koosseisu muutmine. Sest edurivi kangemad üksikmehed, kelleks Kuremaa ja Siimenson, olid kogu matschi kestes enamikus oma aktsioonides eelmistest mängudest üleväsinutena otsekui uimased. Edurivis ei löönud särtsu esile ega võtnud atagaid suurt vedu. Kogu selle matschi ilme mänguliselt oli teiseklassiline. Kuidas aga kõigest sellest hoolimata see kaotusmatsch sai üllatada ja üllataski treenerit, esindajaid, reportereid ja mängijaid endidki? Üllatawaks kõigile nende osutus see, et meie mängijatel tuli särtsust puudu nii ootamatult suurel määral.

Leedu haridusminister prof. J. Tonkunas avab Balti turniiri Kaunases. Leedu haridusministri paremal käel Leedu palliliidu esimees dr. A. Jurželionis

Eesti-Läti teise matschi eel vaatasid tulevikule kõige kainemalt, nagu see tagantjärele selgus, Leedu vanad inetnatsionaalid ja ühtlasi omaaegsed pallijuhid N. Čerekas ja V. Balčiunas. Peale muu on nad Leedu jalgpalli-vastusrinna juhid, andes oma kulu ja kirjadega välja vastasrindlikku spordi-nädallehte „Lietuvos Sportas“. Mainida tuleb, et nende leht „Lietuvos Sportas“ on erilist tähelepanu pööranud Eesti spordile. Nii „Lietuvos Sportas“ oma turniirieelses numbris avaldas pike-ma kui 4-leheküljelise artikli meie spordi arengust.

N. Čerekas avaldas: Meie ettevalmistus ei olnud niisugune, nagu ta seda oleks pidanud olema. Igal maa-võistlusel esines erikoosseis. Peab ütleva, et saavutatud resultaadid vastavad meie ettevalmistuse süsteemile. Turniiri tehniliselt parimaks pean Eesti meeskonda. Lätlased on head kaitses. Forvardid nendel on

nõrgemad, pealegi mängivad nad kolme forvardiga. Ootasin Eesti võitu Läti üle, see resultaat või 3:1 oleks vastanud Eesti-Läti esimesele matschile. Kui Eesti meeskond ka teisel poolajal näitaks säärast mängu, nagu see oli Eesti-Läti esimese matschi esimesel poolajal, siis Eesti võidaks 5:0. Eesti-Läti esimesel matschil Eesti mängis lahtist mängu ja 90-nest minutist 80 minutit hoidis initsiatiivi enda käes.

Kes turniiri võidab, kas Eesti või Läti (kõnelus N. Čerekasega toimus Eesti-Läti teise matschi eel. T. K.), see on lahtine küsimus. Kuna aga lätlased eriti hästi oskavad kaitsta, siis arvan, et Läti võidab üheväravalise vahega. Lisaks arvan koguni seda, et Läti oma kaitse tugevdamiseks paneb meeskonda kolm alatiliselt backi mängivat meest — Lauksile ja Slavišensile — toeks veel kolmanda backi Simanise. (See N. Čerekase ennustus osutuski õigeks. T. K.).

V. Balčiunas ütles: Eestlased ja lätlased mängisid, meie meeskond oli dekoratsiooniks. Ma ei ole näinud Kaunases nii halba leedulaste mängu. Ma ei arva, et meie klass on nii nõrk, nagu seda näitab kahe matschi kogumresultaat 1:9. Küsimus on koosseisus, kuid selle küsimuse selgitamiseks peaks kõnelema väga pikalt. Eesti meeskond on teinud suure edu. Eestlaste uus süsteem, see WM, on hästi läbi viidud. Kui Eesti forvardid üksikult võetuna oleksid natuke paremad, siis oleks Eestil turniirivõit juba käes. Praegu see aga veel ei ole kindel. (Kõnelus V. Balčiunasega toimus, nagu N. Čerekasegagi, Eesti-Läti teise matschi eel. T. K.) Lätlastel on palju vastupidavust, visadust ja tahet. Lätlasi võib kritiseerida, et nad liig palju tähelepanu pööravad kaitsele. Jalgpall oma olemuselt nõuab lahtist mängu. Lätil oli kaitses sagedasti 8 meest, mida Läti turniiri-favoriidina ei oleks tohtinud teha.

METALLITÖÖSTUS

K. PUUSAAG

INSENERI 3

TEL. 442-36

TEINE VAATUS:

Tubli Kaunase turniir

2 leedulast kaitsjatena „õhuvõitluses“ meie peale tungiva tsentrforwardi Kuremaaga, seda toredat momenti fikseerib Eesti Spordilehe käesoleva numbri kaanepilt. Kuremaa viiest viimasest maavõistlusest kolm mängis suurepäraselt, tõeliselt kõrgesse rahvusvahelisse klassi kuuluva mehena, kuid kahel viimasel matschil, nimelt Läti vastu, ta enam ei olnud oma suurvormis.

Meie mehi on välismaal tihti rohkem kiidetud, kui meie seda kodus meeste võimetele kohaseks peame. Tihti ka need välismaalaste ülistavad hinnangud meie meeste kohta jäävad üldse avaldamata meie oma ajakirjanduses. Nii on soomlased oma spordipressis meie ujuja Roolaidi tehnilist küpsust ja ladusust kraulimisel hinnanud otse hämmastamapanevaks. Meie laskurite kohta on välismaa press leidnud, et nendes on midagi ainulaadset ürgrahulikku ja kõige vääramatamat kindlust. Pärast Eesti-Soome matschi Turus Helsingi „Hufvudstadsbladet“ esitas küsimuse, millal kord Soome endale saab säärase tsentrforwardi, nagu seda eestlastel on Kuremaa. Seda küsimust tsiteerisid Kuremaa võimete tutvustamiseks kõik Preisilehed Königsbergi matschi eel ja pärast matschi leidis kogu Saksa press, et Kuremaa on suurklassi kuuluv mängija.

Tänavu on muude spordialade kõrval meie jalgpall välismaal saavutanud tähelepanu ja tunnustuse, mis on suurem kõigist varemärgsetest. Kunagi varemalt ei ole välismaa lehtedes nii suurt tähelepanu pööratud meie jalgpallile, nagu selle poolest on tänavu lugu olnud iga meie välismaal sooritatud matschi puhul. Pärast Eesti-Rootsi matschi Stokholmis sealsed lehed rohkem kui lehekülje pikkuselt kirjutasid tollest heitlusest, peagu samane lugu oli Soomes Turu-matschi järele. Königsbergi matschi eel ja veel enam pärast seda pühendati matschile ja meie meeskonnale kirjutusi ja pilte mitte enam lehekülje, vaid juba lehekülgede viisi. Iialgi varem ei ole Kesk-Euroopas niipalju tehtud tegemist meie jalgpalliga.

Ka Kaunase turniiril oli tähelepanu väga suur. Sellele lisanes veel see asjaolu, et Leedu paljutuhandepaline pallipublik toetas oma poolehoiuga meie meeskonda niisugusel määral, nagu sellega seni ei ole suutnud toime tulla meie omagi spordipublik.

Kaunase turniiril Eesti kahel esimesel matschil esines tüsedalt, mis publikus vähimatki kahtlust ei lasknud tekkida meie praeguses mänguklassis. Kahjuks see mänguklass meil praegu veel ei püsi küllalt stabiilsena, temast ei jatku veel viimaseks kui üheks matschiks. Siiski ka nõrkadel matschidel ei ole enam seda süsteemilagedust, mis meil mängutaktika alal varemalt on valitsenud. Suure plussi meie meeskonnale on annud Inglise mängusüsteemi tarvitusele võtmine. See asjaolu on oluliseks paremuseks, et nüüd meil iga mees teab, missuguse vastasmängija katmine on tema otsekoheseks ja alatiseks ülesandeks. Mängus on nüüd rohkem teadlikkust ja see teadlikkuse asjalikkus suudab tõsta mängu ja eriti kaitse kindlust.

Mis puutub Balti turniiri esimestesse matschidesse, siis võtame siin vaatlusele kõige esimese, nimelt selle, mis toimus Leedu ja Läti vahel, ja oma ootamatu tulemusega (5:1 Läti võiduks) jättis väga sügava mulje. Läti nii suur võit tundus otsekui mõistatusena.

Järgnevad read Läti-Leedu matschi kohta on kirjutatud Kaunases kohe pärast seda matschi.

Kaunases reede õhtust saadik, pärast Balti palliturniiri esimese ja leedulastele kõige tähtsama matschi resultaatide ilmaletulekut, valitses virr-varr ja selgus, kaos ja kindlus läbisegamini. Leedu jalgpall on tänavu järjekindlates kaotustes üksteise otsa nagu Soomegi oma. Leedulased, vastavalt nende vastastele, on kaotanud mitte nii rängalt nagu soomlased, vaid ühe-kaheväravalise vahega. Nüüd, hooaja lõpuks, oodati taevast leedulaste võidukuseks selginevat Vytautase tammikuse asetseva staadioni kohal. Oodati, et päikese võidukiir võib läbi pilved tungida ka sügisel.

Kuid võta näpust. Pallijumal võidu andmisega käis vastupidiselt ümber sellele, kuidas meteoroloogid toimetavad ilmade ettekuulutamist. Resultaat 5:1 Läti võiduks Leedu üle on esimene ootamatus tänavuselt Balti turniiril. Ning pealegi säärane ootamatus, mis sündis leedulaste enda kodus oma kodurahva silmade all. Publikul sellel saatuslikul matschil ühed ütlesid olevat 10.000, teised koguni 12.000. Tagantjärele kontrollimisel seda ei saaks olla arvatavasti mitte üle 7500. Ikkagi küllalt palju, kui muu kõrval eriti arvesse võtta seda, et mainitud matsch algas täpselt kell 16.30, seega mitte õhtusel, vaid pärastlõunasel tunnil, millal hulk kaunaslasi on veel kinni oma igapäevase töö juures.

Mitu aastat enam ei ole Balti turniiridel tuntud skoori üle kahe värava ühele, nüüd aga äkki 5:1. Kõik resultaadid, ka veelgi suurema skooriga, peaksid olema hästi mõistetavad kõigi maade pallirahvastele. Kuid üksnes ühel juhul on säärased suureskoorilised resultaadid halvastimõistetavad — ja nimelt siis, kui matsch iseendast üldse ei sisalda mingit võitlust ega võitlust. Vytautase tammikus üks pool, leedulased, seekord ei suutnud ülal pidada mingit võitlusrinnet, ei mingit partisaani- ega kaevikusõda — ning see teebki loo kurvaks. Kõvas võitluses langeda 1:5 on ikkagi auasi, kuid ühelt poolt algusest lõpuni võitlusetuse ilmet kandvas matschis langeda 1:5, on hoopis iseasi.

Reedese matschi kohta saab öelda, et kurat teab, mis see oli. Kas mängisid lätlased nii hästi või leedulased nii halvasti? Tribüünilt lahkumisel Tipner küll lausus, et ta ialgi varemalt ei ole näinud sääraselt head lätlaste meeskonda. Oma poolt võiks lisada, et seekordne punasärkide meeskond pealegi oli ilma ühegi iludusveata, millest tavaliselt ükski kaunitar ei ole vaba. Läti „iludusmeeskond ilma iludusveata“ tahab aga erandina kinnitada vana reeglit.

Matsch kaotas oma pinget juba enne, kui see sai tekkida, Läti võidukus osutus algusest peale niivõrd pinget hävitavaks. Need pealtvaatajad, kes lätlaste võidust ei olnud vaimustatud ega leedulaste kaotusest mäsandatud, võisid matschi kestel lähedasti ühtepuhku haigutada. Matschi tempo oli üldiselt aeglane tunduvalt alla keskmise. Mäng liikus piltlikult öelduna mitte palju kiiremini kui täi aegluubis. Lätlased algusest lõpuni olid seda aeglust dikteerivateks rafineeritud isandateks. Ning leedulased lätlaste sihikindlast ja taktikaselt mänguviisist tingituna väljal ei elanud ega surnud, tekitades muljet natuke siia ja sinna siputavatest varjukujudest.

Leedu-Läti matschist praeguse järelepidi andmise alul on öeldud, et resultaat 1:5 tekitas Kaunases virr-varri ja selguse, kaose ja kindluse läbisegamini. See tähendab seda, et osa Kaunase rohkearvulisest pallirahvast oli juba ette kindel oma meeskonna kaotusele, kuigi küll mitte säärasel katastroofilisena tunduval

määräl. See nüüdne resultaat, nagu mainitud pallirahva osas arvatakse, peaks aga kiiremini selgitust tooma Leedu jalgpallikaosesse. Tund-tunnilt kõneldakse Kaunases järjest valjumini ja järjest laialdasemalt, et ei saavat oodata muud, kui Leedu palliliidu esimehe dr. A. Jurgelionise lahkumist oma kohalt. Nimelt ei peeta Leedu jalgpalli taset niivõrd nõrgaks, kui võrd selliseks olevat osutunud Leedu meeskonna koostamine, mille eest vastutamine pallirahva ees lasub esimehel kui juhil. Juba matschil paljud häälde mitmetuhandelisest vaatajaskonnast nõudsid esimehe ilmumist „litschikohtu“ ette. Igall juhul, ilma muid kõigiti objektiivseid detaile lisamata, kaotanud jalgpallijuhil elu ei ole magus.

Lätit tema reedese matschi põhjal tuleb võimetelt võrrelda Königsbergis meie vastu esinenud suur-saksa meeskonnaga. See võrdlus, mis reede õhtuni oli liialdus, on vähemalt laupäeva õhtuni, Eesti-Läti matschini, läbilõikeliselt objektiivne hinnang.

Leedu pallirahva seas tahetakse „litschida“ nende senist pallijuhti, lätlased nüüd veel võidujanusematena tahavad abd-selgusega võita ka meid. Mida tahame ja suudame aga meie? Kas üksnes seda, et pühapäeval, turniiri finaallipäeval, võis'leme viimasele kohale mittejäämise pärast?

Kõige mõrum oli meeoleolu Leedu laagris.

Oli tehtud senisest põhjalikumaid ettevalmistusi, mis tulemusena pidid andma kõigiti kindla võidu. Leedu meeskond juba kaks nädalat enne turniiri algust oli koondatud treeninglaagrisse Kulautovasse (kümme-kond km Kaunases, Niemunase kaldal) kus leedulaste austerlasest treeneri Iizda pühendas meeskonda peenimatussegi pallisaladustesse. Leedu oli leedulaste silmis kindel favoriit, kuid siis tuli 1:5 Lätilt ja 0:4 Eestilt. Niisugused kaotused, milliseid Leedul varemalt kunagi ei ole tulnud ühe korraga üksteise otsa alla neelata.

Ajalised arvamide avaldajatenä jagunesid kahte leeri. Ühel pool „Lietuvos Aidas“ (Leedu Kaja) ja „XX Amzius“ (XX sajand), teisel pool „Lietuvos Žinios“ (Leedu Teated), „Desimt Centu“ (Kümme Tsenti), Klaipeda „Vakarai“ (Õhtud) ja „Lietuvos Sportas“ (Leedu Sport).

Kuidas Leedus arvustatakse, just selle näitamiseks toome allpool mõningaid väljavõtteid Leedu ajakirjandusest.

Üks pool („Lietuvos Aidas“ ja „XX Amzius“) kommenteerib ei anna, rahuldudes selle arvamisega, et Leedu meeskond kaotas õnnetu juhuse tõttu.

Teine pool aga ei tunnista „õnnetu juhust“.

„Vakarai“ pärast turniiri kolmandat, s. o. Leedu-Eesti matschi, kirjutab: Leedu meeskond ei olnud hästi koostatud. Selles on süüdi juhid ja treener. Kui treener ei peakski tundma meie mängijaid, siis peaksid neid tundma meie juhid. Läti ja Eesti vastu mängides meie mehed olid otse jõuetud, nad põrmugi ei kombineerinud ja otse võimatu oli vaadata niisugustele mängudele. Milline kasu säärasest treeningust, kui palju raha tuli kulutada selleks — et saavutada säärasest katastroofi! Parem oleks olnud, et meie meeskond välja oleks tulnud ilma treeninguta ja ilma säärase „puhkuseta“ Kulautovas. Meie treener arvatavasti unustas, et Leedu ei ole Austria ja et amatöörid ei ole professionaalid. Harjumatudena niisuguse treeninguga meie „tähed“ nõnkesid. Vv. Jankauskas on süüdi 0:4 tulekus. Teine värvavaht Skalskis samuti oli väga kartlik Eesti löökide suhtes. Backidest Geleziunas väljapaistev, Ilgunas aga üldse ei kõlba. Nevinskis kaotas pea. 2. poolajal th. Marcinnusel enam ei jatkunud „õhku“. Eestlased mängivad kolme backiga, mis nendele hästi sobib. Seejuures kaks äärehalfi mängi-

vad nagu tsemterhalfid, Sellega eestlased tegid täiesti võimetuks Leedu edurivi. Eestlased mängisid täiesti hästi.

Läti-Eesti esimese matschi (1:1) kohta kirjutab sama „Vakarai“: Rohkem ülekaalus olid eestlased. Lätlased ainult momentidena said mängu või läbimurretega läksid edasi. Nõrgalt mängis seekord th. Parbo. P. Siimonsi oleme näinud paremas vormis kui seekord. Parimateks Eesti meeskonnas olid vv. Tipner, vb. Neeris ja tf. Kuremaa.

Vahemärkusena on tuua, et oma poolt kahjulku ei saa olla ühel arvamisel selle Leedu arvamisega vähemalt selles osas, mis puutub Parbot, Siimonsi ja Neerist. Esimesed kaks ei olnud meie arvamisel nõrgad, samuti oleme vastupidisel arvamisel Neerise kuuluvuse suhtes parimate sekka. Leedu arvamisest võis irriteerida see, et meie meeskond mängust ja ülekaalust hoolimata ei saavutanud võiduvärvavaid, mida leedulased tuliselt ootasid. Kui seetõttu pettumus saabus, siis võis liig pikaks või lühikeseks kujuneda ka mõõdupuu võimete hindamisel.

„Lietuvos Žinios“ kirjutab: Leedu-Läti matsch on tumedaks momendiks meie palliajaloo. Leedu meeskond pettis, publik ootas rohkemat. Publik ei näinud midagi — 1½ tunni kestes ei olnud ühtki valget momenti. Leedu meeskond mängis skandaalselt halvasti, nii halvasti, nagu seda juba 4—5 aastat ei ole olnud näha. Meeskond oli enese nii kaotanud, et jättis mulje, nagu tuleks meeskond esimest korda mängima jalgpalli. Seekord mängis nõrgalt ka kaitsekolmik. Miks on see nii? Meie liit sugugi ei mõista, kuidas koostada meeskonda. Väljale lastud vinigrett ei suutnud midagi teha Läti kooskõlalise meeskonna vastu. Ükski meie backidest ei võta palli peaga. Kahju, et ei olnud Marcinkust, kellel rohkemasti mängupraktikat. (Eesti vastu Marcinkus mängis. — T. K.) Samuti puudus ka Lingis. Tähtsusetu põhjusel jäeti ta meeskonnast välja. Leedu-Läti matschi kahekümnekahest mängijast oli parimaks Läti tf. Kaneps.

Käredam on „Desimt Centu“, kirjutades pärast Leedu-Läti matschi pealkirja „Valus kaotus“ all järgmist: Kahju, et need 10.000, kes tulid turniiri avamängule, olid väga rõõmutud seetõttu, et nad ei näinud seda võitu, millest kahe päeva eest nii suureliskõneles A. Jurgelionis. Seni meil veel ei ole ette tulnud, et publik nii oleks asunud palliliidu esimehe vastu nagu nüüd. Juba varemalt kirjutasime, et A. Jurgelionisel puudub autoriteet, nüüd 10.000 inimest omalt poolt ilmutasid seda. Võib-olla et esimees pressi esindajatele veel midagi räägib, mis on tehtud ja saavutatud Balti turniiril. Sellest Leedu-Läti matschist on vaja õppida, aga mitte suurt juttu ajada, nagu seda teeb Jurgelionis. Edasi nim. leht kirjutab Leedu „Katastroofilistest kaotustest“ ja küsib, mis öelda niisuguste kompromiteerivate resultaatide kohta? Vastuseks on see, et süüdi on palliliit. Sest „Jurgelionis kategoorilisel viisil avaldas, et leedulased kindlasti võidavad turniiri. Läti vastu Leedu võit on eriti kindel, küsimus seisab ainult võidu suuruses. See oli rumal ütlemine. Millises olukorras on ta nüüd ise pärast katastroofilisi kaotusi? Sääraselt võis talitada ainult niisugune esimees, nagu A. Jurgelionis. Häbi oli lugeda, mis J. kõneles pressile. J. peab õppima Eesti ja Läti esindajatest, kes ei kõnelnud oma võitudest. Eesti esindaja lausus ilusasti, et Leedu võidab, Läti esindaja ütles, et vaatame pärast. See Eesti esindaja ütlus oli eestlaste poolt kaunis žest, millest Jurgelionisel tuleb õppust võtta.

Ning lõpetades: Huvitav, miks nüüd Jurgelionis ei kõnele nendest pankrottidest?

3 meeskonda Balti turniiri avamisel. Vasakul Läti meeskond, keskel Eesti meeskond eesotsas O. Koni'ga. Edasi esireas vv. Tipner, ph. Matsalu, vv. Karp, pb. Peterson, vä. Sillandi, tema taaga vb. Neeris. Leedu meeskonna paremal seisab Leedu palliliidu juhatusliige Markevicius, edasi esireas vv. Jannaurkas, vb. Kymsáatas, pá. Normartas, vä. Gudelis, th. Vilimavicius, ph. Sopys ja tema taaga ps. Abaravicius.

Dr. A. Jurgelionis Leedu palliliidu esimehena juhib mitte üksnes Leedu jalgpalli, vaid ka käsipalli, jäähokit ja arvatavasti ka tennist. Ühe sõnaga — pallisporti kõiki alasid. Kevadel viis ta Leedu meeskonna Riias Euroopa korvpalli-esivõistlustel suurele võidule, nüüd aga Balti jalgpalli-turniiril suurele kaotusele. Dr. A. Jurgelionisel on Leedu spordiliikumises suured teened, mis põhjendatud tähelepanu on leidnud ka väljaspool Leedu piire. Väga küsitavaks tuleb pidada, kas ilma dr. Jurgelioniseta Leedu Balti riikidest esimesena endale oleks saanud spordihoone. Kuid kõigest sellest hoolimata, tundub nii, oli dr. Jurgelionis seekordse turniiri traagilisim kuju. Leedu meeskond oma kodus ja oma rahva ees oli otsekui „õnnetuse hunnik“ ja osalt seetõttu ka meile, mitte-leedulastele, lõikasid südamesse Leedu publiku häälerohked hüüded „maha!“ ja „väljal!“ dr. J. aadressil.

Jalgpalli-vastasrind, millist tunneb Leedu ja Läti ning millist ei tunta Eestis, või teisiti öelduna, millist tunneb A. Jurgelionis ja J. Redlichs ning millist ei tunne A. Anderkopp, arvas pärast turniiri kindlana, et A. Jurgelionis enne järgmist hooaega demissioneerub või peab demissioneeruma.

Mis lausus dr. A. Jurgelionis ise?

Ta ütles: Kaotus ei põhjusta mu lahkumist. Keegi peab ikkagi kaotama. Saan aru ainult gentlemanlikust spordist. Mitte põrmugi ei kavatse lahkuda oma kohalt.

Ning turniiri mängude kohta ütles ta: Lätlased olid väga hästi ette valmistatud. Esimesel mängul olid

nad meist, leedulastest, peajagu paremad, eestlaste vastu esimesel matšil olid nad kõvad ja täna, teisel Eesti-Läti matšil, osutusid nad võitjateks teenitult.

Viinlane Hans Frankenstein, B. T. laitmatu erapooletu, avaldas:

Üldiselt hea korraldus, mis Balti turniirile kui säärasele rohkesti au teeb. Matšid viidi läbi suurepärase stiilis. Seetõttu oli mul kerge töö. Kõigi nelja matši kohta ei tulnud ette ühtki tõsist vigastust. Minu arvamusel tegelikult võitjaks osutunud meeskond oli ühtlasi ka turniiri parimaks. Jalgpallisporti seisukohalt oli turniiri kõrguspunktiks Eesti-Läti esimese matši esimene veerandtund. Eestlased nähtavasti, nagu see viimasel matšil ilmses, on üleväsinud. Nende hoogsus oli viimasel matšil kadunud. Leedu meeskond tundub olevat ümberõppimise ajajärgus, kus tehniliselt ei olda nii küps, et teostada seda, mida treener näitab. Taktilisemat ja mõistuslikumat mängu näitasid lätlased. Nad, niipea kui seda vähegi vaja, tõmbuvad viivitamatult kaitsesse. Eesti meeskond cmab väga hea ambitsiooni. Eestlaste tsenterforward kahel esimesel matšil jättis väga tugeva mulje, kuid viimasel matšil see mulje hajus. Väike half (Murr) on väga töökas, tegi 2 korda rohkem tööd kui iga teine teie half. Nüüd pärast Balti turniiri nägemist võin teie mängu Saksa vastu tagantjärele väga hästi ette kujutada, kahju aga, et viimaseks matšiks meeskond osutus üleväsinuks.

ESIMENE VAATUS:

Pool võitu Saksa üle

1 on kindel — ja nimelt see, et Königsbergi-matsch osutus meile õnnetuslikuks, millest hoolimata meie esimese poolaja võitmise saavutasime nii-öelda poole võitu Saksa üle.

Königsbergi staadionil oli ruumi ametlikult ette nähtud 15.000 pealtvaatajale, kuid tung oli nii suur, et tuli ära mahutada tegelikult 18.000 pealtvaataja ümber. Õeldi, et pealtvaatajaid Königsbergist ja kogu Ida-Preisimaalt oleks kindlasti kogunenud ka 25.000, kui oleks nendele ainult aga leidunud ruumi. Saksaski staadionid on väikesteks jäänud nendele kümnete tuhandetele, kes kõik tahavad vaimustatult kaasa elada suurtele spordisündmustele.

Sakslastele alles pärast Königsbergi matschi lõppvilet ilmnis, millises rohkelt ohtlikus olukorras olid nad sellel oma viimasel etapil maailmameistrivõistluste lõppringi. Königsbergi võistluse raskuspunkt ei ole mitte lõppresultaadil 1:4. Sellest palju drastilisemal määral karakteriseerib olukorda poolaja resultaat 1:0 Eesti heaks. Milliste tunnetega seda sakslastel tuli kaasa elada, see nõuaks erilist käsitamist. „Saksa meeskond oli sattumisel hiigelohtu,“ ütleb üks Saksa paljudest selle matschi kohta avaldatud arvamistest.

Meile endastmõistetavalt masendavaks ja ka sakslastele enestelegi piinlikuks osutus see asjaolu, et Saksa viigivärv teisel poolajal nende kaotusseisu 0:1 juures on üldsusele värvana täiesti küsitav. Võiks öelda, et väga kahtlasena tundus, kas pall oli täieliselt üle värvajoone või mitte. „Võiks öelda“ aga langeb kohe ära ja selle asemel „peab ütleva“. Nimelt peab ütleva seda, et pall ei olnud üle värvajoone ja et see värv ei olnudki värv.

Kuidas seda nii kindlalt saab öelda? Seetõttu, et meie treener ja varumehed ühes käesolevate ridade kirjutajaga matschi ajal asusid mitte tribüünil, vaid värvavaudi joonel mõne meetri kaugusel meie värvavast. Nimetatud situatsioon, mille kohtunik tunnistas värvavast, ei olnud ajalisel mitte ühehetkeline, vaid mitmehetkeline, nii öelda kolmefaasiline, millest igaüksikut jälgisime täie rahulikkusega. Ja pall ei olnud üle värvajoone!

Kui allpool on ära toodud Szepani arvamine Tipneri kohta, siis seda arvamist teeb mõistetavamaks see asjaolu, et neljast sakslaste poolt saavutatud värvavast võib Tipneri arvele panna kaht, öieti küll üht, kuna esimene libastumine tegelikult ei olnudki värvavast, vaid sai selleks ainult kohtuniku otsuse põhjal. Saksa kõigist neljast värvavast nende eduriivi forwardite puhtpealetungi tulemusena ei saavutanud öieti ühtki, kuna kõik värvavad tulid nurgalöökidest. Nendest kaks koguni otsekohe nurgalöökidest, kusjuures Tipner siiski neid palle puutada sai ebaõnnestunud pareeringutega. „Einem Tormann wie Tipner hätte das nicht passieren dürfen,“ ütleb selle kohta Reichssportblatt.

Sakslased oma esimese värava, millega seis viigistati, said nii siis õigustamatult. Teisest küljest enne seda aga Kuremaa ainult juuksekarva võrd oli eemal meie edu tõstmisest 2:0-le.

„Und was wäre dann gewesen?“ küsib üks Saksa spordilehtedest ja seda võime küsida ka meie.

Milline oli olukord Königsbergis 29. augusti ennelõunal?

Königsbergi maavõistlus oli sakslastele mitte lihtne maavõistlus, vaid see omas hoopis erilise tähtsuse, kuna maavõistlus tuli pidamiseks kvalifikatsioonimatschina 5. juunil 1938. a. Prantsuse pinnal algavate 3. maailmameistrivõistluste lõppringidele.

Eesti võit Soome üle oli sakslastele kahtlemata õige üllatav. Seda Eesti võitu Soome üle sakslased pidasid endale nagu „hoiatussõrmeks“. Osutub tarbetuks erilisemalt välja tõsta, et kogu Saksa ootas oma mängijatelt täielist võitu. „Ka teisel pool Saksa piire arvestatakse Saksa võiduga ja eestlased isegi oleksid üllatatud, kui nad saavutasid rohkem väravaid kui meie meeskond,“ see oli samuti üks sakslaste matschieelseid veendeid. Ka viik oleks sakslastele osatunud piinlikuks peetumuseks. „Olukord on niisugune, et Eestil ei ole midagi kaotada, küll aga kõik võita“, konstateeris „Preussische Zeitung“.

Eesti võitis mitte üksnes Rumeenia, vaid tuli ka Soomest võidukalt tagasi, kuigi soomlased oma matschil sakslaste vastu olid näidanud väga väljapaistvalt kõrget vormi. Eesti võit Soome üle oli sakslastele faktiks üle igasuguste arvestuste ja seepärast Saksa pani Königsbergis meie vastu välja väga tugeva meeskonna. Seda „Fachamt Fussballi“ samuti tervitati Saksas üldiselt. Ühtlasi lisati rõhuga, et Saksa meeskond on nii võrd tugev, et ta ladusa võiduga toime peab tulema. Saksa kaitseskolmikul oli seljataga kokku 89 maavõistlust. Ainsaks esmakordseks internatsionaaliks meeskonnas oli half Rose, kuid temagi oli juba varemalt kolmel korral olnud Saksa suure meeskonna varumeheks. Königsbergi matsch kaasa arvatud, on Saksa jalgpalliliidul kõik kokku mitte rohkem kui 9 meest, kes Saksa rahvusmeeskonnas on mänginud 25 või rohkem korda. Sellest 9-mehelisest raudsest kaardiväest oli Eesti vastu tules tervelt kuus: pä. Lehner, vb. Mützenberg, vv. Jakob, pb. Janes, th. Goldbrunner ja vs. Szepan. Ülejäänud kolme ei saanudki olla, kuna Saksas esimesena 25-kordseks internatsionaaliks saanud Richard Hofmann kaugeltki enam ei ole hiilgevormis, samuti ka Hohmann ja Siffling ei ole praegu enam klassist 1-a. Kõrvalmärkusena on mainida, et kuul Saksal on 25- ja sellest rohkemkordseid internatsionaale kõik kokku üheksa, on meil neid 17.

Saksa suurmeeskonnale oli tehtud ülesandeks mängu esimesest minutist peale võtta nii tõsiselt, nagu oleks tegemist juba maailmameistri-matschi endaga. Tuleb saavutada selge ja suur võit.

Ning Saksa suurmeeskond selle ülesande vastu võtnult tuli väljale loosungiga „Meie peame ja meie teeme!“

„Der blonde Schalker“ (Saksa meistermeeskonnast Schalke 04), „The blondy Hero“ (Briti kriitikutelt pärast Londoni ja Glasgow maavõistlusi antud hüüdnimi) — nii ja veel mitmet moodi teistsi hüütakse Fritz Szepani. Konstateerida, et Szepan on Saksa populaarseim jalgpallimees ei ole vähemalgi määral mingi liialdus. Fritz on kuulus üle kontinendi, ta on Saksa pallirahva ebajumal, kuid seejuures alati rahulik, lihtne ja sõbralik mees, kes endast ei arva jumal-teab-mis. Et see „saksa jalgpallitaeva hiilgavaim täht“, „masside magnet“ jne. tõesti on toredalt lihtne mees, tõeline staar ilma staari allüürideta, selles meie mehed võisid veenduda nii võistlusväljal matsi ajal kui ka pärast seda Königsbergi Stadthalles banketi laua ääres.

Szepan oma olemuselt meenutab Tipnerit, kuid heasüdamlikku Tipnerit ilma viimase närvilikkuseta. Et Tipneril on „närvid“ ja veel missugused, sellest tohiks meie pallirahvas küll teadlik olla. Usutav on küll, et väravavahi „elukutse“ mõjub närvepingutavamalt kui forvardi oma.

Fritz Szepanile oli Königsbergi-matš tema 25-daks maavõistluseks. Sai seega järjekorralt üheksandaks ja kõige nooremaks saksa „kahekümneviieliseks“. Saks-lasigi endid üllatas tööik, et Szepan „veel mitte rohkem“ ei ole sooritanud matše natsionaalsärgis, kuna kogu Saksa uus jalgpallisüsteem tihedalt on seoses Szepani mängija-isiksusega.

Szepan on Saksa meeskonna kapten (juba paar-kümmend korda), nagu tema natuuripaarimees Tipner on meie meeskonna juhiks.

Banketilaua taha Szepan oli valinud endale nurgakoha.

— Nägin lätlasi, nägin soomlasi, pomises Szepan rahulikult ja pikaldaselt. Väga meeldivalt üllatasid eestlased. Väga suure mulje jätsite.

Ning jatkas „spirit of the game'iga“:

— Meil läks natuke viltu. Esimese poolaja kohta öieti ei oska midagi öelda. Üks on kindel, et olete kolme seas (Soome, Läti, Eesti) parimaks. Ei üllata mind põrmugi, et võitsite Soome.

Kes meie meeskonnast väljapaistvamate mängijate Szepanile meeldisid?

Szepanil oli „pilt selge“ ja hetkegi uuesti järele mõtlemata ta vastas:

— Tf, (Kuremaa) ja pä. (Siimenson) ja vä. (Uukivi) ning th. (Parbo) olid paremateks.

„Kohutav“ pä. Lehner, kes Szepani lähedal istus ja jutuaajamist pealt kuulas, ütles lõpplisana: „Ja väravavaht“.

Kuid siis tuli üllatus. Szepan liigutas natuke pead, mis soorituseks oli sarnanev käega õhku löömisele ja ütles heasüdamliku vähehoovusega: „Ah, see väravavaht...“

Selge oli, et Szepan Königsbergi-matši põhjal Tipnerit seekord ei saanud hinnata ekstraklassi kuuluvaks.

Szepan on läbi teinud pika arenemistee, kuni ta sai selleks, mis ta on tänapäeval. Mõni päev pärast Königsbergi-matši Szepan sai 30-aastaseks. Esimest korda mängis ta Saksa rahvusmeeskonnas 22-aastasena, see matš oli Altonas 1929. a. Soome vastu ja lõppes Saksa võiduks 4:0. Kaheksa aasta kestes esmakordsest internatsionaalist 25-kordse internatsionaalini jõudes on toimunud selle mängija areng nii kaugele, et tal ei tarvitse häbeneda ühtki võrdlust Inglise parimate professionaalidega.

Szepan ei ole mingi tank ega väravakütt. Ta on suurepärane taktik ja strateeg. Kui me oma Ellmanigi meele tuletame, siis on see üheks lisatõenduseks vanale kogemusele, et suured pallistrateegid saavad küpsiks pikaldaselt, aastate kestes. Tuleb ette küll vormikõikumist sellel küpsekssaamise teel, kuid see kuulub asja juure, ja lõppeks saavutatakse saavutuste kõrguspunkt vanuses, mil teistel talentidel tuleb väljalt taanduda.

Londoni Arsenali manager George Allison alles hiljuti avaldas artikli, milles tähelepanu juhib sellele, et tõelised suured mängija-isiksused oma arenemiseks tarvitavad pikka ja pikaldast aega. Inglise suured forvardid, nagu Charlie Buchan Sunderlandist ja David Jack ja Alex James Arsenalist, saavutasid oma täisvõimed kolmekümenda eluaasta läheduses. Inglise suurimad mängijad, konstateerib George Allison, on olnud vanad mängijad pikaldase arenguga. Edasi on tööik, et kõik need mängijad on olnud mitte vägivõimsad läbitormajad, vaid strateegid ja taktikud, kes kogu mängu juhivad ja oma meeskonna mängu üles ehitavad, ilma seejuures eriliselt väljapaistmata. Mängijad nagu Charlie Buchan ja Alex James olid alati oma meeskonna hinge, ja kuigi nende mäng oli erakord-

selt mõjurohke, ei omanud nad mingit otsekohest väljapaistvust.

— Jah, ütleb Szepan, Saksa uue mängusüsteemiga meeskonnas on mul täita, topeltosa — olla üheaegselt siseforvard ja teine tsenterhalf.

Seda ta ei lisa, et see kaksikosa — olla suure mängu-ülehitaja ja strateeg — on Szepani võimetele kõigiti „konti mööda“ ja on Szepanist teinud saksa suurmeeskonna kandvaima mängija. Nii tähtsa mängija, et sakslased oma „võimatu kaotuse“ Norrale Berliini olümpia-turniiril Hitleri silmade ees panevad selle arvele, et Szepan seekord puudus meeskonnast.

— Soovin teile kõige paremat. Näeme jälle üks-teist, siis aga Eestis, ütleb Szepan lõpuks.

Dr. Otto Nerz on saksa uue mängusüsteemi looja, õigemini öelduna, see mees, kes Inglise mängu Saksasse tõi ja seal selle lihasse ja veresse istutas. Peale selle on dr. O. Nerz kontinendi kuulsamaid pallijuhte ja treenereid ning lõppeks maailma parimaid jalgpallitundjaid.

— Eesti mängis head jalgpalli, ütles dr. Nerz. Siis mõtles, vaatas läbi oma prilliklaaside ja kinnitas:

— Hästi mängis. Väga fair ja hea mäng. Kindlasti Eesti on parem Soomest ja Lätist. Igal juhul — mängisite hästi ja seda raske vastase vastu.

— See on kindel, et tuleme Tallinna. Väga fair ja hästi mängitud matš.

Ning siis lõpuks, nagu saladuselt katet tõmmates: — Ma uskusin ette, et mängite hästi. Ma ei olnud teie heast mängust üllatunud.

Seega kaks meest, Otto Nerz ja Fritz Szepan, keda meie Königsbergi-matš ühes selle 1:0-poolajaga ei üllatanud.

J. Redlichs ei saanud pealtvaatamata jätta Königsbergi-matši. Pealegi oli ta kaasa võtnud lätlaste viimlasest treeneri Stanzeli. Toimus ju Kõgisbergi-matš nagu isesuguse sissejuhatusena Balti turniirile.

— Kui tõtt öelda, algas J. Redlichs, siis peab Eesti meeskonda kiitma. Esimese poolaja mäng mulle väga meeldis. Ilmkindlasti mängisite siis paremini kui sakslased. Vastuvaidlematult on see nii. Teisel poolajal hakkasite vist liig vara kaitsma. Kui saksa esimest väravat poleks tulnud, siis resultaat arvatavasti oleks kujunenud teissuguseks. Ma olin küll tribüünil, tsentrijoone kohal, kuid sealtki vaadatuna ei usu, et sakslaste poolt saavutatud värav oleks tõesti värav olnud. Teie edurivis kõige kardetavam on Kuremaa. Sakslased 1. poolajal mängisid nõrgalt. Ütlesin oma kõrval istuvatele Saksa pallijuhtidele, et kui nende meeskond nii edasi mängib, siis eestlased löövad matši esimese värava. Ja nii see tuligi.

Kuidas Lätil läheb maailmameistrivõistluste tsüklis oktoobris Viinis Austria vastu?

Väike osa kümnekonnatuhande-pealisest publikust Vytautase mäel Leedu-Läti matschi ajal

— Kaotame mitte rohkem kui kolme väravaga, vastas J. Redlichs.

Bruno Pfitzneriga, Königsbergi-matši sakslasest kohtunikuga (ametlikult esindas küll Tšehhoslovakkia), oli natuke tegemist enne kui jutt vedu võttis. (Muide, ta jäi ilma meie jalgpalliliidu märgist, mida tavaliselt annetatakse maavõistluse-kohtunikule).

— Ma ei taha kõnelda, ütles dr. Pf.

Intervjuerijalt vastuseks: rahvusvahelises palli-maailmas on see endastmõistetavuseks, et kohtunik pärast lõppu annab oma resüme.

Bruno Pfitzneril enam ei olnud vastuargumenti.

— Eestlased, ütles Br. Pf., esimesel poolajal olid üllatuseks. Esimese poolaja resultaat 1:0 Eesti eduks on absoluutselt õige ja vastab mängukäigule. 2. poolajal valitses mängu sakslaste rutiin.

Siis Pfitzner ise tuli selle juure, kuhu "koer oli maetud".

— Täna oli üks õnnetuse värav.

Intervjuerija oma poolt ei teinud sellest „pigivärvast“ väljagi, nagu ei huvitaks see teda põrmugi, ja Pfitzner läks edasi teisele teemale:

— Teil, eestlastel, on suur võitlusind, mis matšil ühekski hetkeks ei kadunud. See on eriti karakteristlik.

Ning siis Pfitzner jälle ise tuli tagasi „maetud koera“ juure:

— Pean kahetsema, et viigivärav tuli sellasel viisil. Olen ise vana mängija ja mõistan, et see värav pidi deprimeerima teie meeskonda.

Intervjuerijalt mitte vähematki vastukaja sellele.

— Olen äärmiselt üllatatud teie mängust, jätkab Pfitzner. Ja ütleb edasi: Esimesel poolajal vaatasin, kus asub Saksa meeskond, kuid igal pool nägin kollaseid särke. Raputasin siis pead.

Intervjuerija tänab.

Aleksander KREEK, kes länavu kuulitõukes saavutanud isikliku tippmargina 15.90,5. Ta on praegu koos A. Viidinguga meie suurimaid kuulitõukajaid, kellele asetatakse tulevikus veel suuremaid lootusi

EESTI PUNASE RISTI

MASSEERIMISE ASUTIS

Telefon 429-67

Avatud kella 8–19

Käsi- ja elektrimassaaž,
diatermia, neljarakuvann,
Haapsalu tervismuda
kombineeritud elektriravi-
ga; tervisvõimlemine

KÕRGUSPÄIKE

AMBULATOORIUM

Tallinn, Niiguliste 12

Telefon 431-60

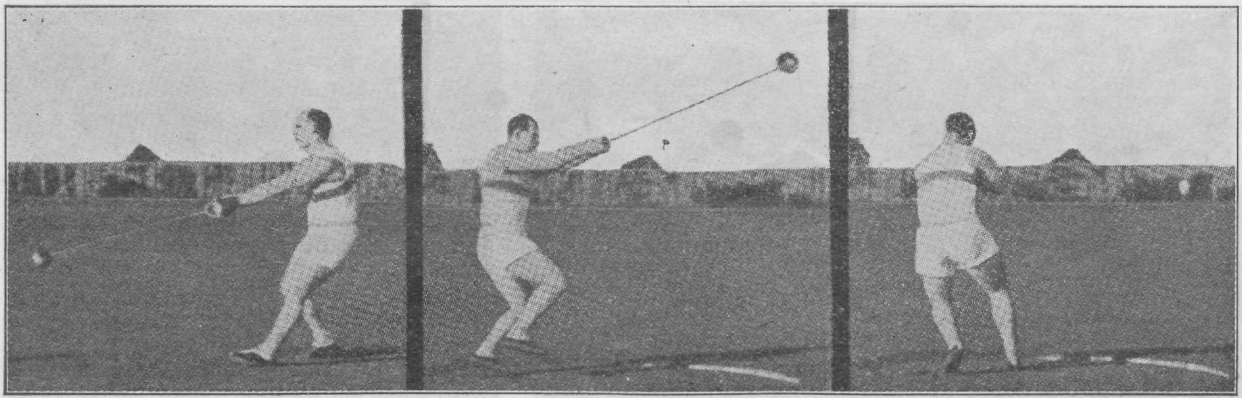
Vastuvõtt homm. kl. 10–14

ja 5–1/28 õht. kõigil eri-
aladel

Tasu esimese visiidi eest

60 senti, korduvate visii-

tide eest 30 senti

Pilt 1. Pärast vasara kahekordset hõljutamist laseb Blask end vedada pöördesse. Vasak pöördejalg algab pöörämist üle kanna. Väär on, kui heitja end pöördesse tõmbab. See on tähtsaim faas, mis järgnevates liigutustes omab suure tähtsuse.

Pilt 2. Teisel pool pöördel pööre toimub päkal.

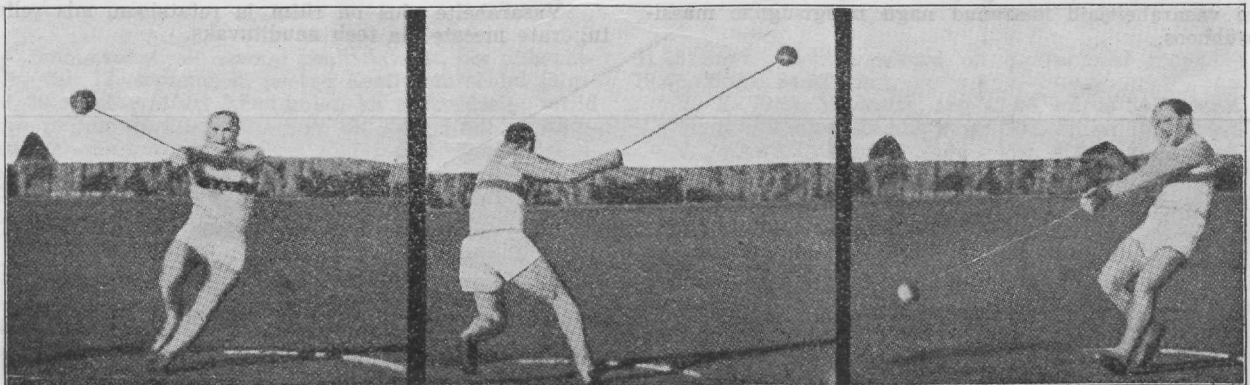
Pilt 3. Esimene pööre on lõppenud. Parem jalg on õieti (mitte nagu pilt 5-dal) maandunud pöördejala kõrvale. Heitja on edasi istuvas asendis.

Tagasi kolme pöörde juure!

Seni näis, et vasaraheites on ammu saavutatud inimvõimete piir, sest maailmarekordina püsib juba 17. augustist 1913. a. jänki P. Ryani 57.77 m. Maailmasõjale järgnenud aastail olid tagajärjed tunduvalt alla seda marki ja ainult erandjuhtumel pääseti sellele lähedale.

Seda üllatavam oli Berliini olümpia võimas vasaravõistlus üleöö tõusnud tähtede sakslaste Heini, Blaski ja rootslase Warngardi vahel. See gigantne võistlus näitas, et ka vasaras ei ole üle 23 aasta püsinud Ryani rekordiga ütelud veel kõik.

Kõige huvitavam vasaraheite uuesti „ärkamise“ juures on, et uued vasara-suurused jällegi heidavad kolme pöördega (kaasa arvatud pööre, millega vasar ära heidetakse) nii nagu seda tegid võimsad enne-maailmasõjaaegsed suurused. Põhja-Euroopas viimastel aastatel sooritati elavalt nelja pöördega heitmist. Ikka ja jälle on toodud eeskujuks soomlast Alfons Kontost, unustades aga, et tema on erakorraliselt väikese kasvuga, võrreldes tavaliste vasaraheitjatega. Mis temale suurepäraselt sobib, ei sobi aga tavaliselt üle keskmise kasvu tugevatele vasarameestele. Nad on sunnitud rin-

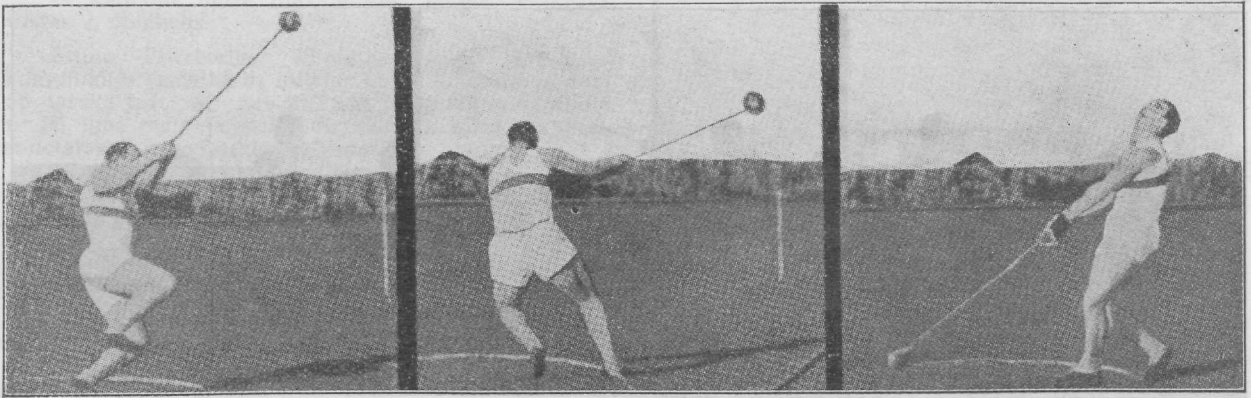

Pilt 4. Algab teine pööre. Heitja ripub väga hästi vasaras ja laseb ennast vedada teise pöördesse. Pöördetelg hästi keha keskel, parem jalg jääb hästi kauaks seisma.

Pilt 5. Aga kiitus on liig varajane. Õnnetus tuleb kutsumata. Nüüd on näha viga. Heitja juba seab enda äraheite asendisse ja viib keharaskuse ette. Selle tõttu parem jalg maandub liig vara. Selle asemel, et jõuda pöördejala kõrvale, toimub see tunduvalt taga-

pool. Pööre ei ole, nagu pilt 3, korrapäraselt lõpuni toimunud. Siit edasi on raske viia paremat jalga lõppevoks pöördejala kõrvale.

Pilt 6. Siin päästab heitja veidi asja sellega, et ta uuesti tagasi ripub. Siin näeme hästi pöoret kannal, mis esimesel 180°-l on otsustav ja mis edasi pöörates toimub kogu tallal, nagu näitab pilt Heinist (E. Spordi-leht nr. 1) — 1937, pilt 7), et lõppeda pöördega päkal, nagu näitavad pildid 2 ja 7.

Pilt 7. Nüüd püüab heitja jõuda vasara ette lõppveoks. Vasara kurv tõuseb tunduvalt.

Pilt 8. Üleastumine näib vältimatuna (selle põhjus peitub pilt 5). Kahjuks on ka kere veidi ees.

gis püsimiseks vähendama rotatsiooni kiirust poole heite peal, nagu seda võib näha ka meie Annamaa juures, või jälle saavutavad täiskiiruse alles paaril viimasel pöördel.

Kolme pöördega heitjatena, peale Berliini olümpia medalimeeste, võiks nimetada Stokholmi olümpia võitjat Mc Crathi, Antverpeni olümpia võitjat maailmarekordimeest Ryani enmast, Pariisi võitjat Tooteli, kellest muuseas kõneldakse, et ta Pariisis ülesastumisega ületaski Ryani rekordi, ja lõpuks kahekordset olümpia võitjat — Amsterdami ja Los Angelesis — Iiri loomakarsti Patrik O'Callaghani. Iirlasel oli ainult viimane lõppvõistluse-heide Los Angelesis nelja pöördega. Ka viimaste aegade parim USA vasaramees, Tooteli õpilane Dreyer, heidab kolme pöördega.

Aluseks võtteks ülaltoodut peaks tulema mõttele, kas pöörde lisamine on üldse soovitatav, kuigi vastukaluks võib tuua, et Stokholmi olümpia hõbemees Flanagan heitis koguni viie pöördega, saavutades ka tagajärgi üle 54 m, ja et ka Amsaerdami ja Los Angelesi hõbemees Wille Põnhöla on nelja pöördega heitja.

Võiks ütelda, et nelja ja enama pöördega heitmine on vasaraheitjaid haaranud nagu mingisugune massi-pühhoos.

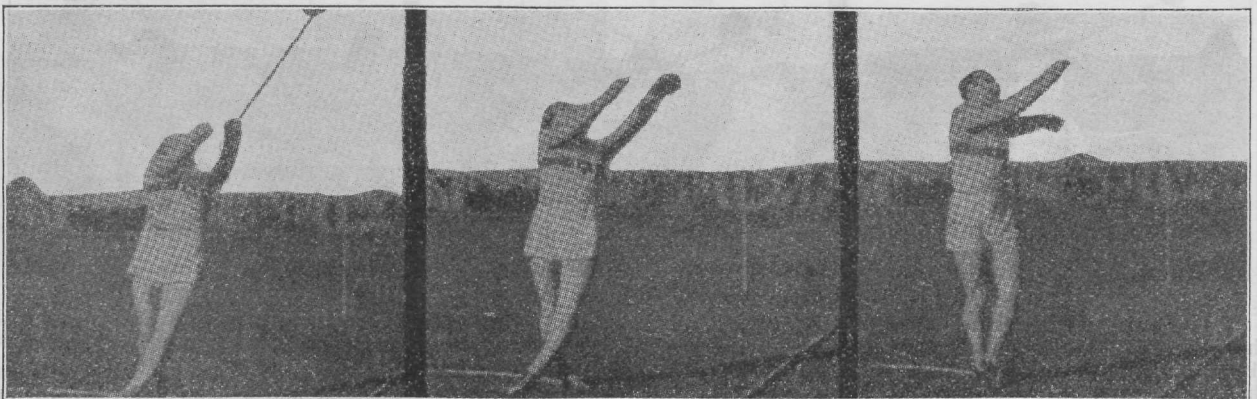
Pilt 9. Äraheitaks on seis hea, vasar veidi paremal ees. Nüüd peavad kõigepealt sirgnema põlved. Kahjuks pea on veidi taga.

Nagu eelpool tähendatud, sunnib pöörde arvu suurendamine kiirust vähendama, et jatkuks ringi ruumalast. See sunnib heitjat kontsentreerima pöörtele ning loomulikult siis kontsentratsioon heiteks, mis aga tähtsam, tuleb puudulisem. Nelja pöörde juures heitjale küll näib, nagu oleks kiirus suurem, sest pinge kätes tundub suuremana kui vähemate pöörde arvu juures. Seda tuleb aga seletada lihtsalt lihaste väsimusega, mille tingib enama pöörde arvu juures vasara kauem käes hoidmine.

Kui veel võtta aluseks seda, et enamus stabiilseid ja suure klassiga vasaramehi heidab ja on heitnud kolme pöördega, siis vist tuleb ka meil soovitada kolme pöördega heitmist, mis pealegi lihtsam õppida ja mille juures on vähem karta ringist väljakeerutamist.

Käesoleva kirjutuse juures toodud pildiseeria Ervin Blaskist näitab meile kolme pöördega heitmist, mis aga kahjuks ei ole vigadeta. Aga pildistajal on raske tabada perfektset heidet. Pealegi säärane pilt võimaldab meil näha piltlikult viga, mis vasaraheitjail õieti tavaline on. Algajad kartusest ei julge end usaldada heitesse ja viivad keharaskuse ette, nagu see ilmneb pildil 5.

Vasaraheite alus on rütm ja rotatsioon, mis selle tugevate meeste ala teeb nauditavaks.

Pilt 10. Sirutus oli päris täieline. Vasar lahku kätest.

Pilt 11. Sellepärast, et jalg oli kaugel taga, pöörab keha nii palju.

Pilt 12. Keha ei lange üle, sest vasak kehapool, millele toetub äraviskel keharaskus, on hästi sirutatud. Ainult siis saavutatakse täiuslik üleminek rotatsioonilt sirgele ja üles. Pööratel asub pöördetelg keha keskel.

Vasakul: sakslane MANSFELD vestleb oma mehaanikuga; paremal ülal: võitjate rivi; all: moment Kloosirimetsa kurvel.

Miks Eesti TT-1 võidutsesid välismaalased

Kümme tuhat või enamgi pealtvaatajat, kes pühapäeval, 12. septembril, peetud Eesti Suursõidul jälgisid 39 mootorratturi kihutamist, ka seekordselt viisid koju pettumuse kibedust. Sest oli jällegi nii, et võimsate 500-ccm masinate klassis võidutsesid välismaalased, eesotsas sakslase Mansfeldiga ja rootslase Sungvistiga. Meie nimekamad langesid rivist välja. Üteldi, et neid jällegi seiras ebaõnn.

Või oli see siiski vaid lihtne ja aus võistlus, mis esikohale tõi paremad ja jättis tagaplaanile need, kes pole võimelised pakkuma tõsist konkurentsi tugevamatele? Vähemalt ebateadlikud — ja neid leidub hulgaliselt ikka iga sportliku sündmuse jälgijate hulgas —, võistluse lõpul kaasa toodud pettumuse pagasi põhjal langetasid endamisi otsuse: meie mootorratturitel pole ainsaks nõrkuseks nõrgemajõulised masinad, vaid ka sõiduoskuselt ning masina valitsemise poolest on nad klass nõrgemad tõelistest mootorituaadest.

Sellist veenet kinnitasid ka Suursõidu tulemused, mis nüüd lõplikult on fikseeritud järgmistena:

Juniorid (10 ringi — 67,6 km).

A-klass (kuni 250 ccm):

1. O. Lutter, Rudge, aeg 44.26,5, keskmine kiirus

91.28 km/t. Senine rekord oli J. Tomsoni nimel — 79.46, kiirus 84.92 km/t.

2. R. Triik, Velocette, aeg 47.46, kiirus 84.92 km/t.

3. R. Alliksoo, Rudge, aeg 52.01, kiirus 77.99 km/t.

4. A. Ilves, Triumph, aeg 56.05, kiirus 72.83 km/t.

B-klass:

1. J. Suidt, Norton, aeg 44.06, kiirus 91.99 km/t, senine H. Fersenini rekord 86.99 km/t.

Külgvankriga:

1. J. Tammeõu, Rudge, aeg 53.25, kiirus 75.94 km/t, senine H. Perteni rekord 69.42 km/t.

2. V. Tomassov, NSU, aeg 54.01,5, kiirus 75.09 km/t.

Seniorid (25 ringi — 169 km).

C-klass (kuni 500 ccm):

1. K. Mansfeld, Saksa, DKW, aeg 1.34,07, kiirus 107.75 km/t. Mansfeldi kiireim ring seejuures oli 3 min. 38 sek., kiirus 111.65 km/t. Senine Eesti TT rajarekord oli soomlase R. Lampise käes — 99.78 km/t.

2. R. Sungvist, Rootsi, DKW, aeg 1.35,13, kiirus 106.51 km/t.

Eesti nimekaim senior teadaolevalt kukkumise tõttu hilines suuresti ega suutnud enam kohale tulla. Tema kiireim ring seejuures oli siiski 3.53 min., kiirus seega 104.46 km/t. Sakslane Knees, kes samuti katkestas,

saavutas kiireima ringi tulemusena 3.50 min., kiirus 105.82 km/t.

B-klass (kuni 350 ccm):

1. V. Hennok, Excelsior, aeg 1.42,49, kiirus 98.64 (kiireim ring 3.59 — 101.84 km/t.). Senine rootsl. E. Bogenholmi rekord oli 96.79 km/t.

2. S. Somerkorpi, Soome, Norton, aeg 1.46,45, kiirus 95.00 km/t.

3. J. Tomson, Eesti, Norton, aeg 1.49,09, kiirus 92.91 km/t. (kiireim ring 3.57 — 102.70 km/t.).

4. V. Suni, Soome, Rudge, aeg 1.50,17, kiirus 91.96 km/t.

5. G. Lönnfors, Soome, Royal Enfield, aeg 1.50,35, kiirus 91.57 km/t.

Külgevankriga (10 ringi):

1. R. Knees, Saksa, NSU, aeg 44.28,5, kiirus 91.21 (senine rekord A. Vülbert 82.93 km/t.).

2. S. Kletschy, Eesti, BMW, aeg 45.32, kiirus 88.09 km/t.

3. H. Penten, Eesti, Gillet, aeg 49,58, kiirus 81.19 km/t.

4. J. Melderis, Läti, Harl. Davidson, aeg 52.49, kiirus 76.80 km/t.

Nagu märgitud, kokku startis 39 mootorratturit, kuid lisame veel, et masinariikete tõttu võistlusmaad nendest ei sõitnud läbi 19. Ja nende hulgas oli mõhkkesti ka eestlasi. Pettumuse pealtvaatajaskonnale tõi just suursõidu tähtsaim ala — senioride sõit 500 ccm klassis, kus eestlased üldse ei pääsenud kohale. Startis kaks eestlast — O. Veldeman ja Ed. Johanson. Viimane katkestas masinariikete tõttu ja kuidas käis O. Veldemani käsi, on juba teada.

Kuid nüüd valitsevasse pettumuses ja Eesti sõitjate süüdistamise meeleolusse pisut teistsugust arvamist. Esikohale tulnud K. Mansfeld, kes paremusjärjestuselt on Saksas kolmas mootorrattur, võistluste eel kui ka

Eesti viienda TT võitja — sakslane K. MANSFELDT.

pärast sõitu, olles jälginud meie nimekamate kihutamist, mitmel korral kinnitas, et kui sellistel meestel, s. o. eestlastel, oleksid kasutada tippklassi masinad, siis nende sõiduoskuse ja kihutamise julguse juures poleks mingit kahtlust, et nad tagajärgedelt millegagi ei jääks maha momendi parimaist.

Teadagi, et omaimesed oma sõitjat tahavad näha esimesena. Aga kui olla teadlik välismaiste sõitjate masinate võimetest, etteheiteid meie sõitjate tagaplaanile jäämise pärast saaks nimetada üksnes naiivseteks. Mootorsport on ala, kus juhtivad maad vahelduvad kiiresti. Varem püsis pidevalt juhtival kohal Inglismaa, kuid suurelt osalt just inglise nimeka sõitja Guthrie õnnetu surma puhul on esikohale nihkumas Saksamaa, kus nimekamaiks sõitjaks on BMW firma palgalised mehed Ley ja Gall ning kolmandana nüüd meil startinud DKW vabriku sõitja Mansfeld. Varem suutis Leyd ja Galli lüüa oma Nortonil üksnes Guthrie, ja seda mitte niivõrd oma masina võimete kui oma harukordse sõiduoskuse tõttu. Nüüd aga BMW on oma kahele sõitjale ehitanud TT-masinad, mis arendavad 210 km kiirust, kuna sama vabrikü kilomeetrisõidumasinale on igal juhul garanteeritud kiiruseks 272 km.

Tehnika viimase sõna on ütelnud ka DKW vabrik masinatüübiga, millele Eesti Suursõidul startis vabrikü parim sõitja Mansfeld. Tema kompressoriga varustatud TT-masin arendab suurema pingutuseta 185 km. Kui nüüd kõrvutada Saksa nimekamate, kes on ühtlasi ka kogu maailma nimekaimad sõitjad, masinad meie mootorsportlastel kasutada olevate masinatega, paratamatult tuleb leppida tõsiasiaga, et meie mootorsportlased nende üle ei saa pärida võitu.

Kiireima masina momendil eestlastest võiks omada O. Veldeman. Kuid vabrikü poolt ta masinale pole garanteeritud mingisugust kiiruse maksimumi. Rootsis, Saxtorpis, peetud TT põhjal, millest Veldeman tänavu osa võitis, võib aga arvata, et masina maksimaalseks kiiruseks võiks olla 173 km. O. Veldemani masina järel võimetelt järgmistena võiks märkida O. Harpe NSU-d, millel varem sõitis O. Veldeman ja kahel korral kilomeetrisõidul tagajärjena saavutas 180 km. Kolmanda koha kiiruselt päriks Odamuse Norton umbes 140 kilomeetriga.

Võrreldes välismaa vabrikusõitjate tippmasinatega pole meil olukord parem ka 350 ccm klassis. Seniste võistlustulemuste põhjal omab selles klassis kiireima masina V. Hennok, kelle Excelsior maksimaalselt võib saavutada 150 km või pisut üle selle. Järgmine mees F. Suidt oma Nortoniga masina võimetest sõltuvalt on suuteline välja kihutama ainult 140 km. Maailmaklassis 350 ccm masinad igal ajal on võimelised saavutama kuni 170-km kiirust, nagu seda on tõendanud Nortoni firma sõitja inglase Fritt ja NSU sõitja sakslane Fleissmann.

Kõige selle põhjal on loomulik ja arusaadav, et võidukas on see mees, kes omab tugevaima ja kiireima masina. Võiks koguni ütelda, et sõitja isik ja ta võimed on teise järgu tähtsusega. Nii ka sakslane Mansfeld Eesti Suursõidul kinnitas, et Saksa rekordimehed Gall ja Ley oma sõiduoskusest polevat üldse esmajärgulised sõitjad. Nende edu saladus peituvat üksnes võimsates ja kiiretes masinates.

Juba eelpool märkisime, et juhtivad maad mootorspordi alal vahelduvad kiiresti. Peaaegu ühel ajal Eesti Suursõiduga peeti Itaalia TT ja seal saavutati tagajärgi, mis üllatuslikult ületasid kõik senised saavutused igas riigis. Itaalia TT-l võidutsesid Itaalia Gilera Rondine masinad, tehnika viimased imed, mis 500-ccm klassis peale kompressori omavad neli tsilindrit! Nii ei tarvitse meie endid kaugeltki tunda ainsate löödud meestena, kuna samuti löödud ja löödavad on suurriigid, kes omavad arenenud mootoritööstuse ja kus riigid mootorsporti otseselt toetades teevad oma sõitjate võidu esmajärguliseks auasjaks.

Meil aga riik seni pole mootorsporti millegagi toetanud. Samuti puuduvad meil oma mootorrataste vabrikud ja tähtsamana koos sellega ka vabrikute palgalised sõitjad koos esmajärguliste masinatega. Saksakordimeeste masinad, mis õieti on peened ja äärmiselt viimistletud peenmehaanika tippsaavutused, maksavad meie rahas umbes pool miljonit senti, kuna meie parimate meeste masinad on ligi poole võrra odavamad. Eestis kui väikese jõukusega maal puuduvad inimesed, kes suudaksid osta tippklassi masina. Välismaa vabrikud omalt poolt selliseid masinaid aga Eestisse kasutada ei anna, mis on ka nende ärilise seisukohast läheduses päris arusaadav. Kui kõige paremini võidusõitudel reklaamitud vabrik Eestis aasta jooksul läbi müüü üksnes 80—100 mootorratast, Rootsis samal ajal aga tervelt 2000, siis on ka päris loomulik, et tippmasinate kasutada andmises valik langes Rootsile, mitte Eestile.

Mootorspordi arengut takistavat tuimust ja ükskõiksust asja edu vastu näitavad sageli ka välisfirmade kohalikud esindused, kuna siin võidusõidumasinade tellimisele vaadatakse üksnes ärilise ja tasuvuse seisukohast. Nende raskuste tõttu on meil väikeseks jäämas ka sõitjate kaader, kuigi meil leidub esmaklassiliste võimetega mootorsportlasi. Selgeks tõenduseks on kas või see, et viimasel Suursõidul senioride 500 ccm klassis startis vaid kaks eestlast — O. Veldeman ja Ed. Johanson. Meie praegustes tingimustes võiks ning saaks mootorspordi edukalt harrastada üksnes suurte kapitalidega inimene, kuid neid meil on vähe. Jõukam mootorsportlaste pere pole viimaseil aastail teinud palju mootorspordi arendamiseks laiemas mõttes. Praeguse kaadri suurenemisele mõjub pidurdavalt ka meie võistluspunktide süsteem, tingimused, mille juures juniorideklassist pääseb senioride-klassi. Selleks tuleb saavutada tervelt 18 punkti, missugune norm on aga liig kõrge.

Tõstmises võideti Rootsi teiskordselt

Eesti-Rootsi kolmas tõstesporti-maavõistlus peeti 22. augustil Stokholmis. Otsustaval kohtamisel rootslaste poolt väljapandud rändauhinnale tuli võitjaks Eesti — 3:2, korrates seega läinudaastast võitu. Nii nagu eelmiselgi aastal, otsustas tänavugi võidu poolraskekaal, kuna sulg- ja raskekaalus võis juba ette arvestada võidupunktidega.

Maavõistluse tehnilised tulemused olid järgmised:

Sulgkaal:	Surumine	Rebimine	Tõukamine	Kogusumma
E. Lund, Eesti	75	90	115	280
E. Nielson, Rootsi	80	80	105	265
Kergekaal:				
S. Karlsson, Rootsi	85	95	127,5	307,5
P. Mürk, Eesti	72,5	95	125	292,5
Keskkaal:				
S. Lindeberg, Rootsi	92,5	105	135	332,5
R. Laane, Eesti	87,5	95	122,5	305
Poolraskekaal:				
L. Kukkk, Eesti	95	100	137,5	332,5
R. Pettersson, Rootsi	100	97,5	130	327,5
Raskekaal:				
A. Luhaäär, Eesti	122,5	112,5	155	390
O. Löfdahl, Rootsi	100	110	135	345

Kilogrammide kogusummades oli vahetõde samuti Eesti kasuks — 1600:1577,5, misjuures mõlema meeskonna kogusummad on uuteks rekordideks.

Peale kõige muu püstitati kaks uut Eesti rekordi, millega sai hakkama E. Lund — rebimine 90 kg ja tõukamine 115 kg.

Hotell Room

TEIE VAJATE KVALITEETI —
MEIE ANNAME TEILE SEDA

AINULT KVALITEET-
MÖÖBEL SUUDAB
RAHULDADA TEID
K E S T V A L T

KÜLASTAGE MEID!

MÖÖBLITEHAS

A.-S. „MASSOPRODUKT“

TALLINN, SUUR TARTU 73.

TELEFON 308-96

Eesti — Balti meister tennises

Pärast raskelt mõjuvat jalgpallikaotust 2:0 Kaunas Lätile tundub samal ajal Riias rullunud Balti esimese tennisturniiri Eesti ülekaalukas võit Läti ja Leedu üle rahustava balsamina. Ja tõesti, mis jalgpallis Läti vastu puudu jäi, tasus valgepall kuhjaga tagasi.

Kuigi juba aastaid tagasi oli kõneldud Balti turniiri korraldamise vajadusest, siis konkreetselt jõuti selleni alles tänavu. Paljude vastastikuste ettepanekute ja kavade sõelumise järele toimus esimene turniir Riias 3., 4., 6. ja 7. septembril.

Pühapäeval, 5. septembril, toimus Lätis üleriiklik lõikuspüha, mil puhul mängu ei sooritatud. Meeskonnad sõidutati Jelgavasse Zemgallia näitusele, mis iseenesest oli kena, kuid veidi väsitav vaheldus.

Turniiri avamist austas Läti president dr. Ulmanis oma juuresolekuga (oleks väga tervitatav, kui ka meil tähtsail tennismaavõistlusil palutakse riigi esimene kodanik avamisele), kellele esitati turniirist osavõtivate maade meeskonnad rivi korras. Avakõne pidas avalike asjade minister Behrsins.

Esiolse kava kohaselt pidi turniir viidama läbi 3 päevaga, ja nii, et üks maa pidi ühel päeval võistleva terves koosseisus teise vastu. Üks päev oleks olnud loosi järgi siis vaba. Tegelikult kujunes aga asi nii, et võisteldi siiski segamini turniiri korraldaja äranägemisel omavahel ja turniir venitati asjatult 4 päevale, millest tuleks tulevikus hoiduda. Samuti tuleks selgekuuliselt määratleda reservide küsimus, milles nüüd oli arusaamatusi ja valesti tõlgitsemisi.

Balti tennisturniiril iga maa esineb 5 mängijaga, sooritades omavahel seega 5 üksikmängu paremuse järjestuses ja 2 paarismängu, kokku 7 võitu ehk punkti. Nii võiks olla maksimaalne võit kummagi maa üle 7:0 ja minimaalne — 4:3. Kui igal maal ainult üks võit ja tagajärjega 4:3, siis otsustab Balti meistri settide vahelkord.

Eesti võitis Läti kui ka Leedu puhtalt ja ühesuguse vahekorraga 5:2. Tagajärg iseenesest on meile väga hea ja tõestab ametlikult tagant järele, et Eesti on parim tennismaa Balti riiges. Võiks isegi lisada, et mitte ainult sel aastal, vaid on olnud domineeriv pidevalt kogu iseseisvuse kestel.

Turniiril esindasid:

Eestit: Lasn, Tomberg, Meier, Kree ja Kuus. Paarismängudes: Lasn-Pukk ja Meier-Tomberg.

Lätit: Jansons, Kronbergs, Polis, Kregers ja Vippers. Paarismängus: Jansons-Kregers ja Polis-Vippers.

Leedut: Gedris, Jakutis, Gerulaitis, Vaitkus ja Kuprevicius. Paarismängus: Gerulaitis-Kuprevicius ja Jakutis-Gedris.

Ei saa mainimata jätta, et järjekorra ja paaride asetuse suhtes jätab turniiri statuut avaraid võimalusi „kombineerimiseks“, kui ei peeta kinni fair play ja aumehe põhimõttest. Sel „kombineerimise“ võimalusel võib olla edaspidi mõnikord otsustav tulemus. Ja peab mainima, et juba esimesel turniiril tänavu Riias põlnud mängijate järjestus päris puhas kombineerimistest. Usun, et meeste paremuse järjestus Läti ja Leedu meeskonna juures näeb kodus tegelikult veidi teisiti välja. Lopsakam õis sellest oli kahtlematult Leedu nr. 1 ja nr. 2 mängijast koosnev paar Jakutis-Gedris, kes olid asetatud teisele kohale!

Meie olime veel küllalt nii tugevad, et oma suhtes võisime jätta vastastele ses asjas täieliku vabaduse. Aga kas mitte Läti just seetõttu ei kaotanud

Leedule 4:3! Erapoolelt öeldud: niisugused asjad ei tohiks edaspidi korduda.

Et tulevikus tuua sellesse kindlat selgust, peab iga maa enne võistlust esitama oma maa mängijate ametliku edetabeli ja õiguse reserveerima esindajale enne turniiri algust vastase ebaõige meeskonna järjestise esitamisel protesti avaldada.

Eesti meeskond esines üldiselt tõhusat tööd tehes. Lasnal puudub igatahes tõsine konkurent, kuigi temal esialgu Läti kodumaal valmistatud punasest massist väljakud oma aeglase ja harjumata vähese palli ülespõrkega ei sobinud. Turniiri lõpppäevil oli ta aga juba täiesti omas sõiduvees. Head vormisolekut osutas ka Meier. Lätis parimaks peetavat 3. kohal esinenud Polis't võitis ta ladusalt ja samuti ka leedulast Gerulaitist setti ära andmata. Kas tema on meie kõige kindlam troonikandidaat Lasna

Balti karikas tennises

anjärjele? Rasked matsid pidas maha Kuus, kes tasavägises heitluses psühhilise kriisipunkti ületamisega eneses tõi Eestile kaks väärtuslikku võidupunkti, lüües Vippersi ja Kupreviciust.

Olen arvamusel, et raskelt saavutatav võit on nagu ikka rohkem väärtuslik. On rõõm, et meil üks maavõistluse kindel mees tema näol jälle juures on. Kreega võib jääda ka täiesti rahule. Esimesel päeval, olles veel harjumata väljakuga, sattus ta kokku kõva leedulasega Vaitkus'ega, kellele tuli alistuda. Teisel päeval tasus ta aga ladusalt, võites lätlase Grapmans'i kolmes setis.

Meeskonna nõrgemaks kohaks osutus seekord Tomberg, kes peale harjumatu Läti väljakutega kannatas ilmselt ka tugeva vormilanguse all. Reservina esines come back Pukk, tehes vaid kaasa paarismängud.

Kokku võttes oli Eesti võit oodatav, õieti küll veel parema skooriga. Kuid meil oli teadmata Läti ja Leedu noorte, meile seni tundmata mängijate võimed. Tundub, et olime ilmselt neid alahinnanud. Tõsi, nende klass üldiselt osutub nõrgemaks, (keskmiselt meie Kuusi-Kree tasapinnani küündiv), kuid sealjuures väga ühtlane, nii, et vast tõesti raske oli määratleda, kes nende juures esimest, kes viimast kohta oleks pidanud mängima. Teiseks tähtsaks asjaoluks on nende maade mängijate noorus, mis tagab kauase püsivuse tennise-areenil. Igatahes Leedu ja Läti ootamatu südi esinemine loob olukorra, kus Balti turniir tulevikus kujuneb oodatust konkurentsikiillasemaks. Ei ole palju, kui meie asja omaltpoolt üsna tõsiselt võtaksime.

Eriti head mängu osutasid leedulastest Vaitkus, kes kolmes setis alistas meie junioride-meistri Kree. Tagajärg kõneleb ise enese eest. Ka Gerulaitis ja Kuprevicius polnud halvad, neil puuduvad vaid veel võistlus kogemused. Jakutis ja Gedris esinesid keskpäraselt hästi.

Lätlastest näib paremana ja tulevikumehena Polis, kelle kaotus Meierile tundus lätlasile kibeda ootamatusena, sest arvati just siin — 3. kohal — tulevat kõige kergemini punkti. Ka Vippers polnud halb, kuigi mõlemad mängud kaotas. Jansons ja Kronbergs andsid oma parema, kuid nad on väheusutavalt tulevikumehed. Nõrgem mees oli Grapmans, ja Kreger'si võimeid hinnatakse sealpool asjatult kõrgelt.

Siinkohal kenkib huvitav küsimus, kas ka ilma Lasnata oleme suutelised võitma leedulasi ja lätlasi? Arvan, et praeguste jõudude juures siiski veel suudame, kuigi visalt ja mitte absoluut-kindlalt.

Peale mängijate näisid suure andumuse ja hoolega asja juures püsivat Läti tennisliidu esimees dr. Malmans, abiesimees Eglit, sekretär Rode ja võistluste juht prof. Vippers.

Leedut esindas nende Liidu esimees Kazlaus-

kas. Eesti esindajaiks olid peale meesk. kapteni Lasna vanad tennistegelased Hangelaid ja Ploompuu. Esindus sarnasel turniiril on häda-vajaline. Ühtlasi ei saa vaikides mööda minna ühest puhttehnilisest küsimusest. Meeskonna ühtluse ja esinduslikkuse huvides pidamaks meeskonna liikmed kandma kõik ka ühtlast ja esinduslikku rahvuslikku leežut-kuube. Meeskonna Läti presidendile esitamisel tonkas selle puudus nii väga silma; kuigi üldiselt meie meeskond väliselt korrektselt esines. Loodame, et ilma esinduskuubeteta tuleval aastal enam Helsingisse ja Riiga välja ei sõideta.

Balti turniiri võiduga saavutas Eesti Balti meistri tiitli ja tõi koju väärtusliku, Läti poolt pandud (annetaja tegelikult Riia firma Schmidt) rändkarika. Teiseks tuli Leedu ja kolmandaks Läti.

Suur aitäh meeskonnale!

Nüüd aga varsti energiliselt talvisele treeningule, et tuleva aasta juuli lõpus Riia rannas näidata veel paremat skoori ja üritada ka võitu Soome vastu Helsingis.

Tehnilised tagajärjed:

Eesti—Läti:

Lasn—Jansons 6:1, 6:2, 6:3	E. L.
Tomberg—Kronbergs 2:6, 2:6, 2:6	1 —
Meier—Polis 6:3, 6:3, 6:4	1 —
Kree—Grapmans 9:7, 6:1, 6:2	1 —
Kuus—Vippers 3:6, 6:1, 6:4, 8:6, 6:4	1 —
Lasn-Pukk—Jansons-Kregers 7:5, 1:6, 7:5, 6:4	1 —
Tomberg-Meier — 6:1, 1:6, 2:6, 2:6	— 1
	5 2

Eesti—Leedu:

Lasn—Gedris 6:4, 9:7, 6:3	1 —
Tomberg—Jakutis 2:6, 6:4, 3:6, 3:6	— 1
Meier—Gerulaitis 6:3, 8:6, 6:4	1 —
Kree—Vaitkus 2:6, 2:6, 5:7	— 1
Kuus—Kuprevicius 6:8, 6:4, 11:9, 6:4	1 —
Lasn-Pukk—Gerulaitis-Kuprevicius 6:0, 6:1, 6:0	1 —
Meier-Tomberg—Jakutis-Gedris 6:4, 8:6, 4:6, 6:4	1 —
	5 2

Läti—Leedu:

Jansons—Gedris 6:4, 6:0, 6:3	Lä. Le.
Kronbergs—Jakutis 3:6, 6:6, 6:3, 6:8	1 —
Polis—Gerulaitis 5:7, 3:6, 6:0, 6:4, 6:3	1 —
Vaitkus—Kregers 6:4, 4:6, 6:2, 6:3	— 1
Vippers—Kuprevicius 3:6, 6:4, 5:7, 6:3, 3:6	— 1
Jansons-Kregers—Gerulaitis-Kuprevicius 6:2, 6:0, 6:3	1 —
Jakutis-Gedris—Polis-Vippers 0:6, 6:2, 6:4, 6:3	— 1
	3 4

HOTELL-RESTORAN

BRISTOL

TALLINN, Rataskaevu 7, tel. 426-33

Tänasest peale õhtuti kl. 8 alates

MUUSIKA

TOAD

reisijale alates Kr. 3.—

EINED,

LÕUNAD,

ÕHTUSÖÖGID.

EPILOOG RIIAS

Järjena 13-päevasele palliretkele ja ühtlasi niioelda epiloogina tänavusele jalgpalli-hooajale Eesti 19. septembril Riias Armijas Sportklubi väljal kuni 15.000 tunnistaja ees kaotas Läti 1:3. Ei ole põrmugi ebausklik, kuid see resultaat 1:3 ei ole muud midagi kui numbrite vastupidine järjestus 13-nele, see tähendab, et siin on lähtekohaks võetud eelmine, kolmeteistkümmend päeva kestnud palliretk omasuguse õnnetuseennustajana.

Ringhääling ja ajalehed on üksikasjaliselt peatunud mängukäigul enesel ja seetõttu Eesti Spordilehel ei ole põhjust seda enam korrata.

Vastupidi: meid peab huvitama see, mis ütlevad teised, mitte-eestlased, meist ja meie jalgpallist. Seda eriti tänavuse hooaja kohta, mis kõigest hoolimata jääb ikkagi sisutisedaks. Oma meestelt võime alati saada igasuguseid arvamusi, kuid võõrastelt üsna harva. Vaatame nüüd aga sellele „hooaja epiloogile“, nimelt 19. septembri maavõistlusele, kord ka läbi võõraste prillide.

Lätil on edurivis tsenterforwardina uus tank. Selleks on pikakasvuline ja võimsajõuline Woldemars Kaneps, praegu ainult 20-aastane.

Tema lausus oma tähelepanekutena veel värskest noorusliku ea juures: Tipner on teil ju hea, kuid üksnes kõrgete pallide suhtes. Kaitses Neeris mängib liig tugevalt, paiguti brutaalselt. Tepp on Neerisest tehniliselt parem ja seejuures ühtlasi säärane back, kes oma võimetest hoolimata meeldib ka vastaste forwarditele.

Selle Neerise kohta avaldatud arvamise juures puhkes intervjueeritava ja intervjuerija vahel tavalisest „ägedam“ sõnavahetus, kuna viimane leidis, et Neeris backina ei ole vähem brutaalne kui Kaneps forwardina. Ühe sõnaga, paras paar või, teisiti öelduna, pada ärgu kirugu katelt. Kaneps jäi sellega nõusse.

Edasi Kaneps kõneles, et pb. Lauks on parem vb. Slavishensist.

Ning Kaneps jatkas:

— Tehniliselt meie kaitsepaar ei ole nii hea kui eestlaste oma, kuid taktikaliselt meie Lauks-Slavishens on siiski parem. Teie kaitsjad kasvult, füüsiliselt, on küll väiksemad, kuid sellel ei ole tähtsust. Kui väike juba hästi mängib, siis ta on juba alati hea. Edasi Kaneps vastupidi meie arvamisele leidis, et Sillak tsenterhalfina Kaunases 2:0-matschil Läti vastu on olnud hea ja et Parbo ei olevat hea tsenterhalf. Forwardidest K. märkis meie parematena Siimensoni ja Kuremaad, leides viimasegi kohta, et tema Neerisele sarnanevalt mängib brutaalselt.

Leppisime Kuremaagi nn. brutaalsuse suhtes kokku, et „üks väärib teist“: s. t. et Kaneps ja Kuremaa sellel alal samuti on võrdsed.

Veel võiks mainida, et Kaneps „hiromandina“ viimase matschi eelõhtul oli saatnud oma pruudile kirja, milles tema ennustas, et Läti võidab 3:1, poolaeg 2:1. Dokumentaalselt tehti kindlaks, et Kaneps tõesti oli nii õieti ennustanud. Üksnes värava lööjate suhtes oli ta eksinud, kuna ennustas, et tema ise lööb kaks ja Vestermanis ühe värava. Tegelikult lõi Kaneps seekord ühe ja Vestermanis mitte ühtki.

Vh. Janis Lidmanis on Läti meeskonna kapten, 42-kordne internatsionaal, 27-aastane ja aasta eest abiellunud. Tema ütles: Eestlased seekord ei mänginud nii, nagu oleme seda eestlastelt harjunud nägema ja nagu eestlased peaksid mängima. Olen sellest teie nüüdsest nõrkusest üllatatud. Oli kerge mäng. Pean küsima koguni seda, kas eestlased seekord ei tahtnudki mängida? Mis selle põhjuseks, seda on raske öelda. Võib-olla, et eestlased on tänavu ehk liig tihti mänginud ja seetõttu üleväsinud. Igal juhul võib öelda, et Kaunases 0:2 kaotades Eesti meeskond mängis siiski paremini kui nüüd kaotades Riias 1:3. Läti meeskonna vorm praegu ei ole ka täies korras. Võime Viinis Austria vastu mängida hästi, kuid võime kaotada ka 0:10. Muidugi paistis silma, et teie mängijad on üldiselt võttes kasvult väiksemad kui meie omad, kuid seejuures teie väikesed võivad mängida paremini kui meie suured. Usun aga kindlasti, et eestlased üldiselt võivad tunduvalt paremini mängida kui seekord meie vastu. Ei tea õieti, mis on põhjustanud teie viimast nõrka matschi. Võiks küsida, kas Eesti jalgpalli juhtimine on halbades kätes või on treener süüdi, või on veel hoopis muud eripõhjused. Seda peab aga ütleva, et oleme küll varemaltki võitnud eestlasi kaheväravalise vahega, kuid seejuures Eesti meeskond on olnud pealetungivaks pooleks, selleks pooleks, kelle käes on mäng. Nüüd oli aga teisiti. Lõpeks Lidmanis lausus, et meie halfidest Murr temale ei meeldi, samuti ka mitte Tepp, kuid Neeris meeldib. See viimane on Lidmanise arvates meie väljapaistvamaid mängijaid.

Suure võitja Juris Redlichiga ajasime juttu maavõistluse õhtul kell 11 Jaunakas Sinase toimetuses. Nimelt on J. R. mitte üksnes kolonel ja Läti palli juht, vaid juba aastaid ka spordireporter. Kohe pärast banketi lõppu oli ta läinud toimetusse kirjutama maavõistluse aruannet, mille paberilepanemisel teda tabasimegi.

— Mis puutub Leedusse, ütles J. Redlich, siis Leedu praegu elab üle kriisiaega. Midagi peab Leedus olema praegu korrast ära. Riias läinudaastasel Balti turniiril Leedu mängis küll vähekasulikult, kuid seejuures nii ilusasti. Nüüd on nendel läinudaastasest jäänud järele ainult natukene. Leedulased üritavad

praegu midagi uut, kuid nad ei suuda selle uuega veel toime tulla. Nende meeskond asub praegu uue ja vana vahel. Selle ülemineku tõttu vanalt uuele nad praegu näitavadki varemaegsest halvemat mängu. Keskväljal leedulased on ju päris kenad, vastase värava ees aga ebamäärased ja ebatäpsed. See on nende edurivi raske viga. Leedu kaitse aga ei oska platseeruda, mis alati andis võimalust läbimurreteks ja löökideks. Kaunase turniiril vv. Jankauskas suutis mängida ainult ühe mängu, teisel aga oli ta täiesti deprimeeritud.

Arvatavasti Leedu praegune nõrkuse periood ei oma pikemat kestvust. Varsti Leedu on jälle täiesti kardetav Lätile ja Eestile. Eesti-Läti Kaunase esimesel matschil (1:1) oli Läti meeskond esimese poolaja alul väga närviline. Seda tuleb pidada Eesti Königsbergi-matschi mõjuks. Nimelt olime kommenteerinud ja analüüsinud teie head mängu Saksa vastu, mis meie meeskonnale ei jätnud oma mõju avaldamata. Algul Eesti meeskond oli tugevasti ülekaalus, pall oli alati eestlaste käes. Jäi mulje nagu mängiks üks meeskond väljal väga üleolevalt. Siis aga meie meeskond muutus rahulikumaks ja ühes sellega muutus ka mäng tasavägisemaks. Meie meeskond siis õnne kaasabil saavutas edu. Kuigi matsch lõppes 1:1, oleks mängukäigu põhjal õigemaks osutunud meie, s. o. Läti kaotus. Kuid siin päästis meie tugev kaitse, mis oli meie meeskonna parimaks osaks. Eestil sellel matschil oli ebaõnne. See asjaolu, et esimene matsch siiski lõppes viigiga, andis meile aga võimalust ja aega küsimuse üle lähemalt järele mõelda, vigu leida ja neid parandada.

Enne Kaunase turniiri finaali sõitsime üheks päevaks tagasi Riiga. See võis tunduda arusaamatuna, kuid sellel oli oma põhjus, mida mõistab üksnes see, kes mängijatega on koos elanud. Hotelliühendab meeskonnale võimatut olemist, hotellides valitseb meeskonnale võimatu atmosfäär. Avati ukсед ja aknad, et värske tuul otse tegelikult läbi tõmbaks sellest hotelliühend atmosfäärist. Põgenesime sellest hotelliühend. Ja tulime tagasi finaali Riias hoopis värske matena, mida leidis iga meie mängija. Oli hoopis teine ind. Pidite teiegi seda märkama. Meil oli rohkem vastupidavust, teie meeskond aga mängis väga väsinult. Siiski 1. a. Riia turniiri eel olin kindel Läti meeskonna võidus, kuid tänava oli see võit kaheldav, kuna Eesti meeskond just tänava on kolossaalselt edenunud. Nüüd lõpuks Riias osutus meie võit teenituks, olime seekord ka tehniliselt paremad.

Lisaks J. Redlichsi eelpooltoodud arvamisele lisame omaltpoolt, et Läti kaks viimast võitu Eesti üle, mõlemad kaheväravalise vahega, on osutunud kõigiti teenituteks. Meeskond mängis nagu alavormis olevana. Üksikutest mängijatest kõneldes on märkida seda, et eeskätt meie vb. Neerise vorm on nõrgenenud matschist matschini. Silma hakkas see esmakordselt Königsbergis. Ka forwardid ei saanud „jalgu alla“. Läti kaitse tundus purustamatuna, pealegi kus Kuremaal ja Ko-1 oli kahel viimasel matschil käes suur nappus dünamiitlikust särtsust. Vs. Härmatese debüüt Riia-matschil ebaõnnestus veel rohkem kui Veidemani oma Kaunase-matschil. Esimese ohtliku momendi Läti värava ees suutis meie meeskond tekitada alles poole-tunnilise mängu järele. Ja need momendid Lazdinshi värava ees jäid arvult vägagi väheseks kuni lõpuni. Meie meeskond seekord pealegi mängis nagu süstee-mitult.

Saksa Reichssportblatt pärast Königsbergi matschi kirjutas peale muu järgmist: Imestustvääriv oli Saksa meeskonna sitke võitlusvaim siis, kui olukord Saksa meeskonnale osutus kriitiliseks. Kuid täieline austus ka Eesti taktikaliselt mõistusliku mängu ees, mis eestlaste kehaliselt tüseda ja visa vastupanu muutis veelgi mõjuvaks. Oldi jahmatunud, et eduteed sammuvad ja püüdlilikud baltlased, kellele veel mõne aja eest süsteemilageda mänguviisi tarvitamist ette heidet, nüüd esitasid selget Briti kooli järjekindla meeste markeerimise juures usinate ja tagasitõmmatud sideaestega.

Seda siin toodud Saksa tsitaati tuleb oma sisult kohaseks ja olukorda õieti hindavaks pidada ka meie esimese kahe matschi kohta Kaunase turniiril.

Kahtlemata meil see „Briti kool“ ei ole veel kindlasti lihas ja veres, kuid meie mängutaktika alal nüüd oleme õigel teel. Tänavu pandi sellele uuele taktikale alus ja nüüd tuleb sellel teel edasi minna. Meie treenerite ja mängijate hooleks on, et see uus süsteem võetaks selgeilmelisemalt ja kindlakujulisemalt tarvitusele ka meie klubimeeskondades.

Praegu ei ole enam midagi teha. Üks hooaeg on läbi ja järgmine on ees. Praegu aga Eesti ja Läti vahel peetud 28-st maavõistlusest Läti on võitnud 12 ja kaotanud 7, kusjuures viiki on jäänud 9. Viie enamvõidu kohta Läti omab aga seni veel mitte rohkem kui neli võiduvärvavat, kuna värvavate üldsuhete on praegu 42:38.

Järgmine, Balti 10. jalgpalliturniir, toimub tuleval aastal Tallinnas.

Ükski sportlane ärgu jätku lugemata

„Eesti Spordilehte“!

Võistlussport sobib ka naistele

est suureneb. Igaüks soovib, et järeltulijate tulevik oleks kindlustatud paremini kui endal. Lasterikastest perekondadest pärinevad lapsed, nähes kodus puudust, ei taha, et see korduks järeltulijate juures. Teiselt poolt on inimeste füüsilised võimed nõrgenenud ja emad lihtsalt ei ole võimelised saama rohkem lapsi, või sündinud lapsed surevad juba varajases eas. Nii omab siis suurt tähtsust sotsiaalsete tingimuste parandamine, elukorterite, haiglate ja tööaegade normeerimine. Kõige selle jaoks kulutatakse Rootsis, kus teatavasti üldine sotsiaalne olukord meist märgatavalt parem, üle 20 milj. krooni aastas (prof. Gunnar Myrdal „Krisibefolkningsfrågan“ (1934) ja Alva Myrdal „Stadsbarn“ (1935).

Järeltulijate vähest arvu ja nõrkust peetakse looduses degeneratsiooni tunnuseks, mis on tingitud korrapärase füüsilise arengust. Viimane on aga välditav 1) tööparandamisega, 2) sotsiaalsete elutingimuste parandamisega ja 3) järjekorralise füüsilise treeninguga. Tööparandus ei ole aga läbiviidav inimeste juures. Elutingimuste parandamine on sotsiaalne ülesanne ja tema läbiviimine elus on omaette küsimus. Kolmas tegur korrapärase füüsilise arengus — keheline kasvatus — on kahjuks sütnatud ainult meestele, kuna naisspordis on vaid üksikutele aladele pandud täisrõhk.

Naiste keheline kasvatus — sport — on täieliselt tänapäeva nähe, ja, nagu iga uudise puhul, võetakse selle kohta vägagi tihti sõna nii poolt kui vastu või vaieldakse vormide üle, mida harrastada. Püütakse avastada järjest uusi, eriti naiselikke alasid, sealjuures küsimata, milline õieti on „tüübiline“ naine. Kui jälgida naiste arengut viimastel aastakümnetel, siis näeme, et naine on suuteline väga mitmesugustel aladel töötama kõrvuti mehega, ja on avastatud alasid, kus naine täidab kohustusi paremini kui mees.

Jälgides elu loomariigis ei leidu seal mingit erandit emaste kohta, vaid iga üksik peab ise võitlust olemasolu eest. Iga üksik peab olema sarnane teisega. Samuti teame ajalooost, et vanasti nii naised kui mehed käisid koos sõjas. Tänapäeval näeme, eriti maal, naist tegemas sama tööd mis mees, ja teame sedagi, et rasket tööd tegijad naised sünnitavad väga kergesti ja on suure siginemisvõimega (K. Hamsuni „Maa õmistus“ — Ingrid).

Kui arvatakse, et naine peab olema mingi pehme, tahtetu indiviid, siis on ka asjata loota senisest rohkem ja tervemaid lapsi. Rubensi naine ei ole tänapäeval enam ideaaliks.

Üheks eriti naiselikuks spordialaks peetakse n.-n. rütmilist võimlemist, mis, teadagi, kehavormide väljaarendamisel omab vägagi suurt tähendust. Aga ainuüksi tema mõju organismi bioloogiliste omaduste töstmisel ei saa olla otsustava tähtsusega. Üks meie võimlemise eriteadlasi mainis, et olümpial võistlusspordialana esinenud riistvõimlemine, kus ometi tuleb teha rida hoogsaid ja kõiki kehavõimeid täieliselt rakendavaid harjutusi, ei rahulda kehalise kasvatus mõttes. Rütmiline võimlemine leiab veel palju poolehoidjaid selle tõttu, et tema juures tarvitatakse saateks muusikat, ning usutakse, et naine on kohane ainult sääraselt väljendama elamusi. Rütmiline võimlemine on täna-

Sõoris Saksa parimaid veitehüppajaid pr. Olga Jensch-Jordan oma tütrekesega ja olümpiavõitja Marjorie Gestrin'iga.

All: Ehine rööm pärasi võitu põhjustab tüdrukuid sooritama indiaanlaste tantsu. Kas käib see nárvidele?

Kehaline kasvatus on saanud vaidlematuks vajaduseks inimesele. Enam ei teki küsimus, kas keheline kasvatus pole vast kahjulik. Kuuleme küll veel häält võistlusspordi (n.-n. rekordspordi) poolt ja vastu, kuid siingi näib lahendus olevat võistlusspordi, õigemini saavutusspordi (Leistungssport) kasuks. On ju võistlussport parimaks õhutajaks kehakultuuri harastamisele. Alles võistlusmoment, võistluselamused õhutavad inimesi järjekindlale kehalisele kasvatusle. Ja viimane täidab alles siis temale pandud ülesanded, kui harrastus toimub järjekindlalt.

Pahatihti tekib aga küsimus naistespordi poolt ja vastu või jälle vaieldakse naiste spordi vormide ja harastamiste rohkuse üle.

Loodus seab naistele väga raske kohustuse, see on — emakohustus. Praegu on kogu maailmas aktuaalseks küsimuseks rahva juurekasvu probleem, mis küll mõnel pool on sihitud imperialistliku võimu saavutamisele, näit. Saksa propaganda rahvaarvu tõstmiseks ühelt poolt ja sellele juurekasvule ruumi nõudmine asumaadena teiselt poolt (Austin Chamberlain).

Mujal, eriti meil, on rahvaarvu juurekasv tarviline rahva väljasõude vältimiseks. Siin püütakse saavutada edu peamiselt väliste efektidega majanduslike soodustuslaenuidena ja lõppeks koputamise sädametunistusele nii rahvuslikus kui isamaalises mõttes. See pole aga seni annud nähtavaid tulemusi, mis ka küsitavad tuleviku suhtes, kuigi propagandat süvendatakse. Sealjuures aga sotsiaalsed tingimused ei näita erilist tõusu. Rahva hoiduse tõusuga aga suurenevad nõuded selles suhtes ja vastutus järeltulijate heakäekäigu

Sportlased külastage

Raua sauna

a v a t u d

igal neljapäeval, reedel ja laupäeval.

päeval mõeldud siiski rohkem iluraviks kui kehaliseks kasvatuseks. „Ta on arenenud silmakõdik ja dekadentseks efektiarjamiseks, kus „kaunile“ liigutusele, „õilsusele ja graatsiale“ ülistust jagati, kuid kus ei puudunud vale mõju. See lööb igale kasvatustendentsile näkku ja viib üleolekule ja kannatamatusele“. (Erich Klinge, E. Spordileht nr. 7, 1927.)

Pealegi ei lepita ainuüksi võimlemisega tundides, vaid organiseeritakse ühiseid etteasteid, mis nõuavad harjutust, õigemini ühekülget drilli, kus väga vähe saab olla juttu elamustest. Saksa naiste juhte dr. Alice Profé kirjeldas Praha naisolümpial 1930. a. naissokolite võimlemist järgmiselt: „Tüdrukud võimlesid muusika järele 15–20 minutit. Pähetuubitud jalgade, keha ja käte harjutused järgnesid vahet pidamata, vahelduseks käimine igasugusteks sümbolseteks kujutusteks, segatud vanade tuntud sirutus- ja vändusharjutustega (Ruck- und Zuckübungen). Selline kehakool, mis leiab veel harrastamist koolides ja seltsides, püsib, sest et teda hoiavad ülal vanameelsed jõud. Sellega tehakse äri, sest vaatamängud mõjuvad massidele. Kuid ta on täiesti mitteorgaaniline uue aja saavutusvõimlemise — spordi — kõrval. Kuipalju on naissokolid töötanud, et harjutusi vigadeta ette kanda?! Mõned rääkisid kolmest, mõned kuuest kuust. Siin imestati välist ilu. Kuhu jääb isiksus, iseloomu kujundamine? Saavutatud on vaid masside distsipliin. Distsipliinist on aga siiski liig vähe. Lõppeks on igapäevases elus distsipliini niikuinii küllalt, nagu koolis, elukutses, tänavaliikluses jne. Meie otsime just vastupidist. Individuaalsuse rakendamist, veidi hädadohtu nõuab noorus. See on nende seiklusihha.“

Emakohustuste täitmisel aga ei piisa üksnes näiliste vormide kaunidusest, vaid tarvilisem on korrapäraselt läbitöötatud organism. „Vaevalt arendatakse võimlemisega nii tugev siseorganite saavutusvõime ja lihastik, et sel teel võrsuks tõeliselt jõuline naissugu.“ „Võimlemisega ei õpita väliste takistuste võitmist, mis on üheks põhjuseks kehalise kasvatuse harrastamiseks.“ (Erich Klinge.) Juba Rousseau seadis üles deviisi „tagasi loodusse“. Kas ei ole hüppamine, sportlik jooks, viskamine või ujumine teid selleni?

Läinud aastal teinete eest kehakultuuri alal Goethe medali saanud rassihügieenik prof. dr. Hueppe ütleb: „On tõsiasi, et kergejõustik ja loomulik mäng on loomulikem sport. Mõlemad, kui puhkus ja võistlus, on tihedalt seotud maaga ja toovad meid ikka jälle tagasi emakese maa juure. Konkreetsem on see, mis võimaldab kõik edaspidi ja väldib kõrvalekalldumise abstraktsusse. Abstraktsed on kõik kunstlikud süsteemid. Võimlemine ja gümnaastika kui kehakool ja kui rütmiline süsteem võib olla ainult abinõu või täiendus. Loomulik on see sport, mida võime tarvitada rahva tublicuse ja tervise kasuks kestvalt, igal pool ja igal ajal.“

Teadagi ei saa võimlemist jätta välja kehalise kasvatuse programmist, kuid tema kõrval tuleb anda täie-

line eluõigus muudelegi aladele, eriti võistlusspordile (kergejõustik, ujumine, tennis, suusatamine jne.). Tabavalt väljendab Soome Vierumäe spordikooli naiste õpetaja Annikki Karvonen: „Mõlemad kehalise kasvatuse vormid on kui mees ja naine, mis leidku harrastamist üheväärselt.“

Lisaks eeltoodule tohiks olla huvitav Müncheni ülikooli korralise professori dr. med. E. Matthiase sõnavõtt naiste kehalisest kasvatusest seoses kergejõustikuga, eriti puberteedi ajal: „Ülepingutustele vastupidine seisukord, s.t. täielik rahu ja tegevusetus, on samuti kahjulik.“ Tähelepanekute üle sel juhul esilekerkiva suguorganite verevaesuse ja puuduliku arengu kohta kirjutab edasi dr. med. Lützenkirchen: „Võimalused genitaalsüsteemi mõjustuseks annab just puberteedi aeg, mis nõuab suguorganite väljaarendamist kasvami-

Naiste olümpiavõitja 1930. a. Inge Betz-Braumüller Poisdam-Berliini teatejooksus võiduka naiskonna ankruna. All sama Inge Betz koos oma abikaasaaga, kes endiseid kõrgushüppajaid, ja väike tütrega.

sel. Uteruse (emaka) suurust mõõdupuuna võttes võime kindlaks teha, et endised nõrgad, verevaesed tüdrukud, kellel keha substantsi juurevõtt nende pikkuse kasvus taha jäänud, ei puhke ainult üldiselt (aufblühen), vaid esineb silmatorkav uteruse kasv infantiilsest vormist suguküpseks vormiks.“ „Ja edasi teine kasu süstemaatilise kehalisest tegevusest ja sellest resulteeruv genitaalsfääri tugevnemine haarab koguni munasarja funktsioone. Tuhanded kogemused on õpetanud, et tsüklilised munasarja funktsioonid ja sellega koos käivad uteruse menstruatsiooninähted mõjustavad inimese kehalisi ja vaimseid muudatusi väga tunduvalt. Mitte ainult mitmesuguse tegevusega kehalised ja vaimsed ärritused ja kestev kehaline ülekoormatus, vaid samasugusel hulgal ka tegevusetus tekitab häireid genitaalorganite tegevuses. Need kogemused juhvad sellele, et kehalised harjutused, mis keha ja vaimu jõudu ning vastupidavust soodsalt mõjustavad, mis keha saavutusvõimele sobivad, omavad ka soodsat kostangut (Rückwirkung) genitaalorganite korduvale tegevusele. Tõepoolest paranevad kõik menstruaalhäired süstemaatilise liiklemisraviga.“ — „Sellega oleme selgitanud kogu probleemi. Mitte täieline tegevusetus, ega ka kestev ja liialdatud ülenõudlus (-pingutus) ei ole õiged. Puberteedi aja tüdruk vajab saavutusnõudlust. See peab aga olema esiteks doseeritud ja teiseks õieti valitud. Mõlemad nõuded lasevad end soodsalt ühendada, nii et puberteediaegne tüdruk võib harrastada kergejõustikku. On oluline, et kergejõustiku-alad, eriti puberteedi ajal, nõuavad süstemaatilist tasakaalukat harrastamist.“ (E. Matthias.)

Ürgseim elamisvorm inimesel on võitlus olemasolu eest ja naisel veel liigi alalhoidmise otsene kohus. Kehaline võitlus olemasolu eest on aegade vältel muutunud. Tänapäeva elus, eriti linnaelanikel, ei ole selleks otsesest tarvidust, kuid ta peab selle enesele looma sportlike võistlustega, mis aga eeldavad järjekindlat kehalist kasvatust. Nii loomulik kui ka on selline sportimine, kuuleme häält, et see nooruslik iha elada olevat kahjulik, ja seda kuuleme mitte mujalt kui arstidelt ja otsese kehalise kasvatuse pedagoogidelt. Peamiseks lööksõnaks on mehestumine, kuigi selle lööksõna mõtetes on korduvalt tehtud selgeks. Toon käesolevas spordiarsti dr. med. Edith Lölhöffeli vastuväited sellele arvamusele: „Rida tähelepanekuid võistlusspordilannadest, enam-vähem sportlikult koolitatud õppuritest, kõikidelt elukutseladelt pärinevaist naisspordlastest, naisüliõpilastest, selgitavad vastuvaidlematult, et kehatüüp ega sugu ei muutu spordi, ka mitte võistlusspordi läbi. Leptosoom jääb leptosoomiks, atleetlik tüüp atleetlikuks, püknik püknikuks, kuigi leptosoomil lihaste juurekasvul kehaaineks tõuseb, kuigi üks osa atleetlikke tüüpe maha ja teine osa juure võtab ja püknikud üldiselt spordi läbi saledamaks muutuvad. Kuigi kunstlikult arvestatud piiriväärtused ühe kui teise tüübi kohta ületatakse, avastab asjatundja silm siiski, et päritavus ja konstitutsioonitüüp ei ole haaratud. Igatahes on paremad sporditarid suuremad, saledamad, kõõluslisemad, laiaõlgsemad, kitsapuusalisemad ja pikajalgsemad kui naiste läbilõige. Sporditaride enamik kuulub põhja või põhja-dinaari rassi. Sellesse rassi kuuluvatele mõlemast soost isikutele on omased saledad, kõrgekasvulised kehavormid ja silmapaistev tahe kehaliseks tegevuseks. Ornake, rasvunud naine saaks vaevalt aru laste liikuvuse tahtest ja ka mehe spordihuvist. Täidlasema, väiksema ja lühijalgsema idamaise naise kõrval näivad sporditüdrukud muidugi meheliikudena. Kuid mehestumisest ei saa siiski olla juttu. Sport ei ole teinud sportlasi kõrgekasvulisteks, saledaiks ja laiaõlgseteks, vaid seda on annud neile päritavus, mis neid on teinud spordile sobivamaks.

Kunagi ei ole võidud teha kindlaks muutusi jäsede suhtes ja vaagnalaluses ning sellest edasi muutusi luehituses. Juurevõtule keha suuruses ja õlgade laiuses täiskasvanud spordilannadel tuleb Kohlrauschi järgi vaadata kui lihaste tugevnemisele (selgroo siru-

tus, labaluu lihastiku areng). Ka Hageni ja Lölhöffeli uurimused vaagna läbimõõdu kohta ei näita muud kui rasva kogumiste korraldust, kuid mitte mingeid muutusi konstitutsioonis. Üsna lihtsalt seletuvad sõnavõttud vaagna läbimõõdu (conjugata externa) vähenemise üle naispordiüliõpilastel. Kui nimetatutel on samal ajal kindlaks tehtud, et vaagen püstub, s. t. vaagnaliidus (Schossfuge) läheneb lülisambale, siis peab vaagna läbimõõtu ilma vaagna ümbermõõdu muutusteta vähenema. Nimetatud seisumuutuse põhjustab istumise lihaste tugevnemine. Seda kõike ei taotle ainult sport, vaid ka võimlemine (eriti Mensendiecki, Hagemanni, Medau ja Güntheri mõjul). Vaagna püstumine on üldiselt eelduseks heale kehahoiakule, mis on vastav moodsale ilunõudele ja teeb naise ühtlasi kohasemaks saavutustele mitmesugustel kehalistel töödel, eriti jooks-misel, käimisel, seismisel, tõstmisel, kandmisel. Müncheni ortopeed F. Lange ja kunstinike anatoom Mollier on sellele tähelepanu juhtinud juba aastakümnete eest.

Hoffmann toob dr. Jaenschi äsjailmunud raamatus „Leibesübungen und Körperkonstitution“ selgesti silma ette atleetliku naise ehtsa naiselikkuse. Jaensch ütleb: „Ehtne mehestumine esineb ainult seal, kus juba päritud eeldused põhjustavad muutusi endokriinsete (sisenõristuse) näärmete tegevuses ja teatud piirini ka üldises struktuuris (konstitutsioonis)“. „Mõõduandev naiselikkuse kohta ei ole sale ja lopsakas kasv (põhjapoolsete naiste juures esinevad tihti väikesed rasvavaesed rinnad, mis ometi omavad täisväärtuslikult funktsioneeriva näärmekeha), vaid naiselikkude organite funktsioon, mis on tähelepanvõetav menstruatsioonifaaside järele. Naiste sportarstid Düntzer, Hoffmann, Michaelson, Lölhöffel on rea uurimuste najal ühtlaste tulemustega teinud kindlaks, et spordilannadel on vähem häireid ja valusid sünnitamisel kui senisel suurlinnade naiste läbilõikel. Ameerika ja inglise uurimused on annud samu tulemusi.“ (Lölhöffel „Die Ärztin“ 1936 I.)

„Iseenesest mõista võib ülepingutus liig sage-dane ja liig pikk treening ning kehalise ja vaimse puhkuse vähesus häirida hormonaalset tasakaalu ja tekitada muudatusi menstruatsioonis (enamasti selle ärajäämises, harvem aga varajases esinemises ja pikemas kestvuses, ja vahast ka valud). Otsustav ei ole ülenõudluste puhul see või teine spordiala, ka mitte sportlike võimete tase. Otsust ei anna sport, võimlemine või muu kehaline töö iseenesest, vaid hulk, kestevus, ulatus ja sagedus kehalises tegevuses. Liig teha võidakse võimlemisega, tantsuga, maadööga, majapida-misega, haigeravitsemisega ja muuga sama palju kui mittemõistliku spordiga. Ükski naiselik tegevus ei kaitse ülenõudluste ja ülepingutuse hädadest, nagu südame ja istumise neurooside, peavalu, unepuuduse, mao- ja sooltehäirete ning häirete eest naise sugu-organeis.

Spordis sunnivad enamasti väikesed vigastused ja langused tagajärjes vajalisele puhkusele, enne kui häiritakse südant ja teisi siseorganeid (E. Lölhöffel.)

Sageli väidetakse, et sportimine mõjub naiste ja tütarlaste närvidel. See ei taha aga pidada paika. Nõnda väidavad ainult need, kes pole jälginud naiste spordivõistlusi. Dr. A. Profé väidab, et naised nais-olümpial olid vähem ärritatud ja rahutud kui mõnegi kooli eksamil. Iga võit oli kõigile rõõmustavaks teateks. Küll aga võib vaba eneseväljendus mõjuda mõne vanameelse pieteediga pealtvaataja närvidel.

„Terved, noored inimesed — need on sportlased. Nad ei taha ometi elu unistada, vaid elada. Sportimine annab selleks hädaohutu võimaluse ja on ainsaks võimaluseks iseolu arendamisel. Tänapäeva elus on niikuinii küllalt hädaohute, et meie noorus, nii mees kui naine, võiks kaotada tungi elamustele, seiklus-ihale. Kellelgi ei peaks olema julgust tervete noorte ürgse tungi vastu võitlemiseks või pealtvaatamiseks, kuidas see tantsupõrandall ja mujal suundub ainult erootikale.“ (Dr. A. Profé.)

Tartus peetud nõupidamisel väitsid naisarstid (vist mittedportlased), et tütarlaste nõrgem kehaehitus ei võimalda võistlemiseks vajalist järjekindlat treeningut. See on originaalne väljendus, mis võib tuua arvamusele (eriti kui seda mainivad arstid), et tütarlaste keheline kasvatus pole võimalik, sest keheline kasvatus on ju alles siis õige, kui seda harrastatakse järjekindlat. Võistlemine on alles järgmine vorm. „Keha ühekordsel pingutusel võib saavutada ainult seda, mis asub ta jõu piirides.“ (E. Klinge.)

Meie naisspordiliikumises näeme küll kahjuks, et võisteldakse ilma järjekindla treeninguta, mis põhjustab, et meie naiste võistlussportlik tase, võrreldes teiste rahvaste omaga, on väga nõrk. Pealegi sel juhul võib võistluspingutus mõjuda tervisele kahjustavalt. Eelmainitud naisarstide väljendus võib veel õigustada puudulikku treeningut.

Väidetakse veel, et sport arendab naist füüsiliselt väärilt ja korrapäralt. Selle väite ümberlõkkamiseks soovitan lehitseda mõnd spordiajakirja või vaadata käesolevale kirjutusele lisatud pilte või võtta vaevaks minna spordivõistlusele, kus kavas on alased naistele.

Sportimine-võistlemine ei tarvitse väljenduda mitte otsekohe võitmisel (resp. Pierre de Coubertin), nagu arvab üks provintsilinna võimlemise naispedagoog. Naisspordi paheks on aga vaade mitte osa võtta võistlusist, kui ei ole ette näha võidu võimalusi (Annikki Karvonen). See on kasvatus ja arusaamise puudus, mis aga ei tohi olla võimlemispedagoogidel naisspordi põlgamise põhjuseks. Pealegi on naised tegelikult elus selles suhtes tihti õilsamad. Ei nähta kuski võistlusil paremat omavahelist suhtumist kaotajate-võistlejate vahel kui just naiste võistlusil.

Naiste poolt praegu harrastatud spordialasid ei saa pidada tervisele kahjulikuks. Tõesti hädaohtlikud alad, nagu jalgpall, mäehüppamine, pokk jne., on juba välja lülitatud naisspordist. Samuti ei ole võistlus-kavas kesk- ja pikamaajooksusid, mis on eriti pingutavad ja eeldavad plaanikindlat kehakaalu mahatreenimist. Pealegi on olemas rahvusvaheline määrus, mis keelab naistel ühepäevasel võistlusel osa võtta enam kui kahest alast või teatejooksust. Kui võistlus kestab kaks päeva — näiteks meil esivõistlused — siis võib juure tulla veel üks individuaalala.

„Meessportlaste ringkonnad ei näe naissporti heameelega, sest naiste tehnilised tulemused ei vasta numbrilisel meeste omadele, seega ei võimalda mingit numbrilist sensatsiooni.“ (Urheil 1936.) Siinjuures unustatakse aga, et naine on omaette indiviid, pealegi

on tänapäeva naine selleks, nagu juba eelpool tähendatud, muutunud generatsioonide vältel. Sellases füüsilises konditsioonis kui naised praegu on näit. Austraalia pärismaalased-mehed.

Palju sõnavõtte on põhjustanud hermafrodiitsus, mis sai akuutseks Koubkova ja Westoni juhtumuste tõttu. Eriti meelsasti käsitas seda teemat muidugi teatud liik ajakirjandust. Iseenesest on meid juhtumeid naisspordi-maailmas tulnud ette vägagi vähe, moodustades ka mitte üht protsenti.

Et teha võimatuks sääraseid juhtumisi, mis on ette tulnud Koubkova ja Westoniga, on nüüd määrustik ette nähtud, et naised alluvad enne võistlust arstlikule tervishoiukontrollile. Sellega kaovad võimalused hermafrodiitide esinemiseks naissportlaste hulgas.

Ülal on avaldatud seisukohti naisspordi õigustamiseks. Vastuväidete toojail oleks kõige targem rakendada oma energia korrapärase naisspordi toetamiseks.

Naisspordi noorus ja naiste keheline seisukord pärast aastasadu kestnud letargiat ei luba neid asuda võistlusspordile sellase tõsidusega kui mehi. Naissport oma korrapäraseks arenemiseks vajab arstlikku nõuannet ja head spordiõpetajate koolitamist, mis eeldaks, et naissportlased ehitaksid oma treeningu üles õieti, mis sobiks igähele neist.

Üks naisarst kirjutab: „Meie, arstid, rõõmustume spordi üle, kui abinõu üle, mis tüdrukuid tõmbab tervesse elusse valguses, õhus, vees, lumes ja jääs. Vabaõhuspordi läbi võideldakse verevaesuse ja külmetushaiguste vastu, arendatakse head südamegevust ja korrapärast hingamist ja saavutatakse ärritust, mis on vajalised tervete naiste küpsemiseks. Sporditariidel on parim nahk ja kehahoiak kuni kõrge vanaduseni. Terve sportlik elu õhus ja päikeses omab erilist tähendust linnanaiste juures, ettevalmistusena emakohustusele.“

Kartused, et sporditüdruk on halvem sünnitaja kui teised, on tegelikult elu ümber lükanud. Nii meil kui ka mujal on endised naissportlased õnnelikud emad, koguni mitme lapsega.

Kõik sisenised pooldajad ja kartjad — meelega ei ütle ma vastased — asugu ühise lipu alla naisspordi ja kehalise kasvatus arendamiseks ja levitamiseks. Kõigepealt muidugi rakendugu naised oma soo kehaliste võimete tõstmiseks.

Igähele on oma koht elus ja igäüks peab võitlema oma järeltulijate eest. Goethe ütleb: „Olla inimene, tähendab olla võitleja.“

THOMAS CLAYHILLS & SON

SPEDITSIOON LAEVAAGENTUURID PRAHTIMISED

Omad laod otseühenduses raudteega. Omad puksiirlaevad.

KORRALISED LAEVAÜHENDUSED:

TALLINN-STOCKHOLM

TALLINN-STETTIN

TALLINN-HAMBURG

Telefonid: 435-58, 435-26

KAUPADE OSAKOND:

Heeringad, sool, suhkur, riis, tõrv, koloniaalkaubad

ÕLID.

KAUPADE EKSPORT

Telefon 435-25

Telegrammi-aadress: CLAYHILLS-TALLINN.

Hinnangut ja arvusid väljalt ja rajalt

A. Adari

Kergejõustiku-hooaeg läheneb hoogsalt lõpule. Kui hooaja esimesel poolel tuli kurta võistluste vähesuse üle, siis mida vähem on jäänud aega hooaja lõpu poole, seda sagedamateks on muutunud võistluste korraldamine.

Kui vaadelda võistlusi nende kronoloogilises järjestuses, tuleb eeskätt peatuda Pariisis peetud üliõpilasmaailmamängudel. Eesti saavutas neil kaks akadeemilist maailmameistri-tiitlit, mille toojateks olid kuulitõukes A. Kreek ja odaviskes F. Issak. Seejuures viimane teist korda elus ületas 70 m piiri, visates 70.25. On tähtsustatud E. Spordilehe see ennustus, et Issak suudab enne hooaja lõppu veel kord visata üle 70 m piiri. R. Toomsalu kaugushüppes kapituleerus üksnes eurooparekordi-omanikule L. Longile, tulles 7.28,5-ga teiseks. Teisedki eestlased ei platseerunud allapoole neljandaid kohti. Ses mõttes olid Pariisi üliõpilasmängud eestlastele kõigi aegade kohta edukaimateks.

Ühel ajal üliõpilasmängudega samas Pariisis peetud rahvusvahelistel võistlustel saavutas A. Kreek veelgi tähtsama võidu. Ta võitis kõiki koos olnud Ameerika ja Euroopa kuulitõukajaid, nende seas ka olümpia hõbemedalimeest soomlast Sulo Bärundi.

Kodumaised suuremad võistlused on rullunud peamiselt odaviskajate ja kuulitõukajate tähe all. Mitmel pool ja järjest on korraldatud duelle ühelt poolt Sule ja Issaku ning teiselt poolt Kreegi ja Viidingu vahel. Peab märkima väga rõõmustavana, et Viiding on end hooaja lõpuks võtnud tõsiselt käsile ja 15.80 saavutamiseks võtnud peaaegu oma endise positsiooni Euroopa kuulitõukajate seas. Kreegile peab ta siiski jätna paremuse, sest viimane saavutas viimati Tallinnas peetud rahvusvahelisel miitingul koguni 15.90,5! 16 m piir läheneb Kreegile jõudsalt ja võiks isegi kihla vedada, et ta selle ületab hiljemalt uuel aastal.

Euroopas pole praegu ühtki teist riiki, kes võiks välja panna kaks nii head kuulitõukajat nagu Eesti. Euroopa tabelis on A. Kreek ja A. Viiding praegu teiseks ja kolmandaks, misjuures järjestus parimate vahel on järgmine:

16.28	H. Woellke, Saksa
15.90,5	A. Kreek, Eesti
15.80	A. Viiding, Eesti
15.78	S. Bärund, Soome
15.75	A. Bergh, Rootsi
15.69	Triippe, Saksa

Maailmatabelis on peale Woellke Kreegist eespool veel ameeriklased Francis (16.30), Watson (16.10) ja Reynolds (16.05), kuna neljas ameeriklane Zaits on 15.90-ga kohe Kreegi kannul.

Odaviskes üllatas G. Sule uue rekordiga — 72.72, mis püstitatuna Tartus on tänavuses maailmatabelis seni kolmas tagajärg. F. Issak hoiab 70.48-ga seniselt kinni viienda kohta. Sule uus odarekord on rahvusvahelise punktide-tabeli alusel Eesti kõigi aegade parim kergejõustiku-tippmark.

Kuu vahemikul püstitatud saavutustest väärivad veel märkimist A. Raska 7.10,5 kaugushüppes, J. Talmre 15,5 tõkkejooksus, O. Kaldre 1.87 kõrgushüppes ning teivashüppes E. Äärma 3.95, R. Kiipsaare 3.90 ja K. Kase 3.80. Need tagajärjed kuuluvad eriladsemate liiki.

Maailma kergejõustikus väärib märkimist, et Saksa võttis vastu hooaja teise maavõistluse-kaotuse, saades

Sakslane Luz LONG, kes momendil on Euroopa ja maailma parim kaugushüppaja.

selle Rootsilt — 101:107. Peaks arvama, et Euroopa parima kergejõustiku-maa küsimuse otsustaks nüüd Rootsi-Soo-me kohtamine, millest aga tänavu ei saa asja.

Kuu vahemikul püstitatud tippmarkidest väärivad märkimist inglase Sidney Woodersoni 4.06,4 miilijooksus, Ben Johnsoni kahekordne 10,2 100 m-is (kuid jällegi alla tuult), Matti Järwise 76.47 odavisikes ning vasaheites Patrick O'Callaghani 60.57 ja Karl Heini 57.22. Maavõistlus Soome ja Inglise vahel lõppes Soome suure võiduga 92:67. Kuid see maavõistlus pole võrreldav Saksa-Inglise omaga. Viimasel olid kavas rohkem inglastele meelepärased alad, Soome-Inglise maavõistlusel aga rohkem soomlaste alad.

Tavalise kombe järele tehes võrdlusi vastavate andmetega varematest aegadest peab märkima, et 20. septembriks oli hooaja keskmine tase parem kui kunagi varem samaks ajaks. Käesoleva aasta kümne parima keskmine on real aladel parem kui Eesti kõigide aegade parimad aasta-keskmised. Parema pildi saamiseks kõrvutame vastavad andmed (klambris Eesti kõigi aegade parimad aasta-keskmised):

100 m — 11,15 (11,14), 200 m — 23,31 (23,26), 400 m — 52,27 (52,15), 800 m — 2.01,69! (2.01,85), 1500 m — 4.08,04! (4.09,79), 110 m tõkkeid — 16,91 (16,65), kõrgus — 1.81! (1.80,9), kaugus — 6.86,9 (6.96,25), kolmik — 13.51,2 (13.90,3), teivas — 3.60,7! (3.57), kuul — 14.55,75! (14.23,8), ketas — 43.50,5 (43.75,7) ja oda — 61.21,8 (61.30,9).

Momendil on 53 tagajärge, mis hinnatavad vähemalt 800 punktiga. Peale selle on tänavu esmakordselt neli saavutust üle 1000 punkti. See on parimaks edu tunnistuseks.

Meie kolm kergejõustiku-tuusa, G. SULE, R. TOOM-SALU ja A. KUUSE, Londonis.

EESTIMAA PÕLLUSAADUSTE ÜMBERTOOTAMISE OSAÜHING

"VIRU"

Tallinnas, S. Kloostri 22/18.

Kõnetraat 437-84.

Telegr. aadr.: Viruosa

V A B R I K U D:

Rakveres
Kadrinas
Jõhvis

VALMISTAVAD:

kõrgeväärtuslikku
kartulitärklist
kartulisiirupit
glükoosi

PEAESINDAJA

A.-S. RUMBERG, TUBERG JA Ko

TALLINNAS

Seniavaldatud hooaja parimateks tehnilisteks tulemusteks on alljärgnevad:

G. Sule — oda	72.72	1064
A. Kreek — kuul	15.90,5	1023
F. Issak — oda	70.48	1011
A. Viiding — kuul	15.80	1011
O. Erikson — ketas	47.84	960
A. Mägi — oda	67.15	935
R. Toomsalu — 100 m	10,7	934
A. Kuuse — kõrgus	1.92	934
E. Prööm — 1500 m	4.00,4	918
R. Toomsalu — kaugus	7.41,5	916
P. Määrits — ketas	46.53	916
E. Prööm — 3000 m	8.46,4	905
E. Äärma — teivas	3.95	884
J. Piliste — 1500 m	4.03,8	877
O. Kaldre — kõrgus	1.87	871
R. Sams — 1500 m	4.04,8	866
R. Kiipsaar — teivas	3.90	862
R. Uba — 1500 m	4.05,4	859
E. Lilienthal — kuul	14.39	857
T. Õunap — kuul	14.38	855
E. Prööm — 5000 m	15.30,6	852
A. Tuju — kuul	14.34	851
K. Annamaa — vasar	48.13	849
J. Talmre — 110 m	15,5	848
H. Veskila — kõrgus	1.85	846
R. Toomsalu — 200 m	22,3	843
R. Sams — 3000 m	8.58,2	842
R. Toomsalu — 400 m	50,6	840
A. Anier — 3000 m	8.59,0	836
A. Anier — 5000 m	15.36,9	833
A. Raska — kaugus	7.10,5	831
O. Juhansoo — 1500 m	4.08,0	830
A. Raska — kolmik	14.32	830
E. Prööm — 800 m	1.58,8	825

KALMA-SAUN

V. KALAMAJA 9-A

Neljapäev 11 — 10

Reede } 11 — 11
Laupäev }

Õpilaskaardid ainult
neljapäeviti.

G. Beckman — 400 m	50,9	823
R. Schmidt — kuul	14.05	821
J. Suuk — kuul	14.05	821
A. Michelson — kuul	14.02	818
K. Kask — ketas	43.46	817
A. Jürlau — 1500 m	4.09,2	817
E. Lilienthal — ketas	43.44	816
F. Tungal — 800 m	1.59,2	816
G. Beckman — 100 m	11,1	814
E. Susi — 100 m	11,1	814
G. Vuht — 100 m	11,1	814
F. Tarkman — 100 m	11,1	814
A. Saar — 3000 m	9.05,0	809
E. Kulmar — 400 m	51,2	807
A. Saar — 5000 m	15.46,5	806
A. Anier — 10.000 m	32.55,6	803
E. Järvsoo — kolmik	14.12	801
J. Kihuoja — ketas	42.95	801
N. Kalm — kolmik	14.11	800

Hooaja lõpp võib ulatuda veel oktoobrisse, mispä-rast on oodata uute tippsaavutuste sündi.

Viis parimat 20. septembriks s. a. on järgmised:

	I	II	III	IV	V
100 m	10,7 R. Toomsalu, Kalev	11,1 G. Beckman, ASK	11,1 E. Susi, ASK	11,1 G. Vuht, Kalev	11,1 F. Tarkman, Kiviõli SK
200 m	22,3 R. Toomsalu, Kalev	23,1 E. Kulmar, Kalev	23,1 J. Talmre, Kalev	23,3 E. Susi, ASK	23,3 V. Rattus, ÜENÜTO
400 m	50,6 R. Toomsalu, Kalev	50,9 G. Beckman, ASK	51,2 E. Kulmar, Kalev	51,7 A. Allik, ÜENÜTO	51,8 A. Raska, ASK
800 m	1.58,8 E. Prööm, TPAK	1.59,2 F. Tungal, ÜENÜTO	2.00,2 A. Jürlau, Kalev	2.01,1 A. Võlli, Rõngu Koit	2.01,1 E. Jakobson, ASK
1500 m	4.00,4 E. Prööm, TPAK	4.03,8 J. Piliste, ASK	4.04,8 R. Sams, ÜENÜTO	4.05,4 R. Uba, Kalev	4.08,0 O. Juhansoo, Pärnu Kalev
3000 m	8.46,4 E. Prööm, TPAK	8.58,2 R. Sams, ÜENÜTO	8.59,0 A. Anier, Kalev	9.05,0 A. Saar, Tartu Kalev	9.16,4 R. Lulla, ASK
5000 m	15.30,6 E. Prööm, TPAK	15.36,9 A. Anier, Kalev	15.46,5 A. Saar, Tartu Kalev	15.59,8 V. Lulla, ASK	16.10,4 E. Einman, Nõmme ÜENÜ
110 m	15,5 J. Talmre, Kalev	16,0 R. Toomsalu, Kalev	16,3 G. Beckman, ASK	16,9 H. Arvo, Sakala	17,0 A. Paluvere, Kalev
Kõrgus	1.92 A. Kuuse, ÜENÜTO	1.87 O. Kaldre, ÜENÜTO	1.85 H. Veskila, ASK	1.80 A. Allik, ÜENÜTO	1.80 E. Järvsoo, ASK
Kaugus	7.41,5 R. Toomsalu, Kalev	7.10,5 A. Raska, ASK	6.98 F. Tarkman, Kiviõli SK	6.90 H. Koik, Sakala	6.80 G. Vuht, Kalev
Kolmik	14.32 A. Raska, ASK	14.12 E. Järvsoo, ASK	14.11 N. Kalm, Kalev	13.65 F. Tarkman, Kiviõli SK	13.38 O. Kaldre, ÜENÜTO
Teivas	3.95 E. Äärma, ASK	3.90 R. Kiipsaar, ASK	3.80 K. Kask, ASK	3.70 H. Koik, Sakala	3.60 A. Adamson, Kalev
Kuul	15.90,5 A. Kreek, Kalev	15.80 A. Viiding, TPAK	14.39 E. Lilienthal, Kalev	14.38 T. Õunap, Sakala	14.34 A. Tuju, Kalev
Ketas	47.84 O. Erikson, ASK	46.53 P. Määrits, ASK	43.46 K. Kask, ASK	43.44 E. Lilienthal, Kalev	42.95 J. Kihuoja, Sakala
Oda	72.72 G. Sule, ASK	70.48 F. Issak, ASK	67.15 A. Mägi, ASK	59.57 V. Uibo, ÜENÜTO	58.65 H. Vainet, Nõmme ÜENÜ

TUBLI MAAVÕISTLUS LEEDUGA

Kergejõustiku-maavõistluse Leedu vastu võitis Eesti, andmata ära ühtki esikohta. Võidu suurus oli 114:56. Kavas olnud 18-nest alast Eesti 14-nel saavutas kaksikvõidud, kuna ülejäänud neljal alal leedulased ainsate võitudena eestlaste üle tulid teiseks. Selleks neljaks alaks, milles leedulased saavutasid teised kohad, olid: 110 m tõkkejooks, 10.000 m, kõrgus ja kolmik.

Leedulased ise lootsid enne maavõistlust saavutada esikohad tõkkejooksus ja kaugushüppes, kuna ülejäänud aladel nad juba ette kalkuleerisid kaotustega. Kuid leedulaste vähesedki lootused ei täitunud. Kuigi V. Komarast võis pidada Balti parimaks tõkkejooksjaks, sest ta oli 100 m katnud 15,4-ga, üllatas teda J. Talmre, kes heas vormis olevana lõi Komarast kindlalt. Ametlikult fikseeriti mõlema aegadeks vastavalt 15,7 ja 15,8, kuid tegelikult oli Talmre rohkem ees. Võib isegi ütelda, et läks kaduma uus Eesti rekord. Lugu oli nimelt säärane, et Talmre ajana fikseeris üks kell 15,4, teine 15,7, kuna kolmas oli jäänud seisma. Komarase ajana fikseerisid aga kõik kolm kella 15,8. Silmas pidades aga, et Talmre edumaa ffinischilindi purustamisel oli suurem kui üks kümnendiksekund, võib oletada, et tegelikult kattis Talmre distantsi kas 15,5 või 15,6-ga!

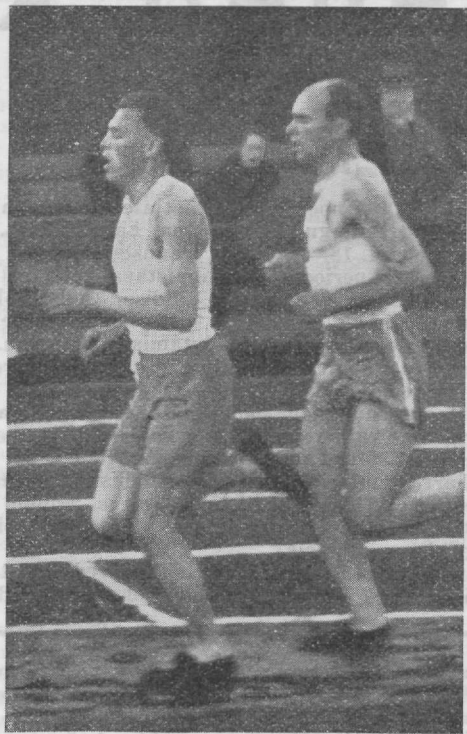
Kaugushüppes lootis Leedu esikohta sellepärast, et meie esindajatena ei olnud väljas 7-m-mehi, kuna leedulaste esindaja Fominas oli seevastu Leedu rekordi omanik 7,02-ga. Kuid leedulaste meelehärmaks ei suutnud Fominas seekord rohkem kui 6,71, kuna kahest võidukast eestlasest A. Raska oli just paraja aja leidnud esmakordselt ületada 7 m piiri.

Üldse kujunes maavõistlus rohkem eestlaste omavaheliseks duelliks, kuna konkureerimine leedulastega jäi tagaplaanile, sest leedulased olid kaugelt enamikul aladel meist tugevasti järel. Peale mõne üksiku ala olid leedulaste tippmargid säärasead, millega Eesti vastavates edetabelites ei pääse ka kümne esimese hulka. Leedu kergejõustik on veel niivõrd kogemuste-vaene ja selle ajalugu niivõrd lühike, et keskmine tase nõuab veel pikka aega, enne kui ta läheneb Eesti omale. Kuid see polnud uudis juba enne maavõistlust. Maavõistluste toimus aga rohkem sõbraliku suhete süvendamise mõttes meile väga sümpaatse Leeduga. Teiseks on meil võimalus järgmisel aastal Kaunasse saata nooremaid võistlejaid, et neile pakkuda võistluskogemusi. Seda silmas pidades on oodata Eesti-Leedu kergejõustiku-maavõistluste muutumist regulaarseteks. Tagatipuks võib olla, et tulevikus saab asja ka Balti kergejõustikümängudest, nii et ka kergejõustikus jõutakse Balti turniirideni, nagu need on juba olemas jalgpallis, poksis ja tennis.

Peetud maavõistluse esimene võistluspäev hiilgas suur-resultaatidega mitmel alal. Näiteks kuulitõukes A. Kreek saavutas 15,76 ja A. Viiding 15,60, odaviskes küündisid F. Issak ja G. Sule 70 m lähedale, kaugushüppes A. Raska tegi 7,10,5, teivashüppes E. Äärma püstitas uue rekordi 3,95, kuna R. Kiipsaar uue eestlasena ületas 3,85, ning 4×100 m teatejooksus viidi Eesti rekord 43,1-le.

Võistluste teine päev rullus lakkamatu vihma all, mispärast hiilgetulemuste püstitamine ei saanud jatkuda. Talmre siiski jooksis tõkkeid 15,7-ga ja R. Toomsalu rahuldas 22,9-ga 200 m-is.

Kokkuvõttes jättis Eesti-Leedu maavõistlus päris hea mulje ja oli eriti teretulnud seepärast, et Tallinas oli maavõistlus tänava esimeseks suuremaks kergejõustiku-sündmuseks.

5000 m jooks Eesti-Leedu maavõistlusel. Jooksu juhib Jedvinas, Leedu, kellel kohe kannul on E. Prööm, kes võitis jooksu

Maavõistluse tehnilised tulemused olid järgmised:

100 m: 1. R. Toomsalu, Eesti, 11,2. 2. E. Susi, Eesti, 4 m järel. 3. Karosas, Leedu, 11,7. 4. Andriunas, Leedu, 1½ m eelmisest järel.

200 m: 1. R. Toomsalu, Eesti, 22,9. 2. J. Talmre, Eesti, 24,7. 3. Karosas, Leedu, 24,8. 4. Bakunas, Leedu.

400 m: 1. G. Beckman, Eesti, 51,5. 2. A. Allik, Eesti, 52,8. 3. Bakunas, Leedu, 53,0. 4. Jermolajevs, Leedu, 54,6.

800 m: 1. E. Jakobson, Eesti, 2,03,4. 2. A. Jür-lau, Eesti, 2,04,3. 3. Barkauskas, Leedu, 2,08,6. 4. Keturakis, Leedu, 2,11,3.

1500 m: 1. J. Piliste, Eesti, 4,12,6. 2. R. Sams, Eesti, 4,14,6. 3. Tendys, Leedu, 4,25,4. 4. Kalpokas, Leedu, 4,36,6.

5000 m: 1. E. Prööm, Eesti, 15,32,2. 2. A. Anier, Eesti, 15,37,6. 3. Jetvinas, Leedu, 15,48,0. 4. Kalpokas, 16,43,0.

10.000 m: 1. A. Anier, Eesti, 33,11,6. 2. Vietrinas, Leedu, 33,19,2. 3. R. Lulla, Eesti, 33,49,8. 4. Petruitis, Leedu, 35,17,6.

4×100 m: 1. Eesti (K. Ivanov, J. Talmre, A. Raska ja R. Toompalu) 43,1 (uus E. rekord). 2. Leedu.

4×400 m: 1. Eesti (H. Aumere, R. Toompalu, A. Raska ja G. Beckman) 2,07,4. 2. Leedu 2,08,1.

110 m tõukeid: 1. J. Talmre, Eesti, 15,7. 2. V. Komaras, Leedu, 15,8. 3. G. Beckman, Eesti. 4. Šačkus, Leedu.

Kõrgus: 1. O. Kaldre, Eesti, 1,80. 2. V. Komaras, Leedu, 1,75. 3. Vabalas, Leedu, 1,70. 4. G. Kalm, Eesti, 1,65.

Mehed, kangi juure!

Üldjooni tõstetreeningust

Täispeeriod.

Algajate ja nooremate tõstjate ettevalmistuse täisperioodi treeningu kestvus on kaks aastat. Siia kuuluvad noored 18—20 aasta vanuseni, kes on lõpetanud alg-, keskerioodi ettevalmistava kehakooli osa. Täisperioodi kestvusel, peale üldise kehakoolikava läbivõtmise toimub tõstealale spetsialiseerumine. See väljendub intensiivsemas harjutamises kangiga. Samuti sellel perioodil tuleb alustada tõste üldtreeninguga. Noored, kes alg-, kesk- ja täisperioodil kava-kindlalt tegutsenud kehakooli kuuluvate alade ja harjutustega on väljaarenenud organismi ja kehaga, ning seepärast võivad alata tõstmisega. Nüüd enam tõstespordi harrastamine ei mõjuta organismi normaalset edasiarengut. Täisperioodi lõppemisega kuulub noor vanemate tõstjate ettevalmistuse, üld- ja võistlustreeningu kava alustele.

Säärase ettevalmistuse saanud noored, tõstealale spetsialiseerumise korral, saavutavad kiirelt edu, ja

võivad kartmatult rünnata maailmaklassilisi tõstetajajärgi.

Üldtreening.

Meil on vähe tähelepanu pühendatud tõstjate üld- ja võistlustreeningu perioodile. See on suur viga. Sest suure tähtsuse omab, et tõsteharjutuse aja jagamine kindlakavaliselt ajavahemikkudeks. Sellega taotleme kaht määrava tähtsusega punkti.

1. Tõstehooldajad-juhid saavad ülevaate tõstjate vormi saavutamise kestvuse ajast. 2. Kindlustab tõstjatele läbimõeldud süstemaatilise harjutuste kava teostamist, millega välditakse ületreeningu oht ja mis tagab võistlustel maksimaalsete tagajärgede saavutamise ja järjekindla arenemise.

Tõstjate üldtreening jaguneb kaheks osaks:

- a) põhitreening,
- b) spetsiaaltreening.

Üldtreening, nagu ülal nimetatud, jaguneb põhi- ja spetsiaaltreeninguks. Nende treeningute kestvus üksikult sõltub ajast kuni võistlustreeninguni. Harilikult toimub põhi- ja spetsiaaltreening üheaegselt. Põhitreening. — See on aeg, mille vältel tõstja peab „häälestama oma lihased“. Siin treeningu kestvusel ei ühtki suure raskuse sikutamist ega väsimuseni pingutavat treeningõhthut. Rõhk on asetatud kerge raskusega kangi tõstmisele, kangivõimlemisele ja tõstevõtete mehhaniseerimisele. See, kes tahab edukalt esineda, peab omama põhiomadusena kiirust, painduvust ja jõudu, et suuta kangi käsitamisel oma käsi-jalgu võimalikult kiirelt tegevusse rakendada.

Kui vaadelda tööd kangiga, siis selgub, et tõstmise juures keha raskuspunkti asetusel kangi all on põhjapanevaim tähtsus. Keha raskuspunkt peab nii kiirelt kui võimalik asetatama raskuse keskpaika. Harjutades on kerge teada saada raskuspunkti õiget asukohta. Õige raskuspunkti asukoha leidmisel on hea tõstetulemus kergelt saavutatav.

Kaugus: 1. A. Rask, Eesti, 7,10,5. 2. F. Tarkman, Eesti, 6,93. 3. Fominas, Leedu, 6,71. 4. Karosas, Leedu, 6,51.

Kolmik: 1. A. Rask, Eesti, 13,57. 2. V. Komaras, Leedu, 13,27. 3. N. Kalm, Eesti, 12,64. 4. Karosas, Leedu, 11,63.

Teivas: 1. E. Äärma, Eesti, 3,95 (uus E. rekord). 2. R. Kiipsaar, Eesti, 3,85. 3. Vabalas, Leedu, 3,40. 4. Fominas, Leedu, 3,20.

Kuul: 1. A. Kreek, Eesti, 15,76. 2. A. Viiding, Eesti, 15,60. 3. Puskunigis, Leedu, 13,11. 4. Komaras, Leedu, 12,83.

Ketas: 1. O. Erikson, Eesti, 43,97. 2. P. Määrits, Eesti, 42,17. 3. Tamulynas, Leedu, 37,36. 4. Puskunigis, Leedu, 37,01.

Oda: 1. F. Issak, Eesti, 69,74. 2. G. Sule, Eesti, 68,75. 3. Tamulynas, Leedu, 54,04. 4. Puskunigis, Leedu, 53,26.

Café

Feischner

Tallinn,

Harju tn. 48

Telef. 445-00, 479-00, 436-58

Samuti omab suure tähtsuse põlvede kõverdamine keha kangi alla viimisel. Teada on, et keha kiire viskamisega kangile alla viiakse kangi raskus kätele jalgadele. Siin on määrava tähtsusega sobiva tõstestiiili omamine, ja selles seisabki põhi- ja spetsiaaltreeningu mõte. Põhitreeningu ülesanne on eeskätt tõstestiiili õppimine ja tehniliste võtete viimistlemine.

Tõstestiiili lõplik valik ei ole lihtne asi. Kuna siin pole kindlaid raame, tuleb usaldada enesetunnet. Peale selle ka õpetaja või vanema tõstja soovitus, et valida paremini sobiv stiil. Ka ei tohi kellelgi juba selgeks õpitud stiili juures ette võtta põhjalikke muudatusi. Liigutusi, mis varemaga külg õpitud, on raske muuta, sest siis võib kasu asemel tulla kahju. Oma stiili peab igaüks püüdma viia täiuseni, seda eriti rebimisel ja kahe käega tõukamise juures. Tõstjaid, kes esinevad ühesuguse eduga kahes stiilis, on vähe leida. Muidugi ei ole halb, kui osatakse kõiki tõstestiiile, kuid treenida tuleb ainult seda, millega saavutatud oma parimad tagajärjed.

Stiili õppimise treening tuleb läbi viia harjutades koos teistega. Kui üks tõstab, siis teised jälgides kontrollivad võtete puhtust ja aitavad kaasa ebaõigete võtete parandamisel. Ühine treening võimaldab hiljem tõsteliigutustes ettetulevate vigade läbiarutamist, moodub tujutõstvalt ja energilisemalt. Spetsiaaltreeningu siht on ette valmistada tõstjat üksik- või tõstete sooritamise puhtuses ühes tõstete tehnilise viimistlusega ja tõstete sooritamise kindluse süvendamisega.

Spetsiaaltreeningut tuleb teostada vastava ja hästi kokku seatud kava järele. Siin hakkab harjutaja tähele panema oma võimete olukorda ja arvestama enesetundega, mille järele võib siis harjutuspäevade sagedust, treeningtunni kestvusaega ja treeningu pinget muuta.

Nagu eelpool öeldud, toimub põhi- ja spetsiaaltreening tõstjatel üheaegselt üldtreeningu perioodil. Tõstehooaja sees üldtreeningu kestvus on vähimalt neli kuud, kuid sõltuvalt harjutuspäevade sagedusest ja korraliku treeningkava täitmisest. Alles siis võib harjutaja siirduda võistlustreeningule. Üldtreeningu periood annab vaid siis tulemusi, kui harjutuskava sooritamisel peetakse silmas, et hea tagajärg sõltub 1) tõstestiiili sobivusest, 2) tõstete puhtusest, 3) täiuslikust tõstetehnikast, 4) kooskõlastatud kiiretest liigutustest ja 5) jõust.

Väga oluline on tõstjal leida endale sobiv stiil. Stiilist omakorda sõltub tõstete puhtus, kuna tõstetehnika oleneb individuaalsetest omadustest ja tüübist, kuhu tõstja kuulub. Endale sobiva stiili ja tõstetehnika kindlaksmääramine on olulisimaid momente üldtreeningus. Tõstja, alustades treeningut, peab harjutuskavas kindlaks määrama harjutuspäevade sageduse, tunni kestvuse, läbivõetavad harjutused ja harjutuste sooritamise tempo. Treeningtunnil, kangiga tõsteharjutuste teostamisel, on kasulik teha jõulisi kangiraskuse muuteid: üleminekuid kergetelt raskustelt raskematele ja vastupidi. Üleminek peab toimuma järkjärgult, misjuures tuleb tähele panna vigu tõstestiiilis, tõstetehnikas, tõstepuhtuses ja hingamise juures. Treening tuleb korraldada nii, et ta ei koormaks ega kisuks harjutajat eemale igapäevasest tegevusest ja seltskondlikust elust, vaid — ümberpöörduvalt — mõjuks ergutavalt ja tõstaks energiat, enesetunnet ning töötahet. Ka ei tarvitse harjutus olla palju aega nõudev. Öhtune treening ei tohi venida pikemaks kui aega kulub normaalse harjutustunni läbivõtmiseks. Pärast ja enne treeningtundi igasugune aegaviitav jorutamine harjutusruumes on lubamatu ja mõjub kahju- toovalt.

Hingamise tehnika tõstmisel.

Hingamise läbiviimise oskuse tõstete sooritamisel on põhjanev tähtsus. Seepärast tuleb juba tõstete õppimise ajal end harjutada otstarbekalt hingama.

Paljud tõstjad ei pööra tähelepanu hingamisele, kui näiliselt mitte midagi ütlevale tegurile. Pean siinkohal märkima, et õige hingamise teostamisega saavutatakse märgatavat edu edaspidiste suurtagajärgede saavutamisel. Selleks pole üleliigne tõstjaile avaldada hingamise meetodilist läbiviimist ja tehnilist käsitamist.

Kahe käega surumisel

Kangist kinni haaratult, kui kere on ette kallutatud, tuleb välja hingata. Enne kangi maast lahtirebimist rinnale viimiseks alata sissehingamisega, kuid mitte täieliselt, sest edaspidise kangi liikumise kestes on hingamine katkestatud. Kangi rinnale jõudnult toimub kohe väljahingamine. Kangi rinnalt väljasirutatud kätele ülessurumisel peab kogu surumise kestvusel sisse hingatama. Kangi allalaskmisel rinnale ja maha tuleb hingata välja.

Võistlustel, oma maksimaalseid tagajärgi üritades, tuleb enne kangi rinnalt ülessurumise algust teha täieline sissehingamine ja kogu surumise kestvusel hinge kinni hoida.

Kahe käega rebimisel

Kangist kinni haaratult, kui kere on ette kallutatud, tuleb sisse ja välja hingata. Enne kangi maast lahti rebimist alata sissehingamisega, kuid mitte täieliselt, sest kangi liikumise kestes on hingamine katkestatud. Kangi allalaskmisel toimub väljahingamine.

Kahe käega tõukamisel

Kangist kinni haaratult, kui kere on ette kallutatud, tuleb sisse ja välja hingata. Enne kangi maast lahti rebimist alata sissehingamisega, kuid kangi allaviskamise ja käte küünarvarre liigenditest kangi rinnale järsu pööramise järele välja hingata. Kangi rinnal oleku ajal sisse ja välja hingata ja enne kangi rinnalt ülestõukamist sisse hingata, kuid ülestõukamisel välja hingata. Kangi allalaskmisel rinnale ja maha välja hingata.

Tõste üldtreeningu läbiviimine.

Tõste ettevalmistava treeningu perioodi lõppemisega algab tõstjate üldtreening. Üldtreeningu kestvus on vähemalt neli kuud, kusjuures iga harjutuspäeval peab sisaldama 3—4 harjutuspäeva või öhtut. Ja igal öhtul sooritatava harjutustunni kestvus ei tohi olla üle 75 minuti.

Üldtreeningule asunud tõstjaid võib jagada kolme gruppi:

- 1) algajad,
- 2) edasijõudnud,
- 3) vanemad võistlejad.

Igal ülalootetud grupil on üldtreeningu sooritamiseks oma harjutuste kava, kuid kõik need üldiselt on rajatud ühisele alusele.

Tõstetreeningu tunni normaalne kestvus on 75 min., mis jaguneb kolmeks osaks.

I osa kestvus on 15 min.

Siin läbivõtmisele tulevad võimlemisharjutused on keha soojendamiseks.

II osa kestvus on 45 min.

Selle aja vältel sooritatagu spetsiaaltreening tõstekangiga.

III osa kestvus on 15 min.

Siia ossa kuulub kangivõimlemine, lõdvestus- ja rahustavad harjutused treeningtunni lõpetamiseks.

Treeningtunnil oldagu rietatud soojalt ja harjutuste tempo kutsugu esile kerge higistamise.

Tõstjad, kes tunnevad tõstekangi vastu aukarust, alustagu treeningut n.-n. kangivõimlemisega, mille all on mõeldud mitmesugused harjutused kerge raskusega. On mõnd aega sarnaselt harjutatud, tunnete endas tõusvat jõudu ja usaldust tõstekangi vastu. Samuti

muutub kang teile suurimaks nõbraks, millega hiljem küünite suurte raskuste ületamiseni.

Pärast seda alatagu harjutama tõstete sooritamise kiirust, mis on tähtsam osa tõstmise juures. Esimese harjutuse aja vältel, umbes paar kuud, võetagu oma harjutuskavasse viis tõste liiki, s. o. ühe käega rebimised, tõukamised, kahe käega surumine, rebimine ja tõukamine. Sellega saavutate koordinaatsiooni kõigis tõsteliikides esile tulevates mitmesugustes liigutustes, samuti keha ja jäsemete painduvuse. Harjutage nädalas vähemalt kolm korda, ühe vaba päevaga iga harjutuspäeva järele. Igal harjutuspäeval olgu kavas kõik tõsteliigid ja iga tõsteliigi sooritamisel jatkub 8—10 katsest. Loomulikult peavad harjutajal enne üldtreeningule asumist olema selged tõstetehnilised käsitlusvõtted ja olema enam-vähem välja kujunenud tõstestil. Samuti peab harjutaja teadma või kindlaks tegema isiklikud tippsaavutused, millest oleb treeningule asumisel tõstekangi harjutuste algraskuste määramine. Iga treeningut alustatagu kahe käega surumisega, järgnevalt rebimisega, tõukamisega ja lõpuks ühe käega rebimisega (mõlema käega vaheldamisi).

Kui sarnaselt on harjutatud umbes kaks kuud, asutagu spetsiaalsete kahe käega tõstete treeningule. Treeningul võetagu kangi algraskuseks 50—60% isiklikust tippsaavutisest, millele juure lisada ja maha võtta järgmistel katsetel, s. o. (järjest vahelduvate raskuste saavutamiseks) 2,5—5—7,5 ja 10 kg kaupa, kuni on jõutud 80—85%-ni oma rekordist. Sealt samaviisiliselt vahelduvate raskuste kaupa minna tagasi algraskuseni.

Ka on kasulik tempo tõstete juures (rebimine, tõukamine) kangi tõstmist korrata hoolt. See tähendab: kui kang on üles rebitud, lastakse ta alla langetada rippuvatele kätele, kuid mitte maha. Põlvede uuesti kõverdudes lasta kang allapoole hoovõtmiseks ja enne, kui kang puudutab põrandat, rebida ta hoolt uuesti üles väljasirutatud kätele. Samuti tuleb toimida ühe käega rebimises ja kahe käega tõukamises, kangi rinnale viimise harjutamiseks.

Kahe käega surumise harjutusel võetagu kangi algraskuseks 65—70% oma tipptagajärjest. Esimesi kangiraskusi on kasulik suruda vaheldamisi eest ja kukla tagant, kaks kuni kolm korda. Sarnaselt arendatakse surumist soodustavaid õlalihaseid ja süvendatakse surumise kehaseisu kindlaks. Kangile raskuste juurepanemine toimub järgmistel katsetel, nii nagu eelpool öeldud, s. o. järjest vahelduvate raskustega. Surumises edu saavutamiseks tuleb seda tõstet intensiivselt harjutada suuremate raskuste mitmekordse ülessurumise kordamisega. Igal harjutuse õhtul peab oma maksimaalse tagajärjeni või 95%ni välja suruma.

Tõukamine:

1. — 90 kg.	× 3 = 1 ×	maast + 2 ×	hoolt rinnale + 2 ×	tõuget üles
2. — 100 „	× 2 = 1 ×	„ + 1 ×	„ „ + 2 ×	„ „
3. — 95 „	× 3 = 2 ×	„ + 1 ×	„ „ + 3 ×	„ „
4. — 105 „	× 1 = 1 ×	„ + ? ×	„ „ + 1 ×	„ „
5. — 95 „	× 3 = 1 ×	„ + 2 ×	„ „ + 3 ×	„ „
6. — 100 „	× 1 = 1 ×	„ + ? ×	„ „ + 1 ×	„ „
7. — 90 „	× 4 = 1 ×	„ + 4 ×	„ „ + 2 ×	„ „
8. — 90 „	× 3 = 1 ×	„ + 1 ×	„ „ + 3 ×	„ „

Märkus: Esimene arv näitab kangi juure asumise korda; teine — kangi raskust; kolmas — kangi rinnale võtmise kordi; neljas — rinnale võtmise kordi maast; viies — rinnale võtmise kordi hoolt; kuues — kangi rinnalt ülestõukamise kordi.

Kõik tõstjad ei saa võtta ülaltoodud treeningukava absoluutse normina. Siin on esmajoones näidatud, kuidas teostub treening kangiga ja kuivõrd peab

Üldtreeningu kestvusel, iga kahe või kolmenädalase harjutuse järele tehtagu kindlaks oma uued tipptagajärjed kõigis tõsteliikides, millele siis rajatagu edaspidised treeningu algraskused. Sarnaste treeningraskuste määramine väldib ületreeningu ja sisendab harjutajasse usaldust järgmiste raskuste võitmisteks.

Paljud nooremad tõstjad pole suutelised vaatamata kõigile teoreetilistele näpunäidetele endale koostama kangiga harjutamise kava, mispärast toon näitena keskmiste võimetega tõstja treeningu „aluskaava“. Sellest väljudes võivad ka teised tõstjad koostada endile vastavad kavad, arvestades oma vastupidavuse, jõu ja tahtega.

Keskmiiste võimetega tõstja tagajärjed, enam-vähem õiges suhtelises vahekorras üksiktõstjatega, on:

Kahe käega surumine	70 kg
„ rebimine	85 kg
„ tõukamine	115 kg

Keskmiiste võimetega tõstja üldtreeningu perioodi tõstekangi spetsiaalharjutuse kava kahekäegatõstetel on järgmine:

Surumine:

1. — 50 kg.	× 3 = 1 ×	eest + 2 ×	kukla tagant.
2. — 60 „	× 3 = 2 ×	„ + 1 ×	„ „
3. — 55 „	× 4 = 2 ×	„ + 2 ×	„ „
4. — 65 „	× 1 = 1 ×	„ + 0 ×	„ „
5. — 70 „	× 1 = 1 ×	„ + 0 ×	„ „
6. — 55 „	× 4 = 3 ×	„ + 1 ×	„ „
7. — 60 „	× 3 = 2 ×	„ + 1 ×	„ „
8. — 50 „	× 6 = 3 ×	„ + 3 ×	„ „

Märkus: Esimene arv on tõstekangile juuresumise korra määramine; teine — kangi raskust; kolmas — surumise üldkordi; neljas — surumise kordi eest; viies — surumise kordi kukla tagant.

Rebimine:

1. — 60 kg.	× 3 = 1 ×	maast + 2 ×	hoolt
2. — 67,5 „	× 3 = 2 ×	„ + 1 ×	„ „
3. — 65 „	× 3 = 1 ×	„ + 2 ×	„ „
4. — 72,5 „	× 2 = 2 ×	„ + 0 ×	„ „
5. — 67,5 „	× 2 = 2 ×	„ + 0 ×	„ „
6. — 75 „	× 1 = 1 ×	„ + 0 ×	„ „
7. — 65 „	× 3 = 2 ×	„ + 1 ×	„ „
8. — 67,5 „	× 3 = 1 ×	„ + 2 ×	„ „
9. — 60 „	× 5 = 2 ×	„ + 3 ×	„ „
10. — 65 „	× 5 = 4 ×	„ + 1 ×	„ „

Märkus: Esimene arv näitab kangi juure asumise järjekorda; teine — kangi raskust; kolmas — rebimise üldkordi; neljas — rebimise kordi maast; viies — rebimise kordi hoolt.

harjutaja omama vastupidavust ja kehalist ettevalmistust kava läbivõtmiseks. Selle kava järgi võib iga tõstja endale ise koostada kava, vastavalt oma võimetele kas suurendades või vähendades kangi juure asumise kordi, kangi raskust ja tõstete teostamise üldkordi. Säärane harjutuskava on maksev ainult üldtreeningu perioodil, — kuna võistluste perioodil on ta hoopiski teissugune. Kuid sellest hiljem.

(Järgneb.)

Omapärane rekord

Elame rekordide ajastul. Selle lausega algavad peale need ajalehtede kirjutused, milles kõneldakse rekordidest, mis pole mitte sportlikud rekordid. Allpool teeksin meeledi juttu rekordidest, mis pole sportlik, aga on siiski spordist tuletunud rekord.

Sest kas pole see rekord, kui konstateerida fakti, et käesoleval hetkel on registreeritud eluloolised ja sportlikud andmed 1300 Eesti sportlase ja sporditegelaste kohta. Need andmed leiduvad äsjailmunud spordibiograafilises leksikonis. Andmed on kogutud 5 kuu jooksul ja andmete kogumine lõppes märtsikuus. Sellega on siiski sooritatud töö, milles alul mõnelt poolt suvatseti suhtuda skeptiliselt.

Kahtlemata rikastab see raamat meie kehvavõitu spordikirjandust tunduvalt, arvestades eriti sellega, et ta on mitte üks suur teos, vaid, kui ütelda julgemalt, siis koguni suurteos. Oli juba ammu tunne, et või-

vad märkamatu aja hämarusse kaduda meie vanemate sportlaste ja tegelaste pingutused ning saavutused. Oieti polnud need ju kusagil registreeritud nii, viisi, et neist saaks ülevaatlikumad ja laiaulatuslikumat pilti. Spordileksikonis on nad aga kokkusurutult enam-vähem kõigi sportlaste kohta olemas. Ühtlasi on leksikonis rikkalikult pildimaterjali.

5 kuud pole pikk aeg säärase töö sooritamiseks, kui arvestada, et varemalt on sellise asja jaoks vajatud kuni 9 aastat. Seep see rekord ongi. Ja suurema väärtuse annab asjale veel see, et kui 90% leksikonis leiduvaist isikuist on läbi käsitletud ja siis küsimusleht piinliku hoolega täidetud. See materjal küsimuslehtede näol oleks väärtuslikuks esemeks meie spordimuuseumile. Aga millal jõuame nii kaugele, et võime oma spordimuuseumi olemasolu konstateerida? Spordihoones muuseumi jaoks kindlasti leidub oma nurgake.

Eesti meistervõistlused laskmises

Laskurliidu korraldusel 18.—20. sept. peetud Eesti esivõistlusi võib pidada suurimaiks laskespordi-võistlusteks Eesti pinnal. Kaasa võisteldi ka provintsis, kus aga oli lasketiirusid. Kokku stantis üle 150 mehe. Mõnel alal saavutati maailmarekordidest paremaid tagajärgi, mis on tõestuseks, et Eesti laskesport üha suurema kiirusega areneb edasi.

Kõigepealt nimetame võistlust vabapüssist. 5-mehe-line grupp, kuhu kuulusid Lokotar, Kukk, Rikand, Tomberg ja Liivik, saavutas kõigist kolmest asendist kogusummaks 5550 silma. See on 24 silma võrra parem maailmarekordist, mille Eesti meeskond püstitas tänavu Helsingi maailmavõistlustel. Samuti parema tagajärje maailmarekordist saavutas meeskond püstitasendis laskmises — 1777 silma. Individuaalselt ületas maailmarekordi Kukk püstilaskmises. Tema tulemus 365 silma on 3 silma võrra parem mehe enda nimel olevast maailmarekordist.

Meeste kogusummad kolmest asendist kokku olid:

Lokotar	1117
Kukk	1117
Rikand	1116
Tomberg	1101
Liivik	1099

Sõjaväe täpsuspüssist saavutas 20-liikmeline meeskond 10.682 silma. Olgu märgitud, et sel alal peetakse Soomega traditsioonilisi maavõistlusi, samuti 20-liikmeliste meeskondadega. Viimati maavõistlusel saavutas

Soome meeskond 10.575 ja Eesti 10.564 silma. Seega nüüdne saavutus — 10.862 silma — on rohkem kui 100 silma võrra parem varematest tippsaavutustest. Paremad mehed olid:

Lokotar	549	Jürgens	544
Rikand	546	Jaanson	543
Liivik	545	Õunapuu	538

Väikekalibrilisest püssist saavutas seitse meest üle suurmeistri normi. Nendeks olid

Seren	1152	Piirson	1142
Kivioja	1149	Jürgens	1141
Rikand	1148	Liivik	1140
Pürn	1145		

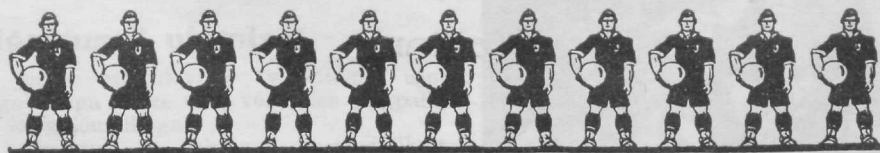
Need on kogusummad kolmest asendist.

Ka vabapüstolist, milles Eesti seni vähem maailmaklassis kui teistel aladel, saavutas 5-liikmeline meeskond tubli tulemuse. Väljalastud 2622 silma võrdub umbes sellele tagajärjele, millega Rootsi tuli Helsingis maailma kolmandaks.

Seejuures Viru saavutas suurmeistri tiitli ületades vastava normi. Tema tagajärg oli 543 silma.

Teised paremad olid:

Padar	529	Kant	511
Sihv	527	Laasi	511
Kukk	512		

Ujuge teadlikumalt!

(Järg.)

Ujuja tüüp.

Arvestades nende oludega, milles viibib ujuja, ei ole midagi imestada, kui ujuja üldine tüüp paistab silma nii mõnegi ideaalse omadusega. Iseoomuliku joonena on rasvakord naha all, mis pehmenab kõik kehavormid. Samuti lüüksammas ja hästi arenenud selja õlavöö lihastik. Üldiselt Kohlräuschi andmeil see tüüp on lähedane ideaalsele ja mitmekesisele „mitmevõistleja“ tüübile.

Keskmised andmed Amsterdami dümpiamängudel esinenud ujujate kohta olid järgmised: Kaal 74,6 kgr, pikkus 175,8 sm.

Vene andmetel, kus on läbi viidud suturejoonelisi mõõtmisi, on leitud, et meesujujail keskmine kaal on 67,1 kgr. Võnkumisi (63,4—70,8. Pikkus 167,3 sm. Võnkumisi (163,4—173,4).

Naisujujail keskmine kaal 56,3 (53,7—58,9), pikkus 158,6 (156,1—161,1).

Tehakse veel vahet vastavate distantside ja ujumisviiside ujujate tüüpide vahel.

Nii crawl'i ujujud omavad laiad õlad, tugeva rinnakorvi, kitsad puusad ja pikad hästi arenenud sirged jalad (n. n. veetilga vormi).

Rinnuti, konnamoodi, ujuja tüüp on väljapaistev oma laia vaagna, tugeva puusavöö ja reielihastikuga, suurte jalataldadega.

Umbes sama omadustega peab olema selili-ujuja tüüp. Kerge kaaluga, lühida kerega ja pikkade jäsemetega. Külili ujuja tüüp on laiarinnaline lühikeste ja tugevate jäsemetega.

Lühidistantsidele (kiirujumisele) on sobivad jõurikka konstruktsiooniga, atleetliku kehaga isikud, kuigi meie arusaamise järele mõni jaapanlasest maailma rekordiomanik ei ole nii väga atleetliku kehaga.

Lühi- ja keskdistantsidele (200—500—800 m) on sobivad pikakasvulised, pikkade jäsemetega, laiarinnaline tüüp (nagu Veissmülleril), pikadistantsidele — tugevate käete, hästi arenenud kerega, väga pikadistantsile (3000 m ja enam) — sobib hea rasvakorruga pehmete vormidega peaaegu naiseliku kehaga tüüp.

Kuid eelpooltoodud seletusis on ka erandeid, sellepärast tuleb ujujate treeninguil tähelepanu juhtida enam hea ujuja algatunnuste peale, millised oleks: 1) keha hea veepinnal püsimine (lai ja mahurikas rind, hea hingamise tehnika, küllaldaselt toidetud), 2) Siseelundite hea tervis (otukord). Siin tuleb kohe märkida, et suuremat osa neid omadusi võib arendada harjutuste teel.

Ujumine ainult ühel küljel võib esile kutsuda ühekülgse lihaste arenemise, mida võib isegi võhiku silm märgata. Seega külili ujumist tuleks harjutada mõlemil küljel.

Kõik üiigendid ujujail peavad olema hästi liikuvad ja vabad, eriti õlavöö ja puusavöö. Pööretel tuleb lüülsambal näidata eriti head painduvust, ja seda saame me kätte talvise võimlemise harjutustega. Üldse tuleb ujujail, nagu kõigil teistel spordialadel tegutsevail isikuil hoolega võimelda.

Ujumine ja toitmine.

Sportlastel toitmise küsimus, eriti aga ujujail, on väga tähtis. Igasugune kehaline pinge esitab teatavaid nõudeid organismile energia kulu mõttes.

Kamp oma uurimustel „Kehakaalu kaotus 400 m ujumise juures“, leidis, et organism kaotab 150—850 gr, mis oleneb vee temperatuurist, mida kõrgem või madalam 18°-st Reomüri järele, seda suurem kaotus on kehal.

Krakoviak, jälgides täisealiste ja ka laste kehakaalu kaotust 1-he tunnise ujumise õpetuse järele basseinis leidis 229 järelevaatuse järele, et vanemad kaotasid keskmiselt 410 gr — või 6% oma kaalust, lapsed 340 gr — või 8% oma kaalust.

Toiduainete valik peab olema kohandatud lihaste pingele, ta peab hoidma organismi aktiivses tasakaalus.

Toiduaineid, mida tarvitatakse kehaliste harjutuste ja treeningu perioodidel, peavad olema loomulikult samad, mida tarvitatakse üldisel iga päev, s. o. valkaineid, rasva ja süsivesikuid.

Transportkontor

V. Levinovitsch

Tallinn

U. Hollandi 5.

Tel. 306-91.

REISIBÜROO

PEAKONTOR: Tallinn, Kinga 3, telefon 433-20

OSAKONNAD: Tartu, Suurturg 7, telefon 3-72

Pärnu, Rüüli t., Endla majas tel. 1-13

Tallinn, Balti jaam, telefon 433-92

Raudteepiletite müük: a) kõikidesse kodumaa jaamadesse, b) kõikidesse Euroopa suurematesse linnadesse.

Laevapiletite müük: a) kõikidel kodumaa ja Balli mere liinidel, b) ookeanipiletid inglise, saksa, prantsuse, rootsi, hollandi, itaalia ja ameerika laevaliinidel kõikidesse suurematesse ulgumere sadamatesse.

Esindus ja aagentuur kõikidest suurematest Euroopa reisibüroodest.

Rahavaetus ning valuutu osti ja müük turistidele. Välispasside ja viisumite muretsemine.

Ringreisipiletid turistidele kogu Euroopas. Õhusõidupiletid „AERO“, „DEROLUFTI“, ja „LOTT“ liinidel. Kohalike omnibuseliinide piletid, o.-ü., „MOOTOR“ ja teised. Nõuanded ja arvestused reiside kohta tasuta.

A/S. «EESTI REISIBÜROO»

Välisvõisilusele sõites ostab iga sportlane ja spordisõber oma reisipileti „EESTI REISIBÜROOST“

Toidu koostis peab olema mitmekesine, mis oleneb isiku vanusest, tööst ja sportlikust tegevusest.

Põhimõtteks peab olema, et väiksema toidumahu saaksime kiirema täitumise. Peale selle toit peab olema selline, et tööpinge juures arendada vastavat energiat liikumiseks ja et anda küllaldaselt soojust keha temperatuuri üleval hoiuks.

Kui toitmine on õige, siis treeningu mõjul keha kaal kahaneb esimesel ajal, kuid jääb stabiilseks mõne aja pärast.

Kui toitmine ei ole küllaldane, siis lihased jäävad väiksemaks ja nende pinge väheneb. Õige toitmise juures võib nende võimet endisse olukorda tõsta.

Üldiselt, isikuil, kes spordivad, eriti aga ujujail, tuleb eelistada seda toitu, mis on rikas süsivesikuist, värskeist puuviljast, kergest aedviljast, rohelisest salatist jne., aga mitte toidust, mis rikas ainult valkaineist ja rasvast.

Toit peab sisaldama ka teatava hulga soolasiid. Keedusool lihaste töö juures hoiab vett organismis, sellega kergendades südame tööd, hapu fosforhappu sool aitab parimaks füsioloogiliste protsesside läbiviimiseks organismis. Mõlemad soolad vähendavad vee kaotust higistamisel.

Neerude töö ujumisel.

Amsterdami olümpiamängudel Snapperi ja Grünbachi poolt toimetatud uurimused piimahappe sisaldavusest ujujate uriinis, leidis, et ujujail sisaldub seda suuremal määral kui jooksjail, ja selle leiduse puhul Snapper annab huvitava vastuse küsimusele: „Kas ujujad higistavad või ei?“ Ta vastab: „Ei higista.“ Just sel põhjusel, et jooksjail leiti tunduv hulk piimahapet nende higis ja väga vähe nende uriinis. Seega on neerudel suur töö, ja neeruhaiged peaksid hoiduma võistlusujumistest.

Vigastused ujumisel.

Sportimise juures ettetulevaist vigastusist ujumise peale langeb väga väike osa, võrreldes jalgpalli, võimlemise või kergejõustikuga.

Ettetulnud vigastusi on juhtunud peaaesjalikult vette-hüpetes: kas väheseid pea ja näo kriimustusi, kõrva kuulmenaha rebenemisi, peapööritusi või lüli-samba kaelaliigendi nikastusi või murdeid, madalasse vette hüppel. Need vigastused on elukardetavad.

Hüppamisi vette tundmatuis kohtades tuleks ära

jätta. Samuti võib juhtuda hüppe sooritamisel lange-mine kõhu või seljaga veepinnale, mis võib põrutada või isegi vigastada siseorganeid. Ka liigete nikastusi või murdeid võib juhtuda hüpete juures. Seepärast äärmst ettevaatust.

Ujumise juures külm värin ja kramp jalgusiruta-vais lihastes on sagedane, mis valmistab valu ja sünnitab palju hirmu algajale ja vähe treeneritud uju-jail. Ka veepalli mängu juures võib juhtuda vigastusi, sest mängijad on sageli üksteisega kontaktis ja kõva palli heitega kõrva pihta võib kuulmenaha purustada.

Lõpetades lühikese kokkuvõtte vee ja ujumise mõjust inimorganismile, mis karastab üldiselt orga-nismi, tõstes tema töövõimet, pean ka juhtima tähele-panu mõnete negatiivsele küljele, mida annab ujumine, siis kui seda korraldatakse mitte teadlikult nagu üle-treeningu puhul närvilikkus, ja südame laienemine ja terve rida igasuguseid vigastusi ja õnnetusi hüpetel.

Sellepärast rohkem teadlikke kor-raldusi sellele nauditavamal spordi-alal!

Rühm lõbusaid koolitõdrukuid keskkoolide vahelis-tel teatejooksudel.

Uus võit poksiturniiril

Balti neljas poksiturniir, mis pidi tähendama teise ringi algust nimetatud turniiride korraldamises, peeti 14.—16. septembrini Riias. Eesti võitis selle juba kolmas kord järjest ülivõimsalt. Ta saavutas 26 punkti Läti 18 ja Leedu 4 punkti vastu. Seejuures maavõistluste vahekorrad olid: Eesti-Läti 13:3, Eesti-Leedu 13:3 ja Läti-Leedu 15:1. Lätlased märkisid küll Eesti-Läti vahekorranä 12:4, toetudes oma rahvusest peakohtuniku otsusele, mille järgi Larents-Tjasto matsch tagantjärele tunnustati lõppenuks Tjasto võiduga. Punktikohtunike otsus oli aga viik ja määrused ei näe ette mingisugust võimalust punktikohtunike tehtud otsuse muutmiseks. Peakohtuniku võimkonda kuulub küll punktikohtunike tagandamise õigus, kuid ka tagandamise puhul jääb kord tehtu kehtima.

Tähelepanu väärib veel, et Läti lõi Leedut Balti turniiride kohta rekordiselt 15:1, kuid Läti võimsam võit Leedu üle on seletatav asjaoluga, et kõigil leedulastel tuli enne kohtamisi lätlastega pidada rasked matschid eestlastega.

Eesti meeskond esines nii nagu talt seda loodeti. Ree vast jättis väikese pettumuse, kuid tema vabanduseks on, et mees sattus rahvusmeeskonda endale ootamatult üle öö. Ka polnud Ree enne turniiri tänävu võistlustel veel esinenud. V. Larents täitis lootused täiel määral. Sai küll kaotuse leedulastel Jačunskiselt, kuid oli tegelikult parem. Samuti oli ta parem Tjastost, kuigi tema võit ei leidnud tunnustamist.

Raske on ütelda, kes meie meestest oli parim. Vast siiski N. Stepulov, kuigi ta hooaja varasuse tõttu ei ole veel jõudnud täisvormi. Väga hea oli H. Gutman, kes nüüd liigub ja kaitseb rohkem. K. Käbil andis veel tunda jalavigastus, eriti nõõridest väljatulekul. Kuid ta oli niisama hea kui Seepere. V. Leedil annab tunda kauaaegne eemalolek ringist, vastasel korral oleks ta võitnud võimsamalt. M. Linnamäe kohta peab ütleva, et kaua aega pole meil olnud nii head raskekaallast. Tal on hea kaitse, edasi väga hea kiirus raskekaallase kohta, kuid kõige tähtsamana hea poksitaip. Ka löökide-seedivus on tal tore. Muuseas pole Linnamägi veel kordagi olnud koos Lukkiniga. Kas kunagi tuleb nende vahel suurkohtamine?

Läti meeskonna parimaks võib hinnata kukkaallast Trusist, kes on tehniliselt võrdlemisi küps mees. Vaevalt oleks peale Käbi keegi teine eestlane teda võitnud. Võib-olla ka veel Gutman. Edasi on Läti parimateks Dolgicers ja siis Kniesis. Seevastu Tjastot, keda lätlased ise hindavad oma parimaks, ei saa nimetada hea klassi poksijaks.

Leedu meeskonnas on tulevikumeheks Semelis, kes juba seekordsel turniiril väärilis võitu Trusise üle. Kool on tal hea, kuid vastavalt noorusele (on ainult 16-aastane) on ta füüsiliselt veel nõrk. Vanematest poksijatest on päris korraliku kooliga R. Vimeris. Kuid

meie Stepulovi vastu ta võimed siiski ei küündinud. Võib-olla oleks ta mõne teise eestlasega poksunud edukamalt. Teised leedulased ei kannata veel palju kriitikat.

Kokku võttes võib aga ütelda, et Eesti poksil pole Balti turniiridelt midagi õppida. Ja kui need turniirid lätlaste arvel kujunevad säärasteks skandaalitamisteks nagu viimati, võib tõsiselt kerkida otsus turniiridest loobumiseks. Ka lihtsalt turniiri korraldamises tuleb Lätile teha etteheiteid, rääkimata veel asjatundmatuist vahelesegamistest punktikohtunike otsustesse. Balti turniiride ärajäämise puhul võime Leedu vastava soovialduse esitamise korral vastu võtta otsuse iseseisvate maavõistluste korraldamiseks Leeduga. Meie võiksime Kaunasse saata oma teise garnituuri.

Maavõistlused arenesid järgmiselt (alates kärbeskaalust):

EESTI—LÄTI 13:3

Gutman,	Eesti	— Dolgicers	2:1
Käbi,	"	— Trusis	2:1
Seepere,	"	— Šmiltinš	3:0
Stepulov,	"	— Kniesis	3:0
Larents,	"	— Tjasto	viik
Balodis,	Läti	— Ree	3:0
Leet,	Eesti	— Smits	2½:½
Linnamägi,	"	— Litchens	3:0

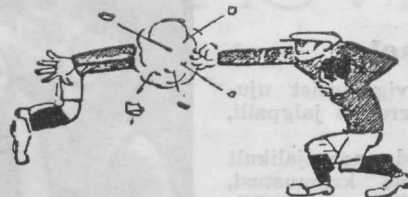
EESTI—LEEDU 13:3

Gutman,	Eesti	— Žimaitis	tehn. k.-o. 3. roundil
Käbi,	"	— Semelis	3:0
Seepere,	"	— Demenčius	2½:½
Stepulov,	"	— Vimeris	3:0
Jačunskis,	Leedu	— Larents	2:1
Ree,	Eesti	loobumisvõit.	
Leet,	"	— Selventas	viik
Linnamägi,	"	— Bogdanovičius	k.-o. 1. roundil.

LÄTI—LEEDU 15:1

Dolgicers,	Läti	— Žimaitis	tehn. k.-o. 3. roundil
Trusis,	"	— Semelis	2:1
Šmiltinš	"	— Demenčius	2½:½
Kniesis,	"	— Vimeris	3:0
Tjasto,	"	— Jačunskis	tehn. k.-o. 3. roundil
Balodis,	"	loobumisvõit.	
Smits,	"	— Selventas	k.-o. 2. roundil
Bogdanovičius,	Leedu	— Litchens	viik

Kaheksast meistritiitlist langes Eestile kuus. Mestriteks tulid: Gutman, Käbi, Seepere, Stepulov, Leet ja Linnamägi. Ülejäänud kaks tiitlit langes lätlastele Tjastole ja Balodisele.

TENNIS

KEHAKASVATUSE RAAMES

B. LEPIK, riiklik tenniseõpetaja

Praegusel ajal võetakse sporti kui kehakasvatuse tegurit tõsiselt. Sealjuures ei eelistata üht spordiala teisele, vaid hinnatakse kõiki. Varemalt aga kalduti ühekülsusele, mis ei võimaldanud keha täielist väljaarendamist.

Ka tennis on järjekindlalt muutnud oma iseloomu ja aeg-ajalt edenenud. Kui nüüd vaadelda lähemalt noorte harjutusi tennisväljakuil, siis neid ei sooritata üksnes mängustiili parandamiseks, vaid taotletakse ka füüsiliste võimete tõusu.

Noorte harjutusi tuleb läbi viia teadlikult, sest üldine keha arenemine on võimalik üksnes mitmekülgsete harjutuste teostamisega, mida peab juhtima oma alal kogenud ja vilunud treener-õpetaja. Kahjuks on meil õpetajaid vähe. Samuti pole spordikirjanduses palju käsitatud noorte kasvatamise õppemetoodilist külge. Selle kohta püüab käesolev kirjutus pakkuda mõningaid näpunäiteid.

Iga spordiala harrastamine arendab sportlase siseorganeid ja lihastekasvu teatud piirini. Olgu see siis võimlemine, kergejõustik või tennis. Kuid et noori enne tennisega spetsialiseerumist hästi ette valmistada, peab nende harjutuskava sisaldama igakülgseid arendavaid harjutusi ja alasid, et hiljem, võistluste perioodil, võimaldada maksimaalse võimete piiri saavutamist.

Tennismängus pole soovitatav tegelda üksnes oma alal, vaid keha mitmekülgsemaks arendamiseks võib harrastada ka teisi spordialasid. Sobivamad alad on peamiselt võimlemine, kergejõustik (hüpped, kiir- ja keskmaa-jooksud) ja riihvõimlemine. Raskejõustikku, ka sõudmist, pole kasulik harjutada.

Ülalloetletud spordialade harrastamisel muutub keha painduvaks, liigutusi kiiremaks, vastupidavamaks ja jõuküllasemaks.

Need individuaalsed kehalisel omadused moodustavad tugeva aluse, millele tennis pole mõeldav edu saavutamise ja millele ei saa olla tõeline võistlussportlane. Noorematele tennisistidele annab head eeskujut üks meie parimaid tennisemängijaid K. Lasn, kes talveperioodil tegeleb ka jääpallimänguga ja on varemalt olnud kergejõustiklane.

Meie tennisportlased on kehaliselt vähe ette valmistatud, mis pärast need mängijad, kes 18-aastaselt

Meie lootusi naiste tennis. Vasakult: preilid K. Trelin, Kreekman, Jartseva, Laas, Viin ja T. Trelin. Keskel riiklik tenniseõpetaja B. LEPIK

Pildike noorte esivõistlusi tennis. Vasakult esimene Kiira TRELIN, võitja klassis kuni 17 a., tema kõrval pr. KREEKMAN, võitja klassis kuni 19 a. Paremalt teine seisab KREE, võitja klassis kuni 19 aastat

on tehnilises mänguoskuses jõudnud oma võimete piirini, langevad mõne aastaga võistlusareenilt, sest puudub vastupidavus ja jõud. Tennisklubid peaksid meil noorte kasvatamisel nende kehalisele ettevalmistusele osutama suuremat tähelepanu. Ainult hea kehakooli ettevalmistusega isikud võivad tennismängu tõusta hea klassiga mängijaks. Üksnes tennisist harrastades ei arene veel kogu keha, küll aga siseelundid. Ühtlasi keha väljaarendamisel on aga määrav tähtsus mängu juures, sest kõik liigutused juhatatakse sisse keha pealihaskrõppe poolt, kandudes hiljem kõrvallihaste kaudu jäsemetele. Kui analüüsida tennismängu viise ja stiile, siis selgub, kui võrd tähtis on mängijal keheline ettevalmistus ja mitmekülsus.

M. K A B A L

(Helsingi riidekauplus)

asub nüüd uues moodsates ruumides

V. Karja tä n. 7

Suurim ja täielisim valik, hinnad odavad.

Näiteks: vastavate harjutusteta on võimatu pealihaskrõppide algatatud löögiga viia kerget palli piirijoonesse. Sellest siis järeldus, et keha dikteerib mängu mõiste, kuid sellega ei ole öeldud midagi loomuliku mängu vastu, sest loomulikkus on mõtte ja tahte lihtne järeldus. Keha korraldab end instinktiivselt antud ülesande sooritamiseks.

Mängu juures tuleb olla täie energiaga ja mida liikuvam, innustatum ollakse mängus, seda rohkem saavutatakse kasu.

Täni meil peamiselt harrastatud põhijoone mängu. See laseb mängijal liikuda tagumisel piirijoonel. Ameerikas ja Prantsusmaal on võrgumäng levinud, mis ka meil viimastel aastatel on leidnud poolehoidu ja võetud tarvitusele Lasna, Meieri, Kree ja Rosenblati poolt.

Võrgumängus on põhimõtteks, et pärast teravat lööki rünnatakse võrgu juure, et tagasitulev pall surmata juba lennus. Kuid selle edu saavutamise aluseks on maksimaalne kiirus, vastupidavus, kiire otsustamisvõime ja jõud. Noortele mängijatele meeldib see stiil rohkem, kuid suurmängijaks tõusmiseks on vajaline mõlema mänguviisi siduv kasutamine. Et mängida hästi tennis, ei piisa ainult kehalisest võimest, vaid edukaks võistlemiseks peab rakendatama tööle ka aju. Tennis võib võrrelda malemänguga. Samuti on tal sarnadust poksisga, kus tuleb leida vastase nõrku kohta, et neid ära kasutada võiduks.

Pärast 24 aastat:

60.57!

Kas võib see üldse sobida tõelikkusega, et vasarat on keerutatud üle 60 m? See vastab umbes samale kui näiteks Kreek või Viiding täna tõukaksid kuuli üle 17 m või kui Toomsalu lendaks 100 m vähem kui 10 sekundiga. Niivõrd suureks sensatsiooniks on iirlase dr. Pat O'Callaghani 60.57 vasaraheites.

Mis mees see iirlane on? Ta on arst, pärit Corki linnakesest. Kasvult hiiglane — 190 sm pikk, üle 100 kg raske. Omab karujõu. Kahekordne olümpiavõitja vasaraheites — Amsterdamis ja Los Angelesis. Tema oligi see mees, kes mitte palju aega tagasi lennutas vasara sinna poole 60 m piiri. Vaesed sakslased Hein ja Blask, kellel teil umistuseks oli lüüa Pat Ryani üle 24 aasta püsinud maailmarekordi. Veel ennem kui teie selle kallale minekuks saite hambad teravaks ihüda, kargas kuski Corkis esile Iiri arst ja purustas teie maailmarekordi enne selle sündimist. Veel vaesem Koit Annamaa... Sina omad vist samasuguse karujõu ja kehämöödud kui too iirlane, kuid oled hädas isegi 50 m piiri ületamisega. Vähemalt tänavu pole sa seda suutnud. Võta eeskuju suurest iirlasest!

Kuivõrd hämmastav oli O'Callaghani saavutus, seda tõendab juba see, et sellesse ei usu ka Sepp Christmann, kes kaasmaalastest Karl Heinist ja Ervin Blaskist lühikese ajaga kasvatanud maailma tippmehed vasaraheites. Kui temalt päriti ta arvamist O'Callaghani 60.57 kohta, siis raputas ta pead ja lausus: „See taga-

järg on kontrollimatu. Maailmarekordist ei saa siin jutugi olla, sest seda pole kontrollinud rahvusvahelisse liitu kuuluvad kohtunikud. On teadmata, kas vasar oli määruste kohaselt raske ja kas tal oli määrustes ettenähtult traadi pikkus. Lõppeks: kas pole eksitud jalgade ja tollide ümberarvestamisel meetritesse?“

Kuid, et O'Callaghan või ka keegi teine inimene on suuteline vasarat lennutama üle 60 m, selles Christmann siiski ei kahtle. Lähemal ajal on Saksas oodata suurt vasaraheitjate võistlust ning Christmann usub, et tema õpilased suudavad täiesti kontrollitavalt heita 60 m.

Ei saa sellele vastu vaielda ennem kui sakslased pole heitnud üle 60 m, kuid siiski tundub, et Christmann on suur optimist. Eeskätt: O'Callaghani on 60 m saavutamiseks suuremad sünnipäraseid eeldused kui kummalgi Saksa kahel suurel vasaraheitjal. Vasaraheitjate kuningas O'Callaghan on maailma harukordseim mitmevõistleja, kes peale kergejõustiku ka real teistel aladel on suuteline näitama võimsaid tagajärgi.

Paljud vast küsivad, miks O'Callaghan ei startinud Berliini olümpial? Kui seda ei teata, siis olgu öeldud, et Iiri ei saanud iseseisvana Berliinis startida, vaid üksnes Suur-Briti lipu all. Iirlastel on aga vaen inglaste vastu ja sellepärast jäid nad pigemini koju, kui et Inglisele tuua võitused olümpiamängudel. Ja et Iiri praegugi veel ei kutulu rahvusvahelisse liitu, siis jääb O'Callaghani maailmarekord igal juhul tunnustamata. See ei riisu aga seda au, et O'Callaghan esimese inimesena ületas 60 m piiri ja ka senise maailmarekordi, mis 57.77-ga juba 1913. aastast ameerika iirlase Pat Ryani nimel.

Kuid kas oleks O'Callaghan Berliinis startimise puhul suutnud tulla olümpiavõitjaks? Sellele tuleb vastata kahtlevalt. Kui mitte kahelda poleks saanud O'Callaghani saavutuste võimsuses, sest just enne Berliini ta lennutas üle 56 m, siis oleks pidurdajaks olnud mingi teine asjaolu. Mõnda aega enne Berliini olümpiamängusid juhtus O'Callaghaniga säärane kurb lugu, et ühel treeningul oli vasaraga surnuks visanud ühe lapse. See mõjus niivõrd masendavalt mehele, et ta kaua aega ei suutnud üldse võtta vasarat pihku.

Vasaraheite hällimaaks on Iiri. Seal on ta rahvusspordiks, milles oskus antakse põlvest põlve edasi juba veres. Sellepärast pole imestada, et just Irist põlvneb mees, kes esimese inimesena saavutas üle 60 m. Pole imestada ka selle üle, et Pat Ryan on senine maailmarekordihoidja: temaski on tugevasti iirlase verd. Kuid O'Callaghani on peale iirlase vere ühendatud veel haruldaselt võimas kehakorpus. Toome võrdluseks seda, miks meil on imetletud, et kuulitõukes ja odaviskes leidub mõlemal alal kaks vägevast eestlast, kuna teistel aladel ei leidu neile ligilähedasi eestlasi. Siin on tegemist lihtsalt sellega, et Kreek, Viiding, Sule ja Issak omavad vastavateks aladeks sünnipäraseid eeldused. Nad kõik on oma ala jaoks vastava kehaehitusega ja omavad peale kõige muu head lihaste intelligentsi. Viimane aga puudub paljudel teistel, kellel korpus kuulitõukes kas või 17 m jaoks, kuid ei küündi ka 15 m ületamiseni. Või teistel jälle on lihaste intelligentsi, kuid puudub vägev korpus.

Lõppeks olgu öeldud, et O'Callaghani 60.57 avab paisu, mille taga seni kinni olnud Pat Ryani maailmarekord. Iirlane tõendas, et inimene on vasaraheites suuteline rohkemaks, kui seni suudeti. Nüüd katsetatakse suurema julgusega maailmarekordi purustamist, mis pärast pole võimatu, et veel tänavu puruneb Pat Ryani maailmarekord ja siis juba ka ametlikult.

Uuendades oma ettevõtet olen suurendanud oma riideladu nii kodu- kui ka välismaa uudismustritega ülikonna-
* * fraki- ja palituriide alal. * *

Kohtale jõudnud sügisuudiseid.

Paul Liivak
Tallinn

Roosikrantsi 16.

Meilt JA mujalt

Veel kolmed esivõistlused kergejõustikus

Eesti esivõistlused teatejooksudes, kümnevõistluses ja naistele peeti tänavu koos ÜENÜTO korraldusel 21. ja 22. augustil Tallinna staadionil. Kurva tõikana peab märkima, et nimetatud esivõistlused evivad vähe populaarsust, ükskõik kas neid korraldatakse. Ka on meil vähe suudetud rõhku panna kümnevõistluse-esivõistlustele. Et sel alal tagasi tuua A. Kolmpere aegu, peaks välja pandama kõrgemad ergutusauhinnad, mis meelitaksid juure rohkem võistlejaid ja mis sunniksid mehi sellele alale spetsialiseeruma.

Teatejooksude esivõistluste lahutamine üldistest esivõistlustest pole tulnud kasuks teatejooksudele. Varemalt oli konkurents neis suurem. Teisest küljest on aga ka mõistetav, et teatejooksude ühine korraldamine üldiste esivõistlustega on jooksjatele koormav, eriti veel kui teatejooksude esivõistluste kava jääb nii suureks kui ta praegu on teatejooksu-võistluste lahus korraldamise puhul.

Naiste esivõistlustel pole meil praegu märgata õieti ei edasi- ega tagasiminekut, veidi rohkem siiski viimast. Kergib küll juure uusi naisi, kuid keskmine tase ei tõuse. Ei ole meil praegu ühtki säärast naist, keda rahvusvahelise taseme suhtes saaks kaugeltki võrrelda vastavate meeste tasemega.

Tehnilised tulemused ülalnimetatud esivõistlustel olid järgmised:

TEATEJOOKSUD:

4 × 100 m: 1. ja Eesti meister Kalev (K. Ivanov, H. Aumere, B. Risto ja J. Talmre) 43,9. 2. ASK 44,6. 3. ÜENÜTO 45,4. 4. Kalev II. 5. Kalev III.

4 × 400 m: 1. ja Eesti meister ASK (E. Jakobson, J. Feldman, A. Raska ja G. Beckman) 3,31,6. 2. ÜENÜTO 3,38,4.

100 + 200 + 300 + 400 m: 1. ja Eesti meister ASK (Prackle, E. Susi, A. Raska ja G. Beckman) 2,01,4 (uus E. rekord). 2. Kalev 2,02,8. 3. ÜENÜTO.

4 × 1500 m: 1. ja Eesti meister ÜENÜTO (Hurt, R. Vaks, F. Tungal ja R. Sams) 17,11,8 (Eesti rekordnorm). 2. ASK 1/2 m järel. 3. Kalev 40 m järel. 4. Nõmme ÜENÜ. 5. ÜENÜTO II.

Punktid teatejooksudes jagunesid järgmiselt: ASK 22, ÜENÜTO 21, Kalev 20 ja Nõmme ÜENÜ 3.

NAISTE ALAD:

100 m: 1. ja Eesti meister I. Uus, ÜENÜTO, 13,4. 2. E. Raage, ÜENÜTO, 14,1. 3. E. Seilman, Nõmme ÜENÜ, 14,4. 4. L. Noorits, ASK, 14,5.

400 m: 1. ja Eesti meister L. Noorits, ASK, 65,2. 2. A. Parmson, ASK, 65,6. 3. E. Raage ÜENÜTO, 69,2. 4. E. Ugam, ÜENÜTO, 70,7.

80 m tõkkeid: 1. ja Eesti meister H. Reinula, Nõmme ÜENÜ, 15,3 (Eesti rekordnorm). 2. A. Parmson, ASK, 15,5. 3. A. Schmidt, ÜENÜTO, 15,8. 4. D. Ugam ÜENÜTO, 16,0.

Kõrgus: 1. ja Eesti meister O. Arras, ÜENÜTO, 1,45. 2. L. Erikson, ASK, 1,40. 3. M. Pelt, Pärnu Kalev, 1,40. 4. L. Maltis, ASK, 1,30.

Kaugus: 1. ja Eesti meister H. Kärsna, ASK, 4,89. 2. I. Uus, ÜENÜTO, 4,75. 3. A. Parmson, ASK, 4,69. 4. A. Schmidt, ÜENÜTO, 4,56.

Kuul: 1. ja Eesti meister N. Čeburina, ÜENÜTO, 10,19. 2. M. Pelt, Pärnu Kalev, 10,05. 3. L. Palo, Pärnu Kalev, 10,03. 4. L. Erikson, ASK, 9,75.

Ketas: 1. ja Eesti meister L. Palo, Pärnu Kalev, 37,21. 2. O. Parts, ÜENÜTO, 31,77. 3. L. Erikson, ASK, 30,31. 4. B. Niggol, ASK, 29,29.

Oda: 1. ja Eesti meister M. Pelt, Pärnu Kalev, 36,87. 2. N. Čeburina, ÜENÜTO, 35,46. 3. L. Erikson, ASK, 33,37. 4. A. Schmidt, ÜENÜTO, 32,12. 5. D. Ugam, ÜENÜTO, 31,12.

4 × 100 m: 1. ja Eesti meister Nõmme ÜENÜ (Seilman, Pullisaar, Reinula ja Kureniit) 55,6. 2. ÜENÜTO, 3. ASK I 58,2. 4. ASK II.

Punktid naiste esivõistlustel jagunesid järgmiselt: ÜENÜTO 81, ASK 62, Pärnu Kalev 26 ja Nõmme ÜENÜ 19.

KÜMNEVÕISTLUS:

1. ja Eesti meister E. Lilienthal, Kalev, 6049 p. 2. T. Ounap, Sakala, 5694 p. 3. E. Reigo, Riisipere ÜENÜ, 4543 p. 4. E. Eelma, ÜENÜTO, 4302 p.

Lilienthali tagajärjed üksikutel aladel olid: 100 m — 11,6, 400 m — 56,2, 1500 m — 5,47,4, 110 m tõkkeid — 17,2, kaugus — 6,32, kõrgus — 1,70, teivas — 3,20, kuul — 13,16, ketas — 41,94, oda — 49,61.

T. Ounapi tagajärjed olid vastavalt: 12,0, 55,1, 5,15,5, 19,6, 5,84, 1,70, 3,30, 13,82, 31,70, 53,11.

Punktid kümnevõistluses jagunesid seltside vahel järgmiselt: Kalev 6, Sakala 5, Riisipere ÜENÜ 4 ja ÜENÜTO 3.

Summeerides iga seltsi punktid kõigil tänavustel kergejõustiku-esivõistlustel, peab nimetama Eesti parimaks kergejõustikuseltsiks ASK. Ka ÜENÜTO möödub Kalevist, seda peamiselt punktidega naiste esivõistlustel. Seltside lõplik paremusjärjestus on:

1. ASK	200 punkti
2. ÜENÜTO	160 "
3. Kalev	136 "
4. Nõmme ÜENÜ	32 "
5. Pärnu Kalev	26 "
6. TPAK	23 "
7. Sakala	20 "
8. Tartu Kalev	13 "
9. Kiviõli SK	7 "
10. Rõngu Koit	4 "
11. Riisipere ÜENÜ	4 "
12. Valga SK	2 "
13. Puhkekodu	1 "

Eesti esivõistlused jalgrattasõidus

Tänavused jalgrattasõidu-esivõistlused korraldati 29. augustil Tartus. Osavõtt võistlusist oli võrdlemisi elav: startis üle 50 sõitja, kes olid jagatud viide klassi. Kõik meistritiitlid meeste-sõidul läksid Tartu. Võistluste tehnilised tulemused olid:

A-klass:

1 km: 1. ja Eesti meister Tamm, Tartu Kalev, 1,37,4. 2. Päriväe, Rakvere ÜENÜ, 1,36,9.

5 km: 1. ja Eesti meister Ruubel, Tartu Kalev, 8,18,0. 2. Tiide, Tartu Kalev, 8,18,1. 3. Päriväe, Rakvere ÜENÜ, 8,27,9.

30 km: 1. ja Eesti meister Ruubel, Tartu Kalev, 53,21,0. 2. Pihlo, Tartu Kalev, 53,30,8. 3. Päriväe, Rakvere ÜENÜ, 53,34,0.

B-klassi 2 km: 1. ja Eesti meister Laanemaa, Tartu jalgr. kl., 3,13,8. 2. Oras, Tartu jalgr. kl., 3,15,9. 3. Tamm, Tall. jalgr. kl., 8,44,3.

Vanade klassi 5 km: 1. ja Eesti meister Tamm, Tartu Kalev, 9,03,5. 2. Maring, Rakvere ÜENÜ, 9,49,2.

Naiste 2 km: 1. ja Eesti meister Taar, Rakvere ÜENÜ, 3,41,8. 2. Kusnets, Rakvere ÜENÜ, 3,53,0. 3. Nelke, Rakv. ÜENÜ, 3,55,8.

Parikas
TALLINN

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

Saksa uuesi maailma parim tõstmises

Pariisis 10.—12. septembrini peetud tõste-maailmavõistlused tõid egiptlaste eemalejäämise tõttu maailma parimaks tõstesporti-rahvuseks uuesti Saksa-maa. Sellest suuremaks üllatuseks oli aga ameeriklaste esinemine. Nad riisusid eurooplaste nina alt koguni kaks maailmameistritiitlit. Berliini olümpial paljuimetletud sulgkaallane Anthony Terlazzo tuli nüüd maailma parimaks kergekaalus, püstitades kogusumma, mis maailmas selles kaalus varem nägematu. 357½ kg oli ta saavutuse nimi. Oma seljataha jättis ta ka austerlasest kergekaalu-olümpiavõitja Robert Feini. See oli suur üllatus. Teise ameeriklasena tuli maailmameistriks John Terpak, kes keskkalu-saavutas 352,5 kg. Muuseas: nüüdne keskkalu-maailmameister esines Berliini olümpial kergekaalus, kus „ainult“ 322,5 kg-ga jagas sakslase K. Schwitalle ja egiptlase El Sayed Masoudiga neljandat kohta.

Üllatuseks oli ka kaheksandase olümpiavõitja, prantslase Louis Hostini lüüasaamine poolraskekaalus austerlaselt Fritz Halalt. Viimane on küll endine euroopameister, kuid Berliini olümpial jagas mitme teisega ainult viiendat kohta. Siis oli ta kogusummaks 350 kg, kuid nüüd tegi ta 375 kg, mida varem pole nähtud euroopa- või maailmavõistlustel. Hostin kordas oma olümpia kogusummat — 372,5 kg.

Sulgkaalus seekord ei olnud hirmuäratavaid tehnilisi tagajärgi. Ükski ei pääsenud üle 300 kg ja meistriks tuli sakslane Georg Liebsch, kes Berliinis oli viies. Ta kogusumma Pariisis oli 297,5 kg. Teise ja kolmanda koha omanikud — austerlane Toni Richter ja sakslane Max Walter — saavutasid võrdse 287,5 kg. Oma kergekaalu-resultaatidega võinuks meie Erm Lund tulla sulgkaalus kas või maailmameistriks... Teist säärast võimalust niipea ei kordu. Hakkab kahju Erm Lundi mittesaatmisest, kuigi ta saatmise korral võib-olla poleks näidanud midagi erilist.

Raskekaalus jäi edasi maailma tugevaimaks sakslane Josef Manger. Oma 420 kg-ga oli ta täiesti väljaspool konkurentsi. Teiseks tuli n.-ü. stabiilsena tšehhi Vaclav Psenicka — 405 kg. Üllatuseks oli aga sakslane J. Schattner, kes lõi kaht maailmarekordimeest — meie Arno Luhaäär ja inglase Ronald Walkerit. E. Spordilehes on juba varem hoiatatud, et Schattnerist võrsub uus kuulsus raskekaalus, kuid Pariisis tuli ta kolmandaks võrdlemisi hõlpsalt, sest 395 kg pole nüüdsel ajal enam suursaavutus. Arno Luhaäär, kes kodumaal küündis kas või Mangeri löömiseni, ei pääsenud üle 400 kg. Auhinnast ilma jäämine on suurimaks tragöödiaks mehele endale, kui silmas pidada, missuguse hoole ja püüdlikkusega Luhaäär valmistus peetud võistluste vastu.

Maailmavõistluste tehnilised tulemused olid järgmised:

Sulgkaal: 1. ja maailmameister G. Liebsch, saksa, 297,5 kg. 2. A. Richter, Austria, 287,5 kg. 3. M. Walter, Saksa, 287,5 kg.

Kergekaal: 1. ja maailmameister A. Terlazzo, USA, 357,5 kg. 2. R. Fein, Austria, 355 kg. 3. K. Jansen, Saksa, 330 kg.

Keskkal: 1. ja maailmameister J. Terpak, USA, 352,5 kg. 2. A. Wagner, Saksa, 340 kg. 3. F. Valla, Austria, 340 kg.

Poolraskekaal: 1. ja maailmameister F. Hala, Austria, 375 kg. 2. L. Hostin, Prantsuse, 372,5 kg. 3. A. Gietl, Saksa, 365 kg.

Raskekaal: 1. ja maailmameister J. Manger, Saksa, 420 kg. 2. V. Psenicka, Tšehhoslovakkia, 405 kg. 3. J. Schattner, Saksa, 395 kg. 4. A. Luhaäär, Eesti, 392,5 kg. 5. R. Walker, Inglise, 390 kg.

Üldvõitjaks tuli 12 punktiga Saksa, kes võitis ka rahvaste-auhinna. Teised said punkte: Austria 8,

USA 6 ning Tšehhoslovakkia ja Prantsuse kumbki 2 punkti.

Jalgpallihooaja algus välismaal

Kogu Euroopas on alanud uus jalgpallihooaeg. Inglismaal professionaal-liigades on tänavu 50-es, seega juubelihooaeg. Seepärast võistlus meistritiitlile tuleb eriti tugev, kuna liiga 50-es meister jääb erilise väljapaistvusega ajalukku. Tuletame meele, et esimene liigameister oli Preston North End 1888. aastal, millal liigas võistles 12 klubi. Need klubid olid: Preston North End, Aston Villa (praegu 2. liiga), Blackburn Rovers (2. liiga), Everton, Newcastle United (2. liiga), Tottenham Hotspur, (2. liiga), Sheffield Wednesday, Sheffield United (mõl. 2. liiga), West Bromwich Albion, Derby County, Leicester City ja Burnley (2. liiga). Nüüd on meeskondade arv esimeses liigas suurenenud 22-le. Kõikumised võrdvõimeliste meeskondade juures on suured ja seepärast pole imestada, et suur osa liiga asutajatest mängib nüüd teises klassis. Ainsaks meeskonnaks, kes on püsinud 1. liigas sinna tõusmisest saadik, on Sunderland, kõik teised meeskonnad on käinud vaheldumisi alamaste liigades. Teises liigas on tänavu eriti kuulsaid meeskondi, nii et pääsimine tagasi esimesse liigasse on väga raske.

Esimese voorude järgi (5 vooru) pole profiliiga 88 meeskonna hulgas ühtki, kes oleks saavutanud maksimaalselt punkte. Väga vilets start on olnud Evertonil, Grimsby Townil ja Portsmouthil. Tugevasti on esinenud Bolton Wanderers, Leeds United, Birmingham ja Charlton Athletic. Teises liigas on paremad alud Coventry City, Chesterfield, Bury ja Barnsley.

Schotimaa. Üllatuslikult 5 vooru järele on kaotusteta ja viikideta eesotsas Dundee, kellele järgnevad ühe mänguga rohkem, kuid punktidega järel Motherwell, Rangers ja Celtic — kõik schotlaste sanganid. Tavaline hea startija Aberdeen on praegu 9. kohal.

Prantsusmaal on juhtijate grupp kolme vooru järele: Rouen, Valenciennes, Sochaux, Metz, R. C. Paris, Lens ja Strassburg. Meister Marseille on praegu võiduta ja 11. kohal. Vanameister Olympique Lille on punktidega viimasel kohal. Prantsuse meeskondades mängib rohkesti Austria kuulsaid jalgpallimehi, nagu Hiden, Hiltl, Viertel, Schpehtl, Hanke; samuti on rohkesti hispaanlasi, kes nüüd on koduta, inglasi ja itaallasi. Mängutase klubide vahelistel võistlustel on kõrge, kuid head rahvusmeeskonda prantslased kokku ei saa, sest prantslased ise on nõrgad, kuid klubides mängivad välismaalased ei tohi esindada Prantsusmaad.

Tšehhoslovakkias on Sparta ja Slavia hooaja algul alavormis, mõlemad on saanud kaotusi, ja tabeli eesotsas marsib S. K. Kladno. Slavia on kuendal ja Sparta kaheksandal kohal!

Viinis läheb kõik vanaviisi. Esikohtadel on kuulsad Rapid, Admira, Vienna ja Austria. Huvitav on märkida, et vana amatööride suurmeister Simmering mängib tänavu üle 20-aastase vahemiku järele esimeses klassis.

Mis saab nüüd?

Pärast Joe Louis' nappi võitu Tommy Farri üle ja selle saadud käevigastust jäi päevakorrast ära Max Schmelingi ja negri vaheline matsch. Mike Jacobsi algatusel peetakse nende vahel võistlus maailmameistri nimele tuleva aasta 3. juunil. Nende võitja peab kohtuma sama aasta septembris kvalifikatsioonivõistluse võitnud poksijaga. Sellest turniirist lastakse osa võtma 8 poksijat, kellest seni on teada Bob Pastor, Max Baer, Jimmy Braddock, Tommy Farr. Baer ja Braddock võistleavad juba kõige lähemal ajal.

Kuna aga Schmeling tahab võistelda vahepeal Farriga, siis võib kergesti segi minna ameeriklaste plaan, juhul, kui Schmeling kaotab Farrile.

OÜ. RIIETURITE ÜHISKAUBAMAJA

Tallinn, S. Karja 19, tel. 455-77. Tartu, Aleksandri 5, tel. 16-20

Sügishooajaks kohale jõudnud

daamide ja härrade mantli-, kostüümi- ja ülikonnariiete uudismustrid

tuntuimatest kodumaa ja inglise vabrikutest.

SANGAR ERA

**KANGE
OLU**

PLASTIKA

**Kunstainete press- ja prits-
tööstus**

Tallinn, S. Tartu 45. Tel. 313-84

Valmistab kunstvaiguaineist (bakeliidist) kõiksuguseid elektritarbeid: lülijad, kontaktipesad, kontaktid, lambipesad jne.

Meeste- ja naisteriiete nõöbid.

Kosmeetikaainete tarvis: salvipurgid, puudritoosid, huulepulga-kestad jne.

Majatarbeid: joogipeekrid, tuhatoosid, tindipotid jne.

Kunstpressimine asendab täieliselt puu, pleki, papi jne., on elastne ja nägus.

Tellimiste täitmise antud eeskujude järgi kiire ja korralik.

K.-M. LIER & ROSSBAUM

TALLINN, VIRU 7, TEL. 433-34

LASKERIISTADE OSAKOND JA TÖÖTUBA.

Laos parimate vabrikute jahipüssid, revolvrud, haavli- ja kuulipadrunid, kestad, haavlid j. k. t. Eriti soovitame kõrgemas headuses tuntud WOLFF & CO., Walsrode püssirohtu

KULD-PÕDER, HUNT JA KARU

O.Ü. „ESTO“

TALLINN,
PIKK TÄN. 47, TEL. 442-22

**KÕIK
SPORDITARBED**

täielises valikus soodsate hindadega

M. MÄNNIL & Ko

TALLINN,
PIKK 13, TEL. 431-49

Raud- ja teraskaubad,
laskeriistad ja laskemoon.

A. SINISOFF

Tallinn, Tartu mnt. 79

Rauatööstus valmistab:

akna- ja ukse-hingi, saha-
kruve, rattakruve, hobuse-
raua haake jne.

ELEKTRI- JA METALLITEHAS

„ARBA“

TALLINN, KAPPELI 7,
TEL. 312-26

Suurel arvul kvaliteet-

ELEKTRIARMATUURE

Asutuste valgustus-sisustusi elektriarma-
tuuridega ja igasuguseid valgustus-sead-
meid vastavalt erisoovidele.

Igasuguseid bakeliidist valmistatud

**ELEKTRI TUALETT- JA
MAJAPIDAMISTARBEID.**

O/Ü. TILGA & Ko

TALLINN, HARJU 23

Tel. 467-98 ja 482-83.

Ed. Krivelkot

Tapeedi- ja linoleumi-
erikauplus

TALLINNAS, Pikk tän. 14

Telefon 435-15

F-ma **L. URM**

TALLINNAS

Liivalaia 70. Telefon 458-87

Jooge ainult

TALLINNA KESKMEIEREI
piima, kefiiri ja kultuurhappepiima,

mille puhtus ja kvaliteet kindlustatud

P. K. „VÕIEKSPORT“
KESKMEIEREI

TALLINNAS, JAKOBSONI 14.

TELEF. 305-18 ja 308-64

Sportlased!

Parimat tagajärge saavutate tarvitades ainult

kvaliteet-saadusi – VORSTE ja KONSERVE

Kõik

saadused valmistatakse parimast
lihast kindla arstliku kontrolli all

Müügil kõigis Lihatsentraalides ja parim. toiduainetekauplustes

ÜHING „EESTI LIHAEKSPORT“

„PÄEVALEHT“

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA
ÜLERIHKLIKULT LEVINUIM AJALEHT

SUURIM NING KASULIKEM KUULUTAMISE LEHT EESTIS.
HINNATA KAASANDENA IGAL PÜHAPÄEVAL PILKE JA
NALJALEHT «KRATT»

MEIE KIRJASTUSEL ILMUB

„LASTE RÕÕM“

— EESTI POPULAARSEIM LASTEAJAKIRI

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIELISIM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS

TRÜKIKODA

KÖITEKODA

TSINKOGRAAFIA

LITOGRAAFIA

OFFSET-TRÜKK

HINNAD KÕIGILE
VASTUVÕETAVAD

TELLIMISTE
TÄITMINE KIIRE

SUURIMAD NING TÄIELISIMAD
RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED

KIRJANDUSE JA PABERILAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

TALLINNA EESTI, PIKK T. 2.

OMA TELEF. KESKJAAAM 428-83